

Lleis

Llei 42/2022, de l'1 de desembre, de l'economia digital, l'emprenedoria i innovació

Atès que el Consell General en la seva sessió del dia 1 de desembre del 2022 ha aprovat la següent:

Llei 42/2022, de l'1 de desembre, de l'economia digital, l'emprenedoria i innovació

Títol I. Disposicions generals

Títol II. Zones econòmiques especials

Títol III. Incubadores, acceleradores i clústers

Títol IV. Règim jurídic dels espais comuns complementaris o coliving i dels espais compartits de treball o coworking

Capítol I. Disposicions comunes

Capítol II. Residència en espais comuns complementaris

Capítol III. Lloguer d'espais compartits de treball

Capítol IV. Les empreses d'explotació d'espais comuns complementaris i espais compartits de treball (EECC)

Capítol V. El Registre d'espais comuns complementaris i espais compartits de treball

Capítol VI. Procediment sancionador

Títol V. Autoritzacions d'immigració per a nòmades digitals, visats emprenedors i altres mesures en matèria d'immigració per afavorir l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació

Títol VI. Mesures en matèria laboral per afavorir l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació

Títol VII. Mesures per afavorir el finançament i la inversió en iniciatives empresarials vinculades a l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació

Capítol I. La Secció de Societats Startups del Registre de Societats Mercantils

Capítol II. La societat mercantil startup

Capítol III. Règim jurídic de la societat mercantil startup

Capítol IV. Mesures fiscals i de promoció del finançament

Capítol V. Serveis de finançament participatiu per a empreses

Títol VIII. Entorn controlat de proves o sandbox

Títol IX. Laboratoris d'innovació oberta o living labs

Títol X. Accés obert a documents, informació i dades

Títol XI. Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra

Disposició addicional. Entitat de gestió dels noms de domini ".ad "

Disposició transitòria primera. Adaptacions dels espais comuns complementaris i els espais compartits de treball i normes aplicables a les sol·licituds en matèria d'immigració

Disposició transitòria segona. Noms de domini ".ad"

Disposició derogatòria primera. Derogació normativa

Disposició derogatòria segona. Noms de domini ".ad"

Disposició final primera. Modificació de la Llei 10/2013, del 23 de maig, de l'Institut Nacional Andorrà de Finances

Disposició final segona. Modificació de la Llei 7/2013, del 9 de maig, sobre el règim jurídic de les entitats operatives del sistema financer andorrà i altres disposicions que regulen l'exercici de les activitats financeres al Principat d'Andorra

Disposició final tercera. Modificació de l'article 98 de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la Seguretat Social

Disposició final quarta. Modificació de la Llei 11/2012, del 21 de juny, de l'impost general indirecte

Disposició final cinquena. Modificació de la Llei 15/2022, del 23 de maig, de text consolidat d'arrendaments de finques urbanes

Disposició final sisena. Caràcter de llei qualificada

Disposició final setena. Adaptació de la normativa en matèria de seguretat i salut en el treball i estudi en matèria de condicions laborals dels treballadors d'empreses estrangeres

Disposició final vuitena. Modificació del Reglament de Construcció

Disposició final novena. Desenvolupament reglamentari

Disposició final desena. Consolidació de textos

Disposició final onzena. Foment de l'emprenedoria, l'economia digital i la innovació

Disposició final dotzena. Entrada en vigor

Annex I. Fitxa de dades fonamentals de la inversió

Annex II. Inversors experimentats als efectes del capítol V del títol VII

Exposició de motius

Avui dia les activitats econòmiques cada cop tenen més presència a l'espai digital. Inclús moltes activitats succeeixen únicament a l'espai esmentat mitjançant tecnologies que permeten treballar en remot o conduir negocis de forma deslocalitzada. Alhora, aquesta realitat, cada cop més, és portada a terme per emprenedors que volen optimitzar el seu temps i recursos per generar valor per als seus clients, la majoria de vegades aportant solucions innovadores a la concepció, el disseny, la producció i la comercialització d'un bé o servei. És per aquest motiu que, tenint en compte la necessitat de diversificar l'economia andorrana i amb la voluntat d'oferir un marc jurídic segur i previsible en el qual inversors locals i estrangers puguin dipositar la seva confiança, es planteja una regulació que cobreixi un gran espectre de qüestions vinculades al foment de l'economia digital, de suport a l'emprenedoria i d'impuls a la innovació. En aquest sentit, aspectes com ara la possibilitat de crear zones econòmiques especials dins el territori nacional que puguin oferir espais on les empreses implantades tinguin i generin avantatges competitiu o la generació d'espais de proves on emprenedors puguin desenvolupar productes i serveis innovadors són algunes de les mesures que regula aquesta llei. Així mateix, també es pretén generar un ecosistema que retroalimenti la generació i el creixement d'empreses innovadores que situïn Andorra com un país competitiu a l'hora d'emprendre una activitat econòmica dins l'espai digital. En aquest sentit, aquesta llei es fixa també en els espais físics, com són els espais comuns complementaris i els espais compartits de treball, però també en les incubadores i les acceleradores per tal de crear noves oportunitats on els emprenedors del país i els que puguin escollir Andorra per establir-se puguin desenvolupar els seus projectes empresarials. Així mateix, es fixa en les institucions digitals, com són l'accés obert a dades i les passarel·les d'intercanvi de documents i dades, que han de donar suport a la transformació digital en què estem immersos. Només dotant el país d'una regulació flexible, moderna i àgil que permeti facilitar el desenvolupament d'iniciatives empresarials que aportin valor afegit al conjunt de l'economia andorrana, es podran generar els avantatges competitiu necessaris per tal que les empreses andorranes puguin afrontar amb garanties els seus projectes, tant dins com fora de les nostres fronteres.

A partir d'aquestes premisses, la llei s'estructura en onze títols, alguns dels quals es divideixen alhora en diversos capítols i seccions, que contenen 166 articles.

El títol I "Disposicions generals" recull els diferents objectes d'aquesta llei i les definicions generals que tenen incidència al llarg de tot el text.

El títol II "Zones econòmiques especials" estableix les disposicions aplicables a la creació, la planificació i el desenvolupament de zones econòmiques especials al Principat d'Andorra, amb la finalitat de generar condicions favorables per a la inversió nacional i estrangera pel que fa a activitats econòmiques específiques. Així, el títol preveu la regulació i l'administració de les activitats econòmiques desenvolupades a les zones econòmiques especials, d'acord amb els principis de competitivitat i transparència.

El títol III "Incubadores, acceleradores i clústers" pretén millorar la creació, el desenvolupament i la rendibilitat d'empreses a través de col·laboracions entre diversos actors, per així contribuir a un creixement sostenible empresarial, fomentant l'acompanyament en la transformació d'empreses i l'alineament dels esforços públics

i privats. Amb aquestes finalitats, el títol promou la creació de noves empreses, mitjançant la provisió de serveis específics d'acompanyament en el procés, i el desenvolupament d'empreses existents, facilitant que aquestes puguin cooperar i compartir experiències, coneixements i recursos humans, materials o econòmics, entre d'altres. Així s'aconseguirà l'acceleració d'oportunitats en un entorn constant de transformació, l'increment de la capacitat de generar valor i competitivitat empresarial i la captació de talent.

El títol IV "Règim jurídic dels espais comuns complementaris o *coliving* i dels espais compartits de treball o *coworking*" estableix el règim jurídic aplicable als espais comuns complementaris i als espais compartits de treball, així com a les unitats immobiliàries i instal·lacions utilitzades en el marc d'aquestes modalitats residencials i professionals.

El títol V "Autoritzacions d'immigració per a nòmades digitals, visats emprenedors i altres mesures en matèria d'immigració per afavorir l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació", mitjançant la modificació de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració s'estableixen noves modalitats de residència al Principat d'Andorra per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital, l'emprenedoria o la innovació al Principat d'Andorra. Concretament, aquestes persones estrangeres són aquelles que per dur a terme el seu treball no requereixen disposar d'una ubicació geogràfica concreta i utilitzen les telecomunicacions i la tecnologia, i aquelles escollides per participar en el programa per a emprenedors estrangers que impulsa el ministeri encarregat de l'economia. Alhora flexibiliza els criteris per a la concessió de les autoritzacions d'immigració de treball sense residència per a treballadors que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital, l'emprenedoria o la innovació al Principat d'Andorra, de manera que el treballador estranger de què es tracti, contractat per una empresa legalment constituïda a Andorra, no hagi de tenir necessàriament un salari fix superior a tres vegades el salari mínim vigent en cada moment. Finalment, també promou la flexibilització dels criteris per a la concessió de les autoritzacions de residència i treball per compte propi, de manera que la persona estrangera de què es tracti no hagi de dipositar a l'Autoritat Financera Andorrana, en el mateix moment en què es presenta la sol·licitud d'autorització d'immigració, l'import de cinquanta mil euros (50.000 €), en cas que la societat andorrana constituïda en virtut de la qual se sol·licita l'autorització d'immigració ho hagi estat amb una finalitat que promogui l'economia digital, l'emprenedoria o la innovació al Principat d'Andorra.

El títol VI "Mesures en matèria laboral per afavorir l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació" clarifica el règim de la modalitat de contracte de treball a distància o teletreball, àmpliament utilitzat en els sectors de l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació, a l'efecte d'atorgar més seguretat jurídica tant als treballadors com a les empreses. Així mateix, s'introdueix el dret a la desconnexió digital a la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals per a totes les persones assalariades fora del seu horari de treball.

El títol VII "Mesures per afavorir el finançament i la inversió en iniciatives empresarials vinculades a l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació" estableix un règim jurídic específic per a les societats mercantils *startups*, per tal de fomentar-ne la creació, així com la seguretat dels inversors en aquesta tipologia d'empreses. Així mateix, aquest títol regula els serveis de finançament participatiu en empreses per tal de dotar el teixit empresarial andorrà i les iniciatives vinculades a l'economia digital de noves formes de finançament que permetin ampliar les seves possibilitats d'obtenció de capital per als seus projectes.

El títol VIII "Entorn controlat de proves o *sandbox*" regula un entorn controlat de proves consistent en un espai segur en què es poden provar iniciatives, enteses aquestes com els productes, serveis, models de negoci o projectes relacionats amb l'economia digital o la innovació. En aquest entorn controlat de proves s'analitzen les oportunitats i els riscos que presenten les iniciatives duent a terme una avaluació de la viabilitat de la iniciativa de què es tracti, en particular pel que fa a la seva explotació al mercat i el seu compliment normatiu.

El títol IX "Laboratoris d'innovació oberta o *living labs*" promou la creació de laboratoris d'innovació oberta per explorar, experimentar i avaluar idees, conceptes, productes, serveis, projectes o models de negoci innovadors dins un entorn que impulsi el model denominat *quàdruple hèlix*, consistent en la cooperació entre l'Administració pública, els centres d'investigació, les empreses i els ciutadans per, d'aquesta manera, fomentar l'intercanvi d'experiències i de coneixement. Més concretament, es promou la creació de

laboratoris d'innovació oberta basats en l'enfocament de cocreació innovadora sistemàtica, la promoció d'entorns d'innovació en què participen múltiples actors i en què se situen els ciutadans al centre de tot el procés d'innovació per donar resposta a necessitats reals detectades i la promoció de l'ús d'espais físics o digitals perquè es converteixin en entorns reals on es puguin provar els prototips que es desenvolupin als laboratoris d'innovació oberta.

El títol X "Accés obert a documents, informació i dades" estableix el règim jurídic aplicable a l'accés i la reutilització de documents, informació i dades que hagin elaborat o custodiïn les administracions públiques o els organismes del sector públic. Amb aquest títol, a banda de millorar la transparència del sector públic, es pretén facilitar, al públic en general i en especial als empresaris, les empreses i altres entitats que duen a terme recerca i innovació, l'adquisició de nous coneixements a través de fonts de dades combinades i en grans volums, possibilitant així, entre d'altres, el desenvolupament de productes, serveis, projectes i models de negoci innovadors. L'aplicació del que preveu aquest títol és sense perjudici de l'existència d'eventuals règims normatius especials per a l'accés a determinats documents, informació o dades i la seva reutilització. Així mateix, en tot cas es respecta l'establert per la normativa en vigor en cada moment en matèria de protecció de dades personals, la normativa en vigor en cada moment en matèria de drets de propietat intel·lectual i industrial i qualsevol altra normativa en vigor en cada moment eventualment aplicable als documents, la informació o les dades de què es tracti, així com també el previst en eventuales relacions contractuals relatives als documents, la informació o les dades de què es tracti.

El títol XI "Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra" regula l'intercanvi lícit de dades i documents entre els subjectes de naturalesa pública i privada i els ciutadans, amb la voluntat de reducció del cost de les càrregues administratives, i com a eina de dinamització de l'economia i de lluita contra el frau. Amb aquesta finalitat, la norma preveu la creació d'una plataforma d'intercanvi de dades mitjançant l'aplicació del principi "només una vegada", que ha de permetre que les dades siguin accessibles a qui les requereixi, sempre que concorri una base legitimadora per a aquest intercanvi. Com no pot ser d'altra manera, l'intercanvi de dades ha de complir la normativa aplicable en matèria de protecció de dades personals, incloent-hi els principis de minimització de les dades, exactitud, limitació de l'emmagatzematge, integritat i confidencialitat, necessitat, proporcionalitat i limitació de la finalitat. Així mateix, es preveu el compliment dels principis de seguretat i de protecció de la privacitat des del disseny i el respecte dels drets fonamentals de les persones, inclosos els relacionats amb la transparència. Com a novetat, s'institueix el dret dels interessats a no aportar dades i documents que es puguin obtenir a través d'aquesta plataforma, i la possibilitat que l'interessat pugui accedir-hi per rebre informació sobre els intercanvis d'informació que l'afecten. Així mateix, es faculden els prestadors de serveis de confiança que emeten certificats d'atributs verificats per poder accedir a la plataforma, en els termes que es determinin reglamentàriament.

La Llei consta també d'una disposició addicional, dos disposicions transitòries, dos disposicions derogatòries, i dotze disposicions finals.

Mitjançant la disposició addicional, la disposició transitòria segona i la disposició derogatòria segona s'atribueix a la societat pública Andorra Telecom, SAU diverses funcions en matèria de gestió dels noms de domini ".ad", es preveu la validesa dels noms de domini ".ad" atorgats amb anterioritat un cop s'aprovi la nova regulació en la matèria, i s'informa de la derogació del Reglament actual de gestió de noms de domini i del Decret d'atribució de competències en aquesta matèria quan s'aprovi la nova regulació.

A través de la disposició transitòria primera, s'estableix que els espais comuns complementaris i els espais compartits de treball han d'adaptar-se a les prescripcions d'aquesta Llei dins el termini d'un any, a comptar de la data d'entrada en vigor dels reglaments que desenvolupin el títol IV.

La disposició derogatòria primera deroga la Llei 16/2018, del 26 de juliol, de suport a l'activitat empresarial i al foment de l'emprenedoria, llevat dels seus articles 11 a 13, les disposicions finals tercera, quarta i cinquena, i la disposició final setena.

Mitjançant la disposició final primera, es modifica la Llei 10/2013, del 23 de maig, de l'Institut Nacional Andorrà de Finances per tal de, entre d'altres, incloure aquelles disposicions previstes en aquesta Llei relatives als serveis de finançament participatiu en empreses.

Mitjançant la disposició final segona, es modifica la Llei 7/2013, del 9 de maig, sobre el règim jurídic de les entitats operatives del sistema financer andorrà i altres disposicions que regulen l'exercici de les activitats financeres al Principat d'Andorra, es restringeix a les empreses que ofereixin serveis de finançament participatiu en empreses la possibilitat de prestar activitats reservades a les entitats operatives del sistema financer sense autorització prèvia.

A través de la disposició final tercera de modificació de l'article 98 de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la Seguretat Social, s'inclouen les bases de cotització de les persones assalariades excloses en virtut d'aquesta Llei.

Mitjançant la disposició final quarta que modifica la Llei 11/2012, del 21 de juny, de l'impost general indirecte, es preveuen incentius fiscals afectats a les activitats de les zones econòmiques especials.

La disposició final cinquena modifica la Llei 15/2022, de 23 de maig, de text consolidat d'arrendaments de finques urbanes per tal de que aquesta prevegi l'arrendament de residències amb espais comuns compartits

La disposició final sisena informa del caràcter de llei qualificada del títol V de la Llei.

A través de la disposició final setena s'encomana al Govern, d'una banda, que en el termini de dos anys, presenti al Consell General un Projecte de Llei de modificació de la Llei 34/2008, del 18 de desembre, de la seguretat i la salut en el treball per tal d'adaptar-la a les especificitats de la modalitat de contracte de treball a distància o teletreball. I d'altra banda, que, en el termini d'un any, estudiï l'oportunitat de regular, per la via legislativa, l'aplicació parcial de la normativa andorrana a les condicions laborals dels treballadors d'empreses estrangeres que prestin els seus serveis al Principat d'Andorra.

A través de la disposició final vuitena, s'encomana al Govern que, en el termini de sis mesos des de l'entrada en vigor de la Llei, modifiqui el Reglament de construcció vigent perquè s'estableixin les característiques i els requisits dels espais d'ús privatiu i dels espais comuns d'ús compartit dels espais comuns complementaris, així com el règim d'inspecció aplicable per a la comprovació del compliment de la normativa en matèria de construcció.

La disposició final novena encomana al Govern de dictar, en el termini màxim d'un any, les disposicions reglamentàries necessàries per desplegar i aplicar aquesta Llei.

La disposició final desena encomana al Govern, que en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, presenti al Consell General en els termes previstos a l'article 116 del Reglament del Consell General, els projectes de consolidació dels textos legislatius que es modifiquen en aquesta Llei.

La disposició final onzena encomana al Govern, per fomentar l'emprenedoria, l'economia digital i la innovació al Principat d'Andorra, potenciar la formació acadèmica enfocada en aquests àmbits i flexibilitza i agilitza els tràmits i els requisits per a les sol·licituds d'obertura de comerç o indústria per a totes aquelles activitats relacionades amb la Llei, i en especial, eximir-les de l'obligació de presentar el butlletí elèctric i la documentació relativa als extintors.

Finalment, la disposició final dotzena estableix l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

Títol I. Disposicions generals

Article 1. Objecte

1. L'objecte d'aquesta Llei és establir un seguit de mesures per al foment de l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació al Principat d'Andorra.

2. Concretament, les mesures esmentades a l'apartat 1, que s'estableixen en els diferents títols d'aquesta Llei, són les següents:

- a) Establiment d'un règim per a la creació, la planificació i el desenvolupament de zones econòmiques especials.
- b) Establiment d'un règim per promoure la creació i l'ús d'incubadores, acceleradores i clústers.

- c) Establiment d'una regulació específica per a la residència en espais comuns complementaris i el lloguer d'espais compartits de treball.
- d) Establiment d'autoritzacions d'immigració per a nòmades digitals, de visats emprenedors i d'altres mesures en matèria d'immigració per afavorir l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació.
- e) Establiment de mesures en matèria laboral per afavorir l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació.
- f) Establiment de mesures per afavorir el finançament i la inversió en iniciatives empresarials vinculades a l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació. Específicament, s'estableixen les mesures següents:
  - i. Regulació sobre les societats mercantils o *startups*.
  - ii. Mesures fiscals i de promoció del finançament per fomentar la creació de *startups* i les seves activitats.
  - iii. Regulació dels serveis de finançament participatiu per a empreses.
- g) Establiment d'un règim d'entorn controlat de proves.
- h) Establiment d'un règim per promoure la creació i l'ús de laboratoris d'innovació oberta.
- i) Establiment d'un règim d'accés obert a documents, informació o dades.
- j) Establiment de la passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra.

Article 2. *Definicions*

A efectes d'aquesta Llei, s'entén per:

- a) "Economia digital": aquella part de la producció econòmica derivada únicament o principalment de tecnologies digitals amb models de negoci basats en béns o serveis digitals.
- b) "Emprenedoria": l'acte de crear una empresa assumint la majoria dels riscos i gaudint de la majoria dels retorns, habitualment innovant en nous béns o serveis.
- c) "Innovació": la implementació en la pràctica d'idees que resulten en la introducció de nous béns o serveis o en la millora de l'oferta de béns o serveis existents.

Títol II. Zones econòmiques especials

Article 3. *Objecte*

1. Amb el propòsit d'assolir l'objecte d'aquesta Llei, aquest títol estableix les disposicions aplicables a la creació, la planificació i el desenvolupament de zones econòmiques especials al Principat d'Andorra, amb la finalitat de generar condicions favorables per a la inversió nacional i estrangera pel que fa a activitats econòmiques específiques.
2. Més concretament, la regulació continguda en aquest títol preveu la regulació i l'administració de les activitats econòmiques desenvolupades a les zones econòmiques especials, d'acord amb els principis de competitivitat i transparència.

Article 4. *Naturalesa i finalitat de les zones econòmiques especials*

1. Les zones econòmiques especials són àrees geogràfiques degudament delimitades en un territori, destinades a promoure el creixement i desenvolupament socioeconòmic sostenible, la competitivitat i la innovació, així com a fomentar l'estabilitat de les inversions i el treball.
2. A les zones econòmiques especials, hi poden participar entitats privades, públiques o mixtes, de diversa naturalesa.
3. Una àrea geogràfica pot ser declarada zona econòmica especial per raó d'un sol sector o de diversos sectors, o en funció de la finalitat perseguida per la zona econòmica especial de què es tracti, entre d'altres.
4. Les zones econòmiques especials poden ser centralitzades, quan la creació d'una zona econòmica especial es du a terme en una única zona delimitada geogràficament, o descentralitzades, quan la creació d'una zona econòmica especial es du a terme en diverses zones delimitades geogràficament.

Article 5. *Administració i gestió de les zones econòmiques especials*

1. L'administració i la gestió de les zones econòmiques especials recauen en el ministeri encarregat de l'economia, sense perjudici d'eventuals col·laboracions amb altres entitats en matèria de finançament o d'arrendament de terrenys i immobles.
2. D'acord amb l'establert reglamentàriament, el ministeri encarregat de l'economia pot designar un o diversos administradors de les zones econòmiques especials en funció dels sectors als quals aquestes es destinin o en funció de les seves finalitats.
3. La designació dels administradors es fa entre persones de nacionalitat preferentment andorrana amb la titulació acadèmica i l'experiència prèvia que s'estableixi per via reglamentària. En tots els casos, la designació d'un administrador ha de contenir la motivació suficient que avaluï la idoneïtat de la persona per al càrrec i ha de procurar-se el respecte al principi de presència equilibrada de dones i homes.
4. El mandat s'estableix per a un període de quatre anys, renovable.
5. Els deures, les facultats i les atribucions d'aquests administradors, a títol enunciatiu i no limitatiu, són:
  - a) Vetllar pel compliment dels objectius i les finalitats de les zones econòmiques especials.
  - b) Fer el seguiment de l'evolució i el desenvolupament de les activitats econòmiques dutes a terme per les entitats participants en les zones econòmiques especials.
  - c) Controlar i vetllar pel compliment de la normativa en vigor per part de les entitats participants en les zones econòmiques especials.
  - d) Programar i executar accions de promoció de les zones econòmiques especials.
  - e) Col·laborar i coordinar-se, si escau, amb la resta d'administradors d'altres zones econòmiques especials, per emetre informes d'avaluació anual de l'evolució i el desenvolupament de les zones econòmiques especials.

Article 6. *Procediment per establir zones econòmiques especials*

1. El ministeri encarregat de l'economia proposa al Govern l'establiment de zones econòmiques especials, les quals, en cas que el Govern atorgui la seva conformitat, es declaren com a tals mitjançant reglaments específics a l'efecte, i en tot cas en compliment de la normativa en vigor aplicable en matèria d'ordenament del territori i urbanisme i en estricte respecte de les competències comunals previstes per la normativa en vigor en cada moment.
2. Els reglaments de declaració de zones econòmiques especials contenen:
  - a) La justificació de la declaració de zona econòmica especial.
  - b) La tipologia de la zona econòmica especial, de conformitat amb l'establert als apartats 3 i 4 de l'article 4.
  - c) El detall de la delimitació geogràfica i la topografia de la zona econòmica especial.
  - d) El caràcter públic o privat dels terrenys i locals de negoci ubicats a la zona geogràfica on es desenvolupa la zona econòmica especial, indicant la seva disponibilitat, així com els procediments i, si escau, els termes i les condicions que s'han de complir per poder disposar-ne.
  - e) La identificació de les activitats econòmiques que potencialment s'han d'instal·lar a la zona econòmica especial, acompanyada d'una avaluació estratègica sobre la situació i l'impacte econòmic, social, ambiental o d'un altre tipus que es prevegi.
  - f) Les facilitats administratives i els incentius que es preveu que s'atorguin a les entitats participants en la zona econòmica especial.
  - g) El detall de les accions de política pública necessàries per desenvolupar la zona econòmica especial, incloent-hi una estimació dels recursos públics necessaris.
  - h) Altres qüestions que es considerin necessàries.

Article 7. *Llicències per operar en una zona econòmica especial*

1. Qualsevol entitat que vulgui exercir la seva activitat en una zona econòmica especial, sol·licita la llicència corresponent al ministeri encarregat de l'economia, en virtut del que s'estableixi en el reglament que correspongui i adjuntant la documentació, la informació i les dades que es requereixin a aquest efecte.
2. Sense perjudici de l'establert a l'apartat 1, el ministeri encarregat de l'economia pot optar per escollir les entitats participants en zones econòmiques especials mitjançant concursos públics o altres modalitats de selecció basats en els principis de publicitat, concurrència i objectivitat, en supòsits en què, per exemple, el nombre de participants sigui limitat.
3. En tot cas, les sol·licituds han d'anar acompanyades d'una memòria justificativa en la qual s'expliqui la motivació d'incorporar-se a la zona econòmica especial, i de plans de negoci relatius a les activitats o els projectes que es volen dur a terme a la zona econòmica especial.
4. Les sol·licituds són revisades pel ministeri encarregat de l'economia, per tal de verificar que estiguin completes i per garantir que s'hi adjunta tota la documentació, la informació i les dades requerides. En cas de mancances o errors esmenables, i d'acord amb l'establert reglamentàriament, el ministeri encarregat de l'economia atorga un termini perquè l'entitat de què es tracti pugui reformular la seva sol·licitud.
5. L'avaluació de la sol·licitud és duta a terme pel ministeri encarregat de l'economia, en vista del compliment o no dels requisits establerts en el reglament que correspongui i, si escau, en les bases del concurs o altra modalitat de selecció escollida. La decisió s'emet per escrit i és motivada.
6. Si la qualificació de la sol·licitud és favorable, el ministeri encarregat de l'economia emet i lliura una llicència a l'entitat participant. A la llicència s'estableixen els drets i les obligacions de l'entitat participant, que, en tot cas, inclouen:
  - a) L'obligació d'elaborar informes de viabilitat financera i econòmica amb una periodicitat concreta.
  - b) El dret a gaudir de les exoneracions i dels incentius que puguin derivar-se de les disposicions d'aquest títol.
  - c) L'obligació de comunicar qualsevol incidència o incompliment d'objectius de la zona econòmica especial a l'administrador corresponent.
  - d) L'obligació de disposar d'assegurances de responsabilitat civil i de fer-se càrrec dels danys i els perjudicis ocasionats per raó del desenvolupament de la seva activitat econòmica.
7. Si la qualificació és desfavorable, s'informa l'entitat sol·licitant de quins són els requisits que no compleix, possibilitant amb això la presentació d'una nova sol·licitud que li permeti complir-los, sense perjudici que aquesta entitat pugui interposar el corresponent recurs administratiu d'acord amb l'establert per la legislació en vigor en matèria de recursos administratius.
8. El ministeri encarregat de l'economia pot modificar, suspendre o revocar les llicències atorgades si s'adverteix que el seu titular no compleix amb les condicions contingudes a la llicència.
9. Davant una resolució de modificació, suspensió o revocació d'una llicència, l'entitat titular de la llicència pot interposar el corresponent recurs administratiu d'acord amb l'establert per la legislació en vigor en matèria de recursos administratius.
10. En cap cas les llicències no es poden transferir, cedir, hipotecar o gravar de qualsevol altra manera, així com tampoc els drets ni les obligacions que s'hi estableixen.

Article 8. *Publicació de llicències i plataforma electrònica informativa*

1. El ministeri encarregat de l'economia fa públiques al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* les llicències atorgades per a la participació d'entitats en zones econòmiques especials.
2. El ministeri encarregat de l'economia habilita una plataforma electrònica i en línia en la qual es facilita informació sobre les zones econòmiques especials establertes al Principat d'Andorra.

Article 9. *Registre de Zones Econòmiques Especials*

1. Es crea el Registre de Zones Econòmiques Especials, dependent del ministeri encarregat de l'economia.
2. El Registre de Zones Econòmiques Especials té per objecte inscriure les entitats participants i els actes determinats reglamentàriament.
3. El Registre de Zones Econòmiques Especials és de caràcter privat. Això no obstant, les persones que acreditin un interès legítim per accedir-hi, poden sol·licitar al Registre de Zones Econòmiques Especials les certificacions d'aquest registre, tot de conformitat amb allò que s'estableixi reglamentàriament.
4. L'estructura, l'organització i el funcionament del Registre de Zones Econòmiques Especials es regulen reglamentàriament.

Article 10. *Informes anuals*

1. El ministeri encarregat de l'economia elabora un informe anual sobre les activitats econòmiques dutes a terme a les zones econòmiques especials, el qual posteriorment és remès al Govern i al Consell General, indicant el que ha succeït en l'any de què es tracti, valorant les oportunitats de millora identificades i incloent recomanacions per a cada zona econòmica especial.
2. Així mateix, l'informe ret comptes sobre les despeses i els guanys públics que s'han produït en l'annualitat de què es tracti.
3. El Consell General, a proposta del Síndic General, determina la forma en què s'ha de debatre l'informe presentat pel ministeri encarregat de l'economia.

El ministre encarregat de l'economia pot ser requerit perquè comparegui davant del Ple del Consell General o la Comissió que aquest darrer designi per debatre els informes presentats.

Títol III. Incubadores, acceleradores i clústers

Article 11. *Objecte*

1. Amb el propòsit d'assolir l'objecte d'aquesta Llei, amb aquest títol es pretén millorar la creació, el desenvolupament i la rendibilitat d'empreses, a través de col·laboracions entre diversos actors, per així contribuir a un creixement sostenible empresarial, fomentant l'acompanyament en la transformació d'empreses i l'alineament dels esforços públics i privats.
2. Més concretament, el que es promou és el següent:
  - a) Estimular la creació de noves empreses, mitjançant la provisió de serveis específics d'acompanyament en el procés.
  - b) Potenciar el desenvolupament d'empreses existents, facilitant que aquestes puguin cooperar i compartir experiències, coneixements i recursos humans, materials o econòmics, entre d'altres.
  - c) Contribuir a l'acceleració d'oportunitats en un entorn de transformació constant.
  - d) Incrementar la capacitat de generar valor i competitivitat empresarial.
  - e) Atraure i motivar el talent.

Article 12. *Definicions*

A efectes d'aquest títol, s'entén per:

- a) "Incubadora": organització pública o privada dissenyada per donar suport a empreses o projectes que es trobin en estats inicials de desenvolupament, normalment des de la idea de negoci fins a la creació i la fase embrionària de l'empresa, a través d'un ampli ventall de recursos i serveis, com ara accés al finançament, assessorament empresarial o dotació d'espais físics, entre d'altres.

b) "Acceleradora": organització pública o privada dissenyada per potenciar el creixement d'empreses ja creades i en un estadi intermedi de desenvolupament, a través d'un ampli ventall de recursos i serveis, com ara accés al finançament, assessorament empresarial o dotació d'espais físics, entre d'altres.

c) "Clúster": concentració d'empreses i d'altres entitats públiques o privades, normalment ubicades geogràficament a prop, que pertanyen a un o diversos sectors productius directament relacionats entre si o a sectors o activitats complementaris, amb l'objectiu de cooperar i col·laborar en la identificació i millora de la competitivitat de les empreses, a través de la ideació i implementació d'estratègies per a iniciatives i projectes de diferent índole.

d) "Iniciativa clúster": conjunt d'accions col·laboratives coordinades que realitzen diferents empreses i altres entitats per impulsar la competitivitat d'un clúster.

e) "Actors de suport del clúster": persones físiques i jurídiques andorranes o estrangeres, residents o no al Principat d'Andorra, de naturalesa pública o privada, que, a banda de les empreses i altres entitats creadores del clúster, hi participen.

Article 13. *Creació d'incubadores, acceleradores i clústers*

Les incubadores, les acceleradores i els clústers poden ser creats per entitats privades o públiques de diversa naturalesa, sempre que la normativa en vigor que les reguli i els sigui d'aplicació i les seves normes de regulació internes, com ara els seus estatuts, els ho permetin.

Article 14. *Actors de suport del clúster*

Els clústers poden disposar d'actors de suport del clúster, amb l'objectiu, entre d'altres, de generar sinergies i millorar la competitivitat, la productivitat i la rendibilitat de les empreses i altres entitats que els formen.

Article 15. *Incentius per a la creació i l'enfortiment d'incubadores, acceleradores i clústers*

El Govern estableix anualment un pla d'estímuls econòmics o d'altres tipus, tant per a la creació d'incubadores, acceleradores i clústers com per al seu enfortiment.

Article 16. *Plataforma i xarxa nacional d'incubadores, acceleradores i clústers*

1. El ministeri encarregat de l'economia habilita una plataforma electrònica i en línia en la qual es facilita informació relativa a les acceleradores, les incubadores i els clústers que s'estableixin al Principat d'Andorra. En aquesta plataforma també es pot facilitar informació d'iniciatives i projectes que es duguin a terme per part d'aquestes entitats.

2. El ministeri encarregat de l'economia promou la creació d'una xarxa nacional d'incubadores, acceleradores i clústers, amb la finalitat de facilitar el compliment de l'objecte d'aquest títol, establert a l'article 11.

Títol IV. Règim jurídic dels espais comuns complementaris o coliving i dels espais compartits de treball o coworking

Capítol I. Disposicions comunes

Article 17. *Objecte*

Aquest títol estableix el règim jurídic aplicable als espais comuns complementaris i als espais compartits de treball, així com a les unitats immobiliàries i instal·lacions utilitzades en el marc d'aquestes modalitats residencials i professionals.

Article 18. *Definicions*

A efectes d'aquest títol, s'entén per:

a) "Espais comuns complementaris o coliving": Edificacions d'ús residencial formades per espais d'ús privat i d'altres comuns d'ús compartit, la característica principal de les quals és que els espais comuns d'ús compartit representen una superfície superior a la destinada a l'ús privat i tenen com a finalitat

complementar l'ús i el gaudiment dels espais privatis per dotar-los de tots els serveis necessaris per a la residència de les persones usuàries.

b) "Arrendament d'espais comuns complementaris o *coliving*": Negoci jurídic que té per objecte la cessió de l'ús i del gaudiment d'espais privatis i d'espais comuns d'ús compartit a canvi d'una renda per destinar-los a residència permanent o temporal de les persones usuàries. En cap cas pot tenir per objecte l'arrendament de l'habitatge per a vacances.

c) "Serveis complementaris": tots aquells serveis oferts que siguin addicionals al servei principal de l'espai comú complementari o l'espai compartit de treball, com ara, entre d'altres, gimnasos, sales d'estudi, sales de reunions, serveis de cafeteria o restauració, armariets o copisteria.

d) "Persones usuàries d'espais comuns complementaris o *colivers*": persones que resideixen en espais comuns complementaris o *coliving*.

e) "Lloguer d'espais compartits de treball o *coworking*": arrendament d'espais professionals la destinació principal dels quals és permetre a professionals de diferents sectors compartir un mateix espai de treball per desenvolupar les seves activitats i els seus projectes professionals de manera independent, alhora que fomenten col·laboracions i projectes conjunts. Aquest arrendament permet la domiciliació d'un comerç sense que el titular de l'espai compartit de treball tingui cap responsabilitat, ni dret, ni obligació sobre aquest ni hagi de respondre per ell, essent els usuaris dels espais compartits de treball o les seves societats els únics responsables per qualsevol deute que generin.

f) "Usuaris d'espais compartits de treball o *coworkers*": professionals que desenvolupen la seva activitat professional en un espai compartit de treball.

g) "Escriptori mòbil o *Hot Desk*": espai de treball en un espai compartit de treball destinat a professionals que desenvolupen la seva activitat professional en un espai compartit de treball que no necessiten un espai permanent de treball i que no requereix reserva prèvia.

h) "Escriptori fix o *Dedicated Desk*": espai de treball en un espai compartit de treball destinat a professionals que desenvolupen la seva activitat professional en un espai compartit de treball que necessiten un espai permanent de treball i que requereix reserva prèvia.

i) "Oficina oberta": seccions d'espais de treball en un espai compartit de treball reservades a empreses o a equips de professionals que desenvolupen la seva activitat professional en un espai compartit de treball.

j) "Oficina privada": seccions d'espais de treball en un espai compartit de treball reservades a empreses o a equips de professionals que desenvolupen la seva activitat professional en un espai compartit de treball, restringides a la resta d'usuaris mitjançant clau o identificació.

k) "Empreses d'explotació d'espais comuns complementaris i espais compartits de treball (EECC)": empreses que ofereixen, de manera habitual i amb caràcter professional, serveis d'espais comuns complementaris o d'espais compartits de treball en immobles dels quals són propietaris o titulars de drets reals, o bé gestionen espais comuns complementaris o espais compartits de treball, la gestió dels quals els ha estat confiada pels propietaris o titulars de drets reals dels immobles de què es tracta. Aquesta activitat és compatible amb qualsevol altra activitat immobiliària.

Capítol II. Residència en espais comuns complementaris

Article 19. Residència en espais comuns complementaris

1. Els espais comuns complementaris poden construir-se en sòl destinat a ús residencial o a altres usos compatibles amb aquest tipus d'edificació d'acord amb el planejament urbanístic, de conformitat amb la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme vigent.

2. Quan l'espai comú complementari ocupa la totalitat d'un edifici, aquest edifici es pot dividir en propietat horitzontal o en qualsevol forma prevista en l'ordenament jurídic. En cas que l'espai comú complementari

ocupi una part d'un edifici, aquesta part ha de configurar-se com un sol element privatiu diferenciat dels altres elements que s'integrin en el mateix règim, per exemple, com a habitatges, locals de negoci o aparcaments.

3. El propietari d'un espai comú complementari el pot gestionar ell mateix o delegar-ne la gestió a un tercer, essent en aquest cas obligatòria la formalització d'un contracte de gestió de l'espai comú complementari entre les parts i amb el benentès que l'explotació de l'espai comú complementari constitueixi una única unitat de negoci degudament autoritzada tal i com es desenvoluparà via reglamentària.

Article 20. *Règim contractual de residència en espais comuns complementaris*

1. Objecte. Els espais comuns complementaris han de destinar-se a residència permanent o temporal de la persona usuària de l'espai comú complementari.

2. Forma i domicili a efectes de notificacions. El contracte entre la part arrendadora de l'espai comú complementari i la persona usuària de l'espai comú complementari ha de fer-se necessàriament per escrit i han de designar en el contracte d'arrendament un domicili a l'efecte de notificacions i citacions, el qual ha de ser sempre en territori andorrà.

3. Contingut essencial del contracte. El contracte ha de recollir la descripció de l'espai comú complementari, amb indicació, com a mínim, de les dades relatives a la localització (adreça i parròquia), l'espai privat arrendat amb expressió de la superfície i els espais comuns compartits amb expressió dels usos per als quals estan previstos i de la superfície, el tipus d'energia, l'any de construcció, les condicions econòmiques relatives a la renda i a les despeses derivades dels serveis prestats, l'actualització de la renda referenciada a la variació que hagi experimentat l'índex general de preus de consum, sempre que la durada del contracte sigui superior a un any, la inclusió de serveis complementaris independents i la fiança.

4. Fiança. La fiança pactada entre les parts és lliure tret que el destí sigui per a residència permanent en què, com a màxim, es pot sol·licitar dos mesos de renda.

5. Durada. La durada del contracte d'arrendament, a instància de la persona usuària de l'espai comú complementari, és de:

i. Noranta dies, com a màxim, si la persona usuària de l'espai comú complementari no ha de sol·licitar autorització del Servei d'Immigració per a la seva estada i sempre que no es tracti d'una persona en règim turístic.

ii. La durada de l'autorització d'immigració de residència temporal de la persona usuària de l'espai comú complementari, expedida pel Servei d'Immigració, com a màxim.

iii. Cinc anys, com a mínim, en cas que la persona usuària de l'espai comú complementari tingui fixada la seva residència permanent i habitual al país.

6. Renúncia unilateral de la persona usuària de l'espai comú complementari. La persona usuària de l'espai comú complementari pot renunciar unilateralment al contracte d'arrendament de l'espai comú complementari abans que transcorri el termini pactat mitjançant un preavís d'un mes si la durada del contracte és com a mínim de cinc anys, i de quinze dies naturals, en els altres casos.

7. Obligacions de les parts. El contracte d'arrendament també ha d'incloure els drets i deures de les parts, les causes de finalització anticipada i qualsevol clàusula que es consideri d'interès entre les parts. Pel que fa a les obligacions de les parts i els altres extrems no regulats en aquest article, s'aplica la Llei d'arrendaments de finques urbanes en cas que la persona usuària de l'espai comú complementari tingui fixada la seva residència permanent i habitual al país. En la resta de casos i pel que respecta a les obligacions de les parts, és d'aplicació supletòria la Llei d'arrendaments de finques urbanes en allò que no s'hagi previst en el contracte.

8. Normes de convivència. La part arrendadora de l'espai comú complementari, o el seu eventual gestor, ha d'aprovar unes normes de convivència i d'ús que han de formar part del contracte d'arrendament amb la persona usuària de l'espai comú complementari.

9. Assegurança. Les persones usuàries d'espais comuns complementaris que hagin signat un contracte d'arrendament d'un espai comú complementari amb una durada mínima de cinc anys han de subscriure una pòlissa d'assegurança que cobreixi suficientment els danys i els perjudicis que puguin ocasionar-se a la part arrendadora o a tercers.

10. Inscripció dels contractes d'arrendament d'espais comuns complementaris. Els contractes d'arrendament d'espais comuns complementaris amb durada mínima de cinc anys o amb autorització temporal de residència han de ser inscrits al fitxer de dades relatives als contractes d'arrendament d'habitatges establert a la Llei de creació de l'Institut Nacional de l'Habitatge. L'obligació d'inscripció correspon a la persona usuària de l'espai comú complementari en els contractes d'arrendament de durada mínima de cinc anys, i a la propietat, en el supòsit de contractes subscrits amb persones titulars d'una autorització temporal de residència.

Article 21. *Assegurances obligatòries*

1. Els propietaris o altres gestors d'espais comuns complementaris han de subscriure amb una entitat asseguradora autoritzada per operar al Principat d'Andorra una pòlissa d'assegurança de responsabilitat civil per danys a tercers en una quantia suficient per cobrir danys eventuals, d'acord amb la capacitat màxima d'aforament declarada i amb allò que s'estableixi reglamentàriament.

2. L'assegurança esmentada a l'apartat 1 és obligatòria, amb independència de l'obligació prevista a l'article 20.9 relativa a l'obligació de subscripció de pòlissa d'assegurança per les persones usuàries d'espais comuns complementaris que hagin signat un contracte d'arrendament d'un espai comú complementari per a residència permanent i habitual.

3. Els ministeris encarregats de l'habitatge i de l'economia poden exigir en tot moment la presentació i l'exhibició de la pòlissa d'assegurança a què es refereix l'apartat 1.

Capítol III. Lloguer d'espais compartits de treball

Article 22. *Els espais compartits de treball*

1. Els espais compartits de treball poden construir-se en sòl destinat a l'ús d'oficines d'acord amb el planejament urbanístic, de conformitat amb la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme vigent.

2. La superfície mínima que han de tenir els diferents espais que integren un espai compartit de treball es determina reglamentàriament.

3. Quan els espais compartits de treball ocupen la totalitat d'un edifici, aquest edifici no es pot dividir en propietat horitzontal. En cas que ocupin una part d'un edifici en propietat horitzontal, aquesta part ha de configurar-se com un sol element privatiu diferenciat dels altres elements que s'integren en el mateix règim de propietat horitzontal, per exemple, com a habitatges, locals de negoci o aparcaments.

4. El propietari d'un espai compartit de treball el pot gestionar ell mateix o delegar-ne la gestió a un tercer, essent en aquest cas obligatòria la formalització d'un contracte de gestió de l'espai compartit de treball entre les parts.

5. El propietari d'un espai compartit de treball, o l'eventual gestor d'aquest, aprova unes normes de convivència i d'ús, que han de formar part del contracte amb l'usuari de l'espai compartit de treball esmentat a l'article 23.

Article 23. *Tipologia d'espais dels espais compartits de treball i tipologia contractual*

1. Els espais dels espais compartits de treball poden ser de les tipologies següents:

a) *Escriptori mòbil o Hot Desk*: té per objectiu cobrir les necessitats d'un espai de treball esporàdic per part de l'usuari de l'espai compartit de treball i és compartit amb d'altres usuaris de l'espai compartit de treball. No obstant l'anterior, aquest espai ha de disposar de totes les eines bàsiques necessàries per al correcte desenvolupament d'un treball d'oficina, com ara, a títol enunciatiu però no limitatiu, connexió a

Internet, llum adequada, escriptori i cadira. Aquesta tipologia de lloguer d'espai és en règim de prestació de serveis i les característiques concretes exigibles a l'espai es determinen reglamentàriament.

b) Escriptori fix o *Dedicated Desk*: té per objectiu cobrir les necessitats d'un espai de treball de forma permanent per part de l'usuari de l'espai compartit de treball, que vol tenir sempre disponible el mateix espai designat dins de l'espai compartit amb d'altres usuaris de l'espai compartit de treball. Aquest espai ha de disposar de totes les eines bàsiques necessàries per al correcte desenvolupament d'un treball d'oficina, com ara, a títol enunciatiu però no limitatiu, connexió a Internet, llum adequada, escriptori i cadira. Aquesta tipologia de lloguer d'espai és en règim de prestació de serveis i les característiques concretes exigibles a l'espai es determinen reglamentàriament.

c) Oficina oberta: té per objectiu cobrir les necessitats col·lectives d'equips de persones o empreses, els quals disposen d'un ús exclusiu d'espais de treball reservats a l'espai compartit de treball. Poden estar en espais genèrics de l'espai compartit de treball; no obstant no existeixi una delimitació física amb la resta d'eventuals oficines obertes (per parets o estructures similars), aquesta zona està reservada i una persona que no pertanyi a l'equip no pot ocupar l'espai obert de què es tracti. Aquest espai ha de disposar de totes les eines bàsiques necessàries per al correcte desenvolupament d'un treball d'oficina, com ara, a títol enunciatiu però no limitatiu, connexió a Internet, llum adequada, escriptori i cadira. Aquesta tipologia de lloguer d'espai és en règim de prestació de serveis i les característiques concretes exigibles a l'espai es determinen reglamentàriament.

d) Oficina privada: té per objectiu cobrir les necessitats individuals o col·lectives d'equips de persones o empreses que volen disposar d'una secció o espai d'ús exclusiu i privat de la resta d'espais que formen l'espai compartit de treball, però que volen mantenir la seva vinculació a l'espai compartit de treball. Aquesta tipologia d'oficines disposa d'accessos restringits per a la resta dels membres de l'espai compartit de treball, sigui per accés amb clau o identificació, o per qualsevol altre sistema que garanteixi l'accés només als usuaris de l'espai compartit de treball, usuaris de l'oficina privada. Està separada de la resta d'espais de l'espai compartit de treball per parets, configurant un espai de treball independent. Aquest espai ha de disposar de totes les eines bàsiques necessàries per al correcte desenvolupament d'un treball d'oficina, com ara, a títol enunciatiu però no limitatiu, connexió a Internet, llum adequada, escriptoris i cadires. Aquesta tipologia de lloguer d'espai és en règim d'arrendament de local per a negoci, de conformitat amb l'establert per la normativa en vigor en cada moment en matèria d'arrendament de finques urbanes, sempre que la relació contractual s'estableixi per un temps igual o superior a quatre anys. Les característiques concretes exigibles a l'espai es determinen reglamentàriament.

2. Amb independència de la tipologia d'espais dels espais compartits de treball i la tipologia contractual, les empreses d'explotació d'espais compartits de treball poden oferir serveis complementaris als usuaris d'espais compartits de treball, que han de ser proveïts de forma independent al contracte principal d'arrendament d'espai de l'espai compartit de treball.

Article 24. Assegurances obligatòries

1. Els propietaris o altres gestors dels *espais compartits de treball* han de subscriure amb una entitat asseguradora autoritzada per operar al Principat d'Andorra una pòlissa d'assegurança de responsabilitat civil per danys a tercers en una quantia suficient per cobrir danys eventuals, d'acord amb la capacitat màxima d'aforament declarada i amb allò que s'estableixi reglamentàriament.

2. L'assegurança esmentada a l'apartat 1 és obligatòria, amb independència de les possibles obligacions de l'usuari de l'espai compartit de treball en aquells supòsits de contractes regulats a l'article 23.1.d) per raó d'aplicació de la normativa vigent en cada moment en matèria d'arrendament de finques urbanes.

3. El ministeri encarregat de l'economia pot exigir en tot moment la presentació i l'exhibició de la pòlissa d'assegurança a la qual es refereix l'apartat 1.

Capítol IV. Les empreses d'explotació d'espais comuns complementaris i espais compartits de treball (EECC)

Article 25. *Autorització*

1. El procediment de sol·licitud de l'autorització administrativa prèvia per a les EECC, que atorga el ministeri encarregat de l'economia, així com el seu contingut, vigència i causes de revocació són determinats reglamentàriament.
2. En cas que l'autorització administrativa no es concedeixi, es pot interposar el corresponent recurs administratiu d'acord amb l'establert per la legislació en vigor en matèria de recursos administratius.

Article 26. *Requisits i marc legal*

1. L'exercici de l'activitat comercial de gestió d'espais comuns complementaris i espais compartits de treball requereix amb caràcter preceptiu l'obtenció de l'autorització administrativa esmentada a l'article 25 i la inscripció prèvia del titular de la gestió al Registre d'Espais comuns complementaris i Espais compartits de treball regulat a l'article 28.
2. La inscripció d'una EECC al Registre d'Espais comuns complementaris i Espais compartits de treball dona lloc a l'obtenció d'una placa oficial que indica el nom comercial de l'EECC. Aquest distintiu és lliurat pel ministeri encarregat de l'economia i ha de figurar a l'oficina principal de l'EECC i als espais on s'ubiquin els espais comuns complementaris i els espais compartits de treball, en un lloc ben visible per als seus usuaris i per al públic en general.
3. Reglamentàriament es fixen els requisits d'obligat compliment quant a les característiques de les EECC, així com per a la prestació i la qualitat dels seus serveis.

Article 27. *El contracte de gestió*

1. En cas que les EECC no siguin propietàries ni titulars de drets reals sobre els espais comuns complementaris o els espais compartits de treball que gestionen, han de formalitzar un contracte de gestió de l'espai comú complementari o l'espai compartit de treball amb els propietaris o titulars de drets reals sobre aquests.
2. El contracte de gestió de l'espai comú complementari o l'espai compartit de treball ha d'indicar, com a mínim, que el propietari o el titular de drets reals sobre l'espai comú complementari o l'espai compartit de treball faculta l'EECC per gestionar la unitat immobiliària en el règim específic que correspongui segons es tracti d'un espai comú complementari o un espai compartit de treball.

Capítol V. El Registre d'Espais comuns complementaris i Espais compartits de treball

Article 28. *Registre d'Espais comuns complementaris i Espais compartits de treball*

1. Es crea el Registre d'Espais comuns complementaris i Espais compartits de treball, dependent del ministeri encarregat de l'economia.
2. El Registre d'Espais comuns complementaris i Espais compartits de treball té per objecte inscriure els espais comuns complementaris i els espais compartits de treball autoritzats, les EECC autoritzades i els actes relatius a aquests que es determinin reglamentàriament.
3. El Registre d'Espais comuns complementaris i Espais compartits de treball és de caràcter públic.
4. El número d'inscripció al Registre d'Espais comuns complementaris i Espais compartits de treball ha de constar obligatòriament en tota mena de suport on s'anuncii o promocioni l'establiment de què es tracti.
5. L'estructura, l'organització i el funcionament del Registre d'Espais comuns complementaris i Espais compartits de treball es regula reglamentàriament.

Capítol VI. Procediment sancionador

Article 29. *Potestat sancionadora*

1. Tota actuació que contradigui el que estableix aquest títol o les disposicions reglamentàries que el desenvolupen, pot donar lloc a la incoació d'un expedient sancionador i a la imposició de sancions després de la instrucció prèvia de l'expedient que escaigui.

2. L'òrgan competent per incoar i resoldre els expedients sancionadors per raó de l'establert en aquest títol és el ministre encarregat de l'economia. La instrucció dels expedients correspon als tècnics designats per aquest ministre.

Article 30. *Responsables de les infraccions*

Són responsables de les infraccions respecte al que regula aquest títol, les persones físiques o jurídiques gestores d'espais comuns complementaris o espais compartits de treball, siguin o no titulars d'autoritzacions d'EECC.

Article 31. *Expedient sancionador*

1. La constatació d'una infracció per part del titular de la potestat sancionadora comporta la incoació de l'expedient sancionador corresponent, d'acord amb el que disposi la normativa en vigor en cada moment en matèria de procediments administratius sancionadors.

2. S'atorga a les actes del titular de la potestat sancionadora la presumpció d'exactitud, llevat de prova en contra.

3. Contra la resolució dictada pel titular de la potestat sancionadora es pot interposar recurs, d'acord amb el que disposi la normativa en vigor en cada moment en matèria de recursos administratius.

Article 32. *Infraccions*

Constitueixen infraccions al que regula aquest títol les accions o omissions que aquest tipifica.

Article 33. *Classificació de les infraccions*

Les infraccions es classifiquen en lleus, greus i molt greus.

Article 34. *Circumstàncies per a la determinació de les infraccions*

Per determinar les sancions corresponents, es tenen en compte les circumstàncies següents:

- a) Els perjudicis ocasionats als usuaris dels espais comuns complementaris o espais compartits de treball.
- b) El benefici il·lícit obtingut.
- c) La reincidència en la comissió en el termini d'un any d'una infracció de la mateixa naturalesa, quan així hagi estat declarada per resolució ferma.
- d) La resolució, durant la tramitació de l'expedient, de les anomalies que van originar l'obertura del procediment sancionador.

Article 35. *Infraccions lleus*

Es consideren infraccions lleus:

- a) No disposar de totes les eines bàsiques necessàries per al correcte desenvolupament d'un treball d'oficina en un espai compartit de treball.
- b) La comissió d'altres conductes contràries a allò que disposa la normativa en matèria d'espais comuns complementaris i d'espais compartits de treball en vigor en el moment en què es cometin infraccions que, per la seva naturalesa o gravetat, no constitueixin infracció greu o molt greu.

Article 36. *Infraccions greus*

Es consideren infraccions greus:

- a) La manca de la placa oficial que ha de figurar a l'oficina principal de l'EECC i als espais on s'ubiquin els espais comuns complementaris i els espais compartits de treball, en un lloc ben visible per als seus usuaris i per al públic en general.
- b) La manca del número d'inscripció al Registre d'Espais comuns complementaris i Espais compartits de treball en tota mena de suports on s'anuncii o promocioni l'establiment de què es tracti.
- c) La inexistència de contracte de gestió de l'espai comú complementari o l'espai compartit de treball, en incompliment de l'establert en aquest títol.
- d) La inexistència de contracte amb una persona usuària d'espais comuns complementaris o amb un usuari d'espais compartits de treball, en incompliment de l'establert en aquest títol.
- e) La comissió de dues o més infraccions de caràcter lleu en el termini d'un any.
- f) La comissió d'altres conductes contràries a allò que disposa la normativa en matèria d'espais comuns complementaris i espais compartits de treball en vigor en el moment en què es cometin infraccions que, per la seva naturalesa o gravetat, no constitueixin infracció lleu o molt greu.

Article 37. *Infraccions molt greus*

Es consideren infraccions molt greus:

- a) L'exercici de l'activitat comercial de gestió d'espais comuns complementaris o espais compartits de treball sense disposar de l'autorització administrativa pertinent.
- b) No disposar de l'assegurança obligatòria de responsabilitat civil.
- c) La comissió de dues o més infraccions de caràcter greu en el termini de dos anys.
- d) La comissió d'altres conductes contràries a allò que disposa la normativa en matèria d'espais comuns complementaris i espais compartits de treball en vigor en el moment en què es cometin infraccions que, per la seva naturalesa o gravetat, no constitueixin infracció lleu o greu.

Article 38. *Sancions*

Les sancions per infraccions en la matèria objecte de regulació en aquest títol poden ser:

- a) Multa.
- b) Suspensió de les activitats empresarials per un període de fins a un any, en cas d'una infracció molt greu.
- c) Clausura de l'espai comú complementari o de l'espai compartit de treball, únicament en cas d'infracció molt greu com a mesura excepcional segons els perjudicis que causi la infracció tant a les persones com al prestigi del Principat d'Andorra. La sanció determinarà la durada de la clausura, que, en tot cas, ha de ser com a mínim del temps que dura restablir o normalitzar la situació alterada per la infracció comesa.

Article 39. *Graduació de les sancions*

1. Amb la finalitat de graduar les sancions, a més de les comissions o omissions que s'hagin produït, cal tenir en compte, d'acord amb el principi de proporcionalitat:

- a) Els antecedents.
- b) La negligència o intencionalitat.
- c) La pertorbació dels serveis.
- d) Els danys i perjudicis produïts a les persones, a l'Administració i a la imatge del Principat d'Andorra.
- e) La reincidència.

S'entén que hi ha reincidència quan en el moment de cometre la infracció la persona culpable ha estat sancionada per resolució ferma per una acció o omissió constitutiva de la mateixa infracció o per dues o més accions o omissions constitutives d'una infracció inferior. Per apreciar la reincidència només es tenen en compte les sancions per infraccions lleus imposades durant els dotze mesos anteriors, les sancions per infraccions greus imposades durant els divuit mesos anteriors i les sancions per infraccions molt greus imposades durant els vint-i-quatre mesos anteriors.

2. De conformitat amb els criteris per a la graduació de les sancions establerts en l'apartat 1, les sancions consistents en multes poden imposar-se de la forma següent:

- a) Les infraccions lleus se sancionen amb multa de 100 € a 1.000 €.
- b) Les infraccions greus se sancionen amb multa de 1.001 € a 5.000 €.
- c) Les infraccions molt greus se sancionen amb multa de 5.001 € a 10.000 €.

Article 40. *Prescripció de les infraccions*

1. Les infraccions prescriuen en els terminis següents:

- a) Les lleus, al cap d'un any.
- b) Les greus, al cap de dos anys.
- c) Les molt greus, al cap de tres anys.

2. L'inici d'una activitat inspectora suspèn el termini de prescripció de les infraccions.

3. El termini de prescripció de les infraccions es computa des del dia en què cessa l'acció o l'omissió sancionable.

Article 41. *Prescripció de les sancions*

Les sancions per infraccions lleus prescriuen en el termini d'un any, les greus en el termini de dos anys i les molt greus en el termini de tres anys, a comptar de la data de notificació de la resolució sancionadora esdevinguda ferma.

Títol V. Autoritzacions d'immigració per a nòmades digitals, visats emprenedors i altres mesures en matèria d'immigració per afavorir l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació

Article 42. *Objecte*

Amb el propòsit d'assolir l'objecte d'aquesta Llei, aquest títol, mitjançant la modificació de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració:

- a) Estableix noves modalitats de residència al Principat d'Andorra per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital, l'emprenedoria o la innovació al Principat d'Andorra. Concretament, aquestes persones estrangeres són aquelles que per dur a terme el seu treball no requereixen disposar d'una ubicació geogràfica concreta i utilitzen les telecomunicacions i la tecnologia, i aquelles eines escollides per participar en el programa per a emprenedors estrangers que impulsa el ministeri encarregat de l'economia.
- b) Flexibilitza els criteris per a la concessió de les autoritzacions d'immigració de treball sense residència per a treballadors que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital, l'emprenedoria o la innovació al Principat d'Andorra, de manera que el treballador estranger de què es tracti, contractat per una empresa legalment constituïda al Principat d'Andorra, no hagi de tenir necessàriament un salari fix superior a tres vegades el salari mínim vigent en cada moment.
- c) Flexibilitza els criteris per a la concessió de les autoritzacions d'immigració de residència i treball per compte propi, de manera que la persona estrangera de què es tracti no hagi de dipositar a l'Autoritat

Financera Andorrana, en el mateix moment en què es presenta la sol·licitud d'autorització d'immigració, l'import de cinquanta mil euros (50.000 €), en cas que la societat andorrana constituïda en virtut de la qual se sol·licita l'autorització d'immigració ho hagi estat amb una finalitat que promogui l'economia digital, l'emprenedoria o la innovació al Principat d'Andorra.

Article 43. *Modificació de l'article 23 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

S'addicionen uns apartats 5 bis, 5 ter i 10 bis a l'article 23 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, amb el següent redactat:

"Article 23. *Política general en matèria d'immigració*
(...)

5 bis. Altrament, el Govern, a partir d'aquesta anàlisi, determina la conveniència de donar entrada al territori andorrà a persones estrangeres que per dur a terme el seu treball no requereixen disposar d'una ubicació geogràfica concreta i utilitzen les telecomunicacions i la tecnologia. Aquestes persones poden correspondre a qualsevol de les tipologies següents de treballadors per compte aliè o per compte propi:

- a) Treballador per compte aliè contractat per un patró establert en un altre país.
- b) Treballador per compte propi que presta serveis que tenen com a destinataris persones o entitats no residents al Principat d'Andorra.
Així, aquests professionals només poden desenvolupar activitats lucratives des del territori andorrà en els termes indicats al paràgraf anterior. Qualsevol altra activitat, assalariada o no, a temps parcial o a temps complet, feta per compte propi o d'altri i de caràcter lucratiu al Principat d'Andorra requereix l'obtenció de la corresponent autorització d'immigració en els termes d'aquesta Llei.
- c) Treballador per compte propi que du a terme una activitat professional en benefici d'una societat mercantil o una altra tipologia d'entitat establerta en un altre país, en la que hi té una participació o forma part del seu òrgan d'administració.

5 ter. Tanmateix, el Govern, a partir d'aquesta anàlisi, determina la conveniència de donar entrada al territori andorrà a persones estrangeres respecte a les quals el ministeri encarregat de l'economia hagi emès una resolució favorable perquè participin en el programa per a emprenedors estrangers que impulsa aquest ministeri.

(...)

10 bis. El nombre d'autoritzacions de residència per a persones estrangeres que per dur a terme el seu treball no requereixen disposar d'una ubicació geogràfica concreta i utilitzen les telecomunicacions i la tecnologia, i per a persones estrangeres respecte a les quals el ministeri encarregat de l'economia hagi emès una resolució favorable perquè participin en el programa per a emprenedors estrangers que impulsa aquest ministeri, es fixa periòdicament per via reglamentària, a partir de la política d'immigració definida i d'acord amb les circumstàncies econòmiques i socials del Principat d'Andorra. La determinació del nombre màxim d'autoritzacions es fa per via reglamentària en la mateixa norma que fixi les quotes d'autoritzacions d'immigració general o en una altra de la mateixa jerarquia. Totes aquestes autoritzacions de residència es computen dins de la quota aprovada, amb l'excepció de les relatives a les persones que accedeixin a la condició de resident sota aquestes tipologies d'autorització, d'acord amb les disposicions dels articles 91, 93 i 94. Tampoc no computen les persones que es troben en una de les situacions esmentades a l'article 97."

Article 44. *Modificació de l'article 26 bis de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

Es modifica l'apartat 2 de l'article 26 bis de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, que queda redactat de la manera següent:

"Article 26 bis. *Autorització d'immigració temporal per a joves amb opció de treball*
(...)

2. La durada de l'autorització d'immigració temporal per a joves amb opció de treball és de dotze mesos, prorrogable sempre que existeixi reciprocitat amb el país que signa un acord amb el Principat d'Andorra per establir programes de viatges formatius o de lleure per a joves amb la possibilitat de treballar. La renovació es concedeix per un únic període de dotze mesos.

(...)."

Article 45. *Modificació del capítol tercer del títol VI de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

S'addiciona una secció tercera bis al capítol tercer del títol VI de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, amb addició d'un article 33 bis i d'un article 33 ter amb el següent redactat:

"Secció tercera bis. *Autorització de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria*

Article 33 bis. *Autorització de residència per a persones estrangeres que per dur a terme el seu treball no requereixen disposar d'una ubicació geogràfica concreta i utilitzen les telecomunicacions i la tecnologia*

L'estranger que sol·licita i obté una autorització de residència per a persones estrangeres que per dur a terme el seu treball no requereixen disposar d'una ubicació geogràfica concreta i utilitzen les telecomunicacions i la tecnologia, està autoritzat a residir al Principat d'Andorra i a dur-hi a terme la seva activitat professional, d'acord amb les disposicions específiques establertes en el capítol primer del títol IX ter.

La durada inicial i les renovacions de les autoritzacions de residència per a persones estrangeres que per dur a terme el seu treball no requereixen disposar d'una ubicació geogràfica concreta i utilitzen les telecomunicacions i la tecnologia es determinen de conformitat amb les disposicions dels apartats 2 a 5 de l'article 32.

Article 33 ter. *Autorització de residència per a persones estrangeres respecte a les quals el ministeri encarregat de l'economia hagi emès una resolució favorable perquè participin en el programa per a emprenedors estrangers que impulsa aquest ministeri*

L'estranger que sol·licita i obté una autorització de residència per a persones respecte a les quals el ministeri encarregat de l'economia hagi emès una resolució favorable perquè participin en el programa per a emprenedors estrangers que impulsa aquest ministeri, està autoritzat a residir al Principat d'Andorra, d'acord amb les disposicions específiques establertes en el capítol segon del títol IX ter.

L'autorització de residència per als estrangers esmentats al paràgraf anterior s'atorga per un període inicial d'un any, renovable per períodes successius de la mateixa durada."

Article 46. *Modificació de l'article 38 bis de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

Es modifica la lletra a) de l'apartat 2 de l'article 38 bis de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, que queda redactada de la manera següent:

"Article 38 bis. *Criteris per a la concessió de les autoritzacions d'immigració de treball sense residència*
(...)

2. En la concessió d'autoritzacions d'immigració de treball sense residència, cal que la persona estrangera que ho sol·licita compleixi les condicions següents:

a) Acreditar documentalment haver estat contractada per una empresa legalment constituïda al Principat d'Andorra amb un salari fix superior a tres vegades el salari mínim vigent en cada moment al Principat d'Andorra durant tot el termini de la relació laboral. Això no obstant, en cas que l'empresa andorrana tingui per finalitat promoure l'economia digital, l'emprenedoria o la innovació al Principat d'Andorra, el dit salari fix pot ser inferior d'acord amb allò que el Govern estableixi reglamentàriament.

A efectes de l'establert en aquest apartat, s'entén per:

"Economia digital": aquella part de la producció econòmica derivada únicament o principalment de tecnologies digitals amb models de negoci basats en béns o serveis digitals.

"Emprenedoria": l'acte de crear una empresa assumint la majoria dels riscos i gaudint de la majoria dels retorns, habitualment innovant en nous béns o serveis.

"Innovació": la implementació en la pràctica d'idees que resulten en la introducció de nous béns o serveis o en la millora de l'oferta de béns o serveis existents.

(...)"

Article 47. *Modificació de l'article 38 ter de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

Es modifica l'article 38 ter de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, que queda redactat de la manera següent:

"Article 38 ter. *Criteris per a la concessió de les autoritzacions d'immigració de residència i treball per compte propi*

1. La persona estrangera que sol·licita residir al Principat d'Andorra i exercir-hi una activitat per compte propi pot obtenir una autorització d'immigració de residència i treball per compte propi, segons el que disposa l'article 23.12 de la Llei.

2. En la concessió d'autoritzacions d'immigració per exercir una activitat per compte propi, cal que la persona estrangera que sol·licita compleixi les condicions següents:

A) En el cas d'un professional liberal:

a) Acreditar, en el termini màxim de tres mesos a comptar de la data d'entrada de la sol·licitud d'autorització d'immigració, que ha obtingut l'autorització d'exercici de la professió liberal per part del Govern.

b) Acreditar, en el termini màxim de tres mesos a comptar de la data d'entrada de la sol·licitud d'autorització d'immigració, que ha obtingut la col·legiació prop del col·legi professional corresponent quan escaigui.

c) Complir les altres condicions establertes per aquesta Llei.

Mentre no s'acreditin les condicions establertes a les lletres a) i b), l'autorització d'immigració queda en suspens.

B) En tots els altres casos:

a) Haver obtingut l'autorització d'inversió estrangera corresponent per constituir una societat andorrana en la qual tingui una participació superior al 34%, i haver constituït legalment la societat esmentada.

b) Exercir un càrrec en l'òrgan d'administració de la societat esmentada a la lletra a anterior, i exercir-hi també una funció de direcció efectiva i de control de la gestió de l'activitat.

c) Acreditar, en el termini màxim de tres mesos a comptar de la data del registre d'entrada de la sol·licitud d'autorització d'immigració, que la societat esmentada a la lletra a anterior és titular d'un comerç registrat degudament i en activitat al Principat d'Andorra. Aquesta activitat s'ha de demostrar, en el moment de la renovació de l'autorització, mitjançant els ingressos que hagi generat la societat i el comerç de la qual és titular.

d) Fer efectiu i dipositar a l'Autoritat Financera Andorrana, en el mateix moment en què es presenta la sol·licitud d'autorització d'immigració, l'import de cinquanta mil euros (50.000 €) no remunerats. En cas que el titular de l'autorització es doni de baixa, o en cas que s'anul·li o no es renovi l'autorització, es restitueix el dipòsit, descomptades les taxes aplicades per l'Autoritat Financera Andorrana, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions concretes al Principat d'Andorra. En cas que la societat andorrana constituïda en virtut de la qual se sol·licita l'autorització d'immigració ho hagi estat amb la finalitat de portar a terme un projecte empresarial seleccionat per part d'una de les entitats reconegudes prèviament pel Govern a aquest efecte, o ho hagi estat amb la finalitat de promoure l'economia digital, l'emprenedoria o la innovació al Principat d'Andorra segons els criteris establerts

reglamentàriament, no és necessari que el titular de l'autorització esmentada faci efectiu ni dipositi l'import a què fa referència el paràgraf anterior.

A efectes de l'establert en aquest apartat, s'entén per:

"Economia digital": aquella part de la producció econòmica derivada únicament o principalment de tecnologies digitals amb models de negoci basats en béns o serveis digitals.

"Emprenedoria": l'acte de crear una empresa assumint la majoria dels riscos i gaudint de la majoria dels retorns, habitualment innovant en nous béns o serveis.

"Innovació": la implementació en la pràctica d'idees que resulten en la introducció de nous béns o serveis o en la millora de l'oferta de béns o serveis existents.

e) Complir les altres condicions establertes en aquesta Llei.

3. En cas de desestimació dues vegades consecutives, de la renovació de l'autorització d'immigració de residència i treball per compte propi, per manca d'activitat o residència, la persona sol·licitant no pot sol·licitar ni obtenir una altra autorització de residència i treball per compte propi fins que hagin transcorregut com a mínim dotze mesos a comptar de la data de notificació de la resolució ferma de desestimació de renovació de l'autorització. Així mateix, en cas de desistiment d'una sol·licitud d'autorització de residència i treball per compte propi presentada, la persona sol·licitant no pot sol·licitar ni obtenir una altra autorització de residència i treball per compte propi fins que hagin transcorregut com a mínim dotze mesos a comptar de la data del desistiment."

Article 48. *Modificació de l'article 40 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

Es modifica l'article 40 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, que queda redactat de la manera següent:

"Article 40. *Principi de prioritat en la concessió de les autoritzacions*

Les autoritzacions d'immigració de residència i treball, temporal, de fronterer, temporal de fronterer, de residència i treball per compte propi, de treball sense residència i de residència sense treball, així com les autoritzacions d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria, es concedeixen en primer lloc als nacionals dels estats que hagin signat i ratificat un conveni amb el Principat d'Andorra, seguidament als nacionals dels estats membres de la Unió Europea o de l'Espai Econòmic Europeu i finalment als nacionals d'altres estats."

Article 49. *Modificació de l'article 73 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

Es modifica la lletra k) i s'addiciona una lletra m) a l'article 73 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, lletres que queden redactades de la manera següent:

"Article 73. *Motius*

És motiu d'anul·lació d'una autorització d'immigració vigent la constatació de qualsevol dels supòsits següents:

(...)

k) Que s'anul·li l'autorització d'immigració o es constati la manca de residència efectiva i permanent de les persones que sol·liciten el reagrupament familiar d'acord amb l'article 102 d'aquesta Llei, o que s'anul·li l'autorització d'immigració de residència sense treball de la persona titular principal descrita al títol IX d'aquesta Llei o l'autorització d'immigració de la persona titular principal descrita al títol IX ter d'aquesta Llei, per a les persones que han estat objecte del reagrupament previstes a l'article 103 d'aquesta Llei, així com per a les persones a càrrec previstes a l'article 91 d'aquesta Llei.

(...)

m) Que es constati que el titular d'una autorització d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria no ha complert o no compleix qualsevol dels requisits previstos al títol IX ter aplicables en cada cas."

Article 50. *Modificació de l'article 96 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

Es modifica l'article 96 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, que queda redactat de la manera següent:

"Article 96. *Inversió en actius andorrans*

1. El titular principal d'una residència sense activitat lucrativa ha d'invertir de forma permanent i efectiva una quantitat d'almenys sis-cents mil euros (600.000 €) en alguna o diverses tipologies d'actius que s'indiquen a continuació:

- a) Béns immobles situats en el territori del Principat d'Andorra.
- b) Participacions en el capital social o en els fons propis de societats residents en el Principat d'Andorra.
- c) Instruments de deute o financers emesos per entitats residents en el Principat d'Andorra.
- d) Instruments de deute emesos per qualsevol Administració pública del Principat d'Andorra.
- e) Productes d'assegurança de vida contractats amb entitats residents en el Principat d'Andorra.
- f) Dipòsits no remunerats en l'Autoritat Financera Andorrana.

No obstant això, aquesta quantitat queda reduïda a l'import de quatre-cents mil euros (400.000 €) sempre que la inversió es faci directament o indirectament i de forma permanent i efectiva en el Fons d'Habitatge, de conformitat amb la normativa aplicable.

En cas que la inversió en actius andorrans referida al primer paràgraf s'efectuï parcialment o totalment en béns immobles, s'ha de destinar un import mínim de quatre-cents mil euros (400.000 €) a cada unitat immobiliària que s'adquireixi.

2. En qualsevol cas, el titular principal d'una residència sense activitat lucrativa ha de fer efectiu i dipositar a l'Autoritat Financera Andorrana l'import de quaranta-set mil cinc-cents euros (47.500 €) no remunerats. A més, el titular principal també ha de dipositar l'import de nou mil cinc-cents euros (9.500 €) no remunerats per a cadascuna de les persones al seu càrrec que adquireixin la condició de resident sense activitat lucrativa. Aquests imports són deduïts de la quantitat esmentada a l'apartat 1. En cas que el titular de l'autorització es doni de baixa, o en cas que s'anul·li o no es renovi l'autorització, es restitueix el dipòsit, descomptades les taxes aplicades per l'Autoritat Financera Andorrana, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions concretes al Principat d'Andorra.

3. El sol·licitant d'una autorització de residència sense activitat lucrativa ha de manifestar, en el moment de formalitzar la seva sol·licitud, el seu compromís de fer efectiva la inversió esmentada a l'apartat 1 en un termini màxim de sis mesos. Un cop transcorregut aquest període de temps, el resident ha d'aportar, en les condicions que es determinin reglamentàriament, els documents acreditatius de la inversió descrita a l'apartat 1. En el supòsit que el resident sense activitat lucrativa no aporti, en els termes establerts reglamentàriament, els documents justificatius de la seva inversió, l'autorització de residència sense activitat lucrativa restarà anul·lada."

Article 51. *Addició d'un títol IX ter a la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

S'addiciona un títol IX ter a la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, amb l'addició d'un capítol primer amb un article 101 *quater* i un article 101 *quinquies* i d'un capítol segon amb un article 101 *sexies* i un article 101 *septies*, amb el redactat següent:

“Títol IX ter. De les autoritzacions d’immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l’economia digital i l’emprenedoria

Capítol primer. De les autoritzacions d’immigració de residència per a persones estrangeres que per dur a terme el seu treball no requereixen disposar d’una ubicació geogràfica concreta i utilitzen les telecomunicacions i la tecnologia

Article 101 quater. Àmbit d’aplicació

1. Les disposicions d’aquest títol resulten aplicables a la concessió i l’extinció de les autoritzacions d’immigració de residència per a persones estrangeres que per dur a terme el seu treball no requereixen disposar d’una ubicació geogràfica concreta i utilitzen les telecomunicacions i la tecnologia, esmentades a l’article 33 bis.

2. En tot el que no està específicament previst en aquest títol resultaran d’aplicació subsidiària les disposicions del títol IX d’aquesta Llei.

Article 101 quinquies. Requisits generals

Per obtenir les autoritzacions de residència per a persones estrangeres que per dur a terme el seu treball no requereixen disposar d’una ubicació geogràfica concreta i utilitzen les telecomunicacions i la tecnologia, la persona sol·licitant ha de reunir els requisits següents:

- a) Haver obtingut una resolució favorable del ministeri encarregat de l’economia per ser considerada una persona que per dur a terme el seu treball no requereix disposar d’una ubicació geogràfica concreta i utilitza les telecomunicacions i la tecnologia, de conformitat amb allò que s’estableixi reglamentàriament.
- b) Acreditar que es disposa de mitjans econòmics suficients, d’acord amb els requisits que s’estableixin reglamentàriament, que permetin a la persona sol·licitant i a les persones al seu càrrec, o a càrrec del seu cònjuge o parella estable, residir al Principat d’Andorra per tot el temps de vigència de la residència.
- c) Justificar i tenir en vigència per a Andorra una cobertura i assegurança per malaltia i incapacitat per a la persona sol·licitant i per a les persones al seu càrrec o a càrrec del seu cònjuge o parella estable per tot el temps de vigència de la residència, a excepció dels menors d’edat i els majors de seixanta anys, els quals han de justificar i tenir en vigència per a Andorra una cobertura i assegurança per malaltia.
- d) Demostrar documentalment que és propietari o llogater d’un habitatge o assimilable que reuneix les condicions mínimes d’habitabilitat requerides reglamentàriament, o que ha iniciat els tràmits per adquirir un habitatge al Principat d’Andorra en les mateixes condicions, els quals hauran de concloure en el termini d’un any a comptar de la presentació de la sol·licitud de residència. En el supòsit que existeixi una relació de parentesc en línia recta o col·lateral, fins al tercer grau inclòs, entre el sol·licitant i un resident titular principal d’alguna de les autoritzacions previstes en aquest capítol, també principal, és suficient acreditar que té dret a residir en el mateix habitatge d’aquest últim, sempre que les condicions de l’habitatge ho permetin d’acord amb la legislació vigent.
- e) La signatura del sol·licitant i de les persones en nom de qui sol·licita l’autorització de residència d’un compromís de fixar la seva residència principal i efectiva al Principat d’Andorra durant almenys 90 dies per any natural i de mantenir en vigor el contracte d’assegurança esmentat en l’apartat c).
- f) Complir les altres condicions establertes per aquesta Llei.

Capítol segon. De les autoritzacions d’immigració de residència per a persones estrangeres respecte a les quals el ministeri encarregat de l’economia hagi emès

una resolució favorable perquè participin en el programa per a emprenedors estrangers que impulsa aquest ministeri

Article 101 sexies. Àmbit d'aplicació

1. Les disposicions d'aquest títol resulten aplicables a la concessió i l'extinció de les autoritzacions d'immigració de residència per a persones estrangeres respecte a les quals el ministeri encarregat de l'economia hagi emès una resolució favorable perquè participin en el programa per a emprenedors estrangers que impulsa aquest ministeri, esmentades a l'article 33 ter.

2. En tot el que no està específicament previst en aquest títol resultaran d'aplicació subsidiària les disposicions del títol IX d'aquesta Llei.

Article 101 septies. Requisits generals

Per obtenir les autoritzacions de residència per a persones estrangeres respecte a les quals el ministeri encarregat de l'economia hagi emès una resolució favorable perquè participin en el programa per a emprenedors estrangers que impulsa aquest ministeri, la persona sol·licitant ha de reunir els requisits següents:

- a) Haver obtingut una resolució favorable del ministeri encarregat de l'economia per participar en el programa per a emprenedors estrangers que impulsa aquest ministeri, de conformitat amb allò que s'estableixi reglamentàriament.
- b) Acreditar que es disposa de mitjans econòmics suficients, d'acord amb els requisits que s'estableixin reglamentàriament, que permetin a la persona sol·licitant i a les persones al seu càrrec, o a càrrec del seu cònjuge o parella estable, residir al Principat d'Andorra per tot el temps de vigència de la residència.
- c) Justificar i tenir en vigència per a Andorra una cobertura i assegurança per malaltia i incapacitat per a la persona sol·licitant i per a les persones al seu càrrec o a càrrec del seu cònjuge o parella estable per tot el temps de vigència de la residència, a excepció dels menors d'edat i els majors de seixanta anys, els quals han de justificar i tenir en vigència per a Andorra una cobertura i assegurança per malaltia.
- d) Demostrar documentalment que és propietari o llogater d'un habitatge o assimilable que reuneix les condicions mínimes d'habitabilitat requerides reglamentàriament, o que ha iniciat els tràmits per adquirir un habitatge al Principat d'Andorra en les mateixes condicions, els quals hauran de concloure en el termini d'un any a comptar de la presentació de la sol·licitud de residència. En el supòsit que existeixi una relació de parentesc en línia recta o col·lateral, fins al tercer grau inclòs, entre el sol·licitant i un resident titular principal d'alguna de les autoritzacions previstes en aquest capítol, també principal, és suficient acreditar que té dret a residir en el mateix habitatge d'aquest últim, sempre que les condicions de l'habitatge ho permetin d'acord amb la legislació vigent.
- e) La signatura del sol·licitant i de les persones en nom de qui sol·licita l'autorització de residència d'un compromís de fixar la seva residència principal i efectiva al Principat d'Andorra durant almenys 90 dies per any natural i de mantenir en vigor el contracte d'assegurança esmentat en l'apartat c).
- f) Complir les altres condicions establertes per aquesta Llei."

Article 52. Modificació de l'article 102 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració

S'addiciona un apartat 3 a l'article 102 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, amb el redactat següent:

"Article 102. Persones que poden sol·licitar el reagrupament familiar

(...)

3. La persona estrangera titular d'una autorització d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria sol·licita el reagrupament familiar d'acord amb les disposicions establertes en el títol IX de la present Llei."

Article 53. *Modificació de l'article 141 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

Es modifica la lletra a) de l'article 141 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, que queda redactada de la manera següent:

"Article 141. *Infraccions greus*

Comet una infracció greu:

a) El patró que fa treballar al Principat d'Andorra una persona estrangera titular d'una autorització d'immigració de residència sense treball o de residència per raons de reagrupament o d'una autorització d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria.

(...)"

Article 54. *Modificació de l'article 152 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

S'addicionen uns apartats 32 a 35 a l'article 152 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, amb el redactat següent:

"Article 152. *Concepte i fet generador de les taxes*

En matèria d'immigració, les taxes són tributs fixos que es generen per la prestació d'una de les funcions administratives següents:

(...)

32. Lliurament d'autorització d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria (inicial per reagrupament familiar).

33. Lliurament d'autorització d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria (renovació per reagrupament familiar).

34. Lliurament d'autorització d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria (inicial).

35. Lliurament d'autorització d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria (renovació)."

Article 55. *Modificació de l'article 154 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració*

S'addicionen uns apartats 32 a 35 a l'article 154 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració,, amb el redactat següent:

"Article 154. *Quota tributària i deute tributari*

Les quotes tributàries de les taxes en matèria d'immigració són les següents:

Descripció [...]	Euros
32. Lliurament d'autorització d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria (inicial per reagrupament familiar).	22,61
33. Lliurament d'autorització d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria (renovació per reagrupament familiar).	22,61
34. Lliurament d'autorització d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria (inicial).	224,61
35. Lliurament d'autorització d'immigració de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria (renovació).	56,15

Les quotes tributàries de les taxes en matèria d'immigració es poden actualitzar mitjançant la Llei del pressupost general."

Títol VI. Mesures en matèria laboral per afavorir l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació

Article 56. *Objecte*

Amb el propòsit d'assolir l'objecte d'aquesta Llei, aquest títol, mitjançant la modificació de la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals, pretén clarificar el règim de la modalitat de contracte de treball a distància o teletreball, a l'efecte d'atorgar més seguretat jurídica tant a les persones assalariades com a les empreses.

Article 57. *Modificació de l'article 30 de la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals*

Es modifica l'article 30 de la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals, que queda redactat de la manera següent:

"Article 30. *Contracte de treball a distància o teletreball*

1. El treball a distància o teletreball es refereix a la forma d'organització d'una activitat laboral en la qual un treball que es pot realitzar dins els locals de l'empresa, s'efectua per la persona assalariada fora d'aquests locals de manera voluntària i utilitzant les tecnologies de la informació i de la comunicació.

2. Qualsevol persona assalariada pot ser contractada a través de qualsevol tipologia de contracte mitjançant la modalitat del treball a distància o teletreball. La persona assalariada té el dret a percebre la retribució total establerta d'acord amb el seu grup professional i té els mateixos drets i deures que les persones assalariades que presten els seus serveis dins els locals de l'empresa, excepte els que siguin inherents a la realització del treball de manera presencial.

3. El contracte de treball a distància o teletreball s'estableix en el marc d'un conveni col·lectiu o mitjançant un reglament intern de l'empresa. A manca de conveni col·lectiu o reglament intern, es pot establir mitjançant un acord entre la persona assalariada i l'empresari.

4. El treball a distància o teletreball es pot constituir en el moment inicial de la contractació o posteriorment i, en tot cas, caldrà que l'empresari informi d'aquest canvi de modalitat contractual la Caixa Andorrana de Seguretat Social, mitjançant la presentació del formulari que a l'efecte estableixi aquesta entitat.

5. Per poder establir la modalitat de treball a distància o teletreball, la persona assalariada i l'empresari han de convenir com a mínim i per escrit:

a) Les modalitats d'execució de l'organització del treball a distància o teletreball per part de la persona assalariada.

b) Les modalitats de control del temps de treball o de regulació de la càrrega de treball.

c) La determinació de les franges horàries en què l'empresari pot contactar amb la persona assalariada.

d) L'empresa i la persona assalariada poden acordar que la flexibilització horària regulada en els punts anteriors inclogui treball en horari nocturn, sense que li siguin d'aplicació les obligacions establertes a l'article 75 relatives al plus de nocturnitat. La iniciativa de dur a terme treball en hores nocturnes correspon a la persona assalariada, i correspon a l'empresa la lliure acceptació o denegació d'aquesta. No obstant l'anterior, resta prohibit el treball en hores nocturnes als menors de divuit anys i a les assalariades embarassades o durant el període de cura i atenció del fill menor de fins a nou mesos.

e) Les condicions de reversibilitat del treball a distància o teletreball en el treball dins els locals de l'empresa.

6. El desenvolupament del treball a distància o teletreball ha de ser sufragat o compensat per l'empresa, i no pot suposar l'assumpció per part de la persona assalariada de despeses relacionades amb els equips, les eines i altres mitjans vinculats al desenvolupament de la seva activitat laboral.

7. El refús per part de la persona assalariada d'acceptar la modalitat de treball a distància o teletreball no és motiu d'extinció, suspensió o modificació del contracte de treball inicial.

8. L'accident esdevingut en el lloc on la persona assalariada executa el treball a distància o teletreball durant l'exercici de la seva activitat professional es presumeix un accident de treball, d'acord amb el que estableix la Llei de la Seguretat Social."

Article 58. *Addició d'un nou article 52 bis a la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals*

S'addiciona un nou article 52 bis a la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals, amb el redactat següent:

"Article 52 bis. *Dret a la desconexió digital*

Les persones assalariades tenen dret a la desconexió digital fora del seu horari de treball, així com el respecte a la durada màxima de la jornada laboral establerta i a qualsevol altra tipologia de límits i precaucions en matèria de jornada establerts per la normativa legal o convencional aplicable en cada moment."

Títol VII. Mesures per afavorir el finançament i la inversió en iniciatives empresarials vinculades a l'economia digital, l'emprenedoria i la innovació

Capítol I. La Secció de Societats *Startups* del Registre de Societats Mercantils

Article 59. *Creació de la Secció de Societats *Startups* del Registre de Societats Mercantils*

1. Es crea la Secció de Societats *Startups*, que depèn del Registre de Societats Mercantils.

2. Les seves funcions són les següents:

- a) Atorgar la declaració de societat *startup* esmentada a l'article 62.2.b), d'acord amb el procediment que reglamentàriament s'estableixi.
- b) Gestionar el Registre de Societats Mercantils *Startups*.
- c) Efectuar el seguiment del compliment dels requisits per tenir la condició de societat mercantil *startup*.
- d) Determinar la pèrdua de la condició de societat mercantil *startup*.
- e) Qualsevol altra funció que li sigui atribuïda per llei.

Article 60. *El Registre de Societats Mercantils *Startups**

1. Es crea el Registre de Societats Mercantils *Startups*, que forma part del Registre de Societats Mercantils i és gestionat per la Secció de Societats *Startups* del Registre de Societats Mercantils.

2. El Registre de Societats Mercantils *Startups* té per objecte la inscripció de les societats que han obtingut la consideració de societat mercantil *startup*.

3. El Govern, a proposta del ministeri encarregat de l'economia, ha d'establir reglamentàriament el procediment d'inscripció al dit registre.

Capítol II. La societat mercantil *startup*

Article 61. *Concepte de societat mercantil 'startup'*

La societat mercantil *startup* és una societat de recent inscripció constitutiva d'acord amb la normativa que regula les societats mercantils, que es caracteritza per desenvolupar una empresa o un model de negoci emergent, independent de l'activitat d'altres societats mercantils excepte que siguin també *startups* o que provingui d'una fusió o d'una escissió d'una *startup*, basat en la innovació en el desenvolupament de productes i serveis utilitzant la tecnologia com a element subjacent.

Article 62. *Adquisició de la condició de societat mercantil 'startup'*

1. La condició de societat mercantil *startup* s'adquireix amb la resolució favorable emesa per la Secció de Societats *Startups* del Registre de Societats Mercantils.
2. Les societats mercantils que pretenguin adquirir la condició de societat mercantil *startup* hauran de complir els requisits següents:
  - a) Estar constituïdes d'acord amb les disposicions normatives que regulen les societats mercantils.
  - b) Sol·licitar, en el termini màxim de sis mesos des de la seva inscripció constitutiva al Registre de Societats Mercantils, la declaració de societat mercantil *startup* davant la Secció de Societats *Startups* del Registre de Societats Mercantils.
  - c) Obtenir la resolució favorable a la sol·licitud esmentada a la lletra anterior.
3. La declaració de societat mercantil *startup* requereix que la societat sol·licitant acrediti disposar d'un model de negoci emergent, independent de l'activitat d'altres societats mercantils en el sentit establert a l'article 61, basat en el desenvolupament de productes i serveis innovadors utilitzant la tecnologia com a element subjacent. El Govern, a proposta del ministeri encarregat de l'economia, ha d'establir reglamentàriament el procediment i els requisits per a l'obtenció de la resolució favorable de declaració de societat mercantil *startup*.
4. Les societats mercantils *startups* obtenen la forma de societat de responsabilitat limitada *startup* (SLS) o de societat anònima *startup* (SAS).
5. La declaració de societat mercantil *startup* dona accés als incentius i a les prerrogatives establertes en aquest títol.

Article 63. *Pèrdua de la condició de societat mercantil 'startup'*

La societat mercantil *startup* perd aquesta condició en qualsevol dels supòsits següents:

- a) L'incompliment d'aquesta Llei i del reglament que la desenvolupa.
- b) Al final de l'exercici social en què consolida el seu negoci. A efectes d'aquesta Llei, la consolidació del negoci es produeix quan els resultats abans d'impostos són positius durant dos exercicis socials consecutius i el seu patrimoni net no és inferior a la meitat de la xifra del capital social.
- c) Quan reparteixi dividendes.
- d) Quan és objecte d'una fusió o d'una escissió total de la que no resulti una nova *startup*.
- e) Quan entra a formar part d'un grup de societats o quan esdevé sota el control d'una societat mercantil matriu que no té la consideració de *startup*.
- f) Quan s'acorda o es declara la seva dissolució.
- g) Quan la totalitat dels socis fundadors deixen de gestionar o de realitzar tasques a la societat.

Capítol III. Règim jurídic de la societat mercantil *startup*

Article 64. *L'observador*

1. Podran formar part del Consell d'Administració de les societats mercantils *startups*, sense ostentar la condició de conseller ni d'administrador de fet, les persones físiques que siguin designades per la Junta General com a observadores i l'acord del seu nomenament hagi estat inscrit a la Secció de Societats *Startups* del Registre de Societats Mercantils.
2. Pel que fa al nomenament i la durada del càrrec d'observador, són d'aplicació les mateixes disposicions legals que per als membres de l'òrgan d'administració. L'acord de nomenament i de cessament s'inscriu directament al Registre de Societats Mercantils, per mitjà del corresponent certificat d'acta de la Junta General.

3. L'acord pel nomenament d'un observador exigirà almenys el vot favorable del vint per cent del capital social present o representat a la Junta General que no sigui ostentat per socis fundadors.
4. L'observador pot ser retribuit per l'exercici del càrrec, per acord de la Junta General de la societat mercantil *startup*, en els mateixos termes legals que els administradors socials, essent igualment d'aplicació l'article 65.
5. L'observador ostenta els drets següents:
  - a) Dret a ser convocat i a participar, amb veu però sense vot, en les sessions del Consell d'Administració. L'exercici d'aquest dret és personal i no es pot delegar.
  - b) Dret a sol·licitar i a rebre, en els mateixos termes que els membres del Consell d'Administració, qual-sevol mena d'informació relacionada amb la societat i les seves activitats.
6. L'observador queda sotmès als deures següents:
  - a) Mostrar lleialtat en els mateixos termes que els administradors.
  - b) Complir amb les normes internes de funcionament del Consell d'Administració.
  - c) Actuar de forma ètica i honesta.

Article 65. *Retribució dels administradors amb títols o drets representatius de capital*

1. L'aplicació d'un sistema de retribució per als administradors, que reculli el lliurament de participacions socials o accions, opcions sobre aquestes o drets econòmics referenciats sobre el valor de la participació social o de l'acció, requereix la seva previsió expressa als estatuts socials i l'acord de la Junta General.
2. En el cas de lliurament de participacions socials o d'accions, o opcions sobre aquestes, són d'aplicació les mateixes disposicions legals que per a l'augment del capital social pel que fa al quòrum de constitució de la Junta General i la majoria exigible per a l'adopció de l'acord.
3. El pla de retribució amb lliurament de participacions socials o d'accions, o opcions sobre aquestes, que se sotmet a aprovació de la Junta General, haurà de contenir almenys el nombre total màxim de participacions socials, accions o opcions sobre aquestes a assignar, el preu d'adquisició o el sistema per a la seva determinació i el termini de duració del pla, que podrà ser renovat per un nou acord de la Junta General.
4. El pla de retribució consistent en l'assignació de drets econòmics referenciats sobre el valor de la participació social o de l'acció, que se sotmet a aprovació de la Junta General, haurà de contenir almenys el nombre total màxim de drets a assignar, el valor unitari de la participació social o de l'acció en el moment de la concessió dels drets, el sistema de càlcul per a la materialització del dret en relació amb el valor de la participació social o de l'acció en un moment futur, l'esdeveniment futur la concurrència o compliment del qual determinarà la materialització del dret, el termini de duració del pla i, en el seu cas, altres condicions per a la materialització del dret, com poden ser un període mínim de permanència a la societat per a la meritació del dret o un període de meritació. La duració del pla podrà ser renovada per un nou acord de la Junta General.
5. Salvat previsió estatutària, la pèrdua de la condició d'administrador per dimissió o per cessament per raó de l'incompliment dels deures com a administrador comportarà la pèrdua dels drets retributius assignats, d'acord amb aquest article, que no s'hagin meritats.

Article 66. *Retribució dels empleats, observadors i proveïdors de béns i serveis de la societat amb títols representatius del capital*

1. L'aplicació d'un sistema de retribució per als empleats, observadors i proveïdors de béns i serveis de la societat que reculli el lliurament de participacions socials o accions, opcions sobre aquestes o drets econòmics referenciats sobre el valor de la participació social o de l'acció, requereix únicament l'acord de la Junta General.

2. En el cas de lliurament de participacions socials o d'accions, o opcions sobre aquestes, són d'aplicació les mateixes disposicions legals que per a l'augment del capital social pel que fa al quòrum de constitució de la Junta General i la majoria exigible per a l'adopció de l'acord.
3. El pla de retribució amb lliurament de participacions socials o d'accions, o opcions sobre aquestes, que se sotmet a aprovació de la Junta General, haurà de contenir almenys el nombre total màxim de participacions socials, accions o opcions sobre aquestes a assignar, el preu d'adquisició o el sistema per a la seva determinació i el termini de duració del pla, que podrà ser renovat per un nou acord de la Junta General.
4. El pla de retribució consistent en l'assignació de drets econòmics referenciats sobre el valor de la participació social o de l'acció, que se sotmet a aprovació de la Junta General, haurà de contenir almenys el nombre total màxim de drets a assignar, el valor unitari de la participació social o de l'acció en el moment de la concessió dels drets, el sistema de càlcul per a la materialització del dret en relació amb el valor de la participació social o de l'acció en un moment futur, l'esdeveniment futur la concurrència o compliment del qual determinarà la materialització del dret i el termini de duració del pla, que podrà ser renovat per un nou acord de la Junta General.
5. L'extinció del contracte laboral per raó de la resolució unilateral injustificada per part del treballador o per raó de l'acomiadament disciplinari d'aquest comportarà la pèrdua dels drets retributius assignats amb títols o drets representatius de capital que no s'hagin meritat. Així mateix, la pèrdua de la condició d'observador per dimissió o per cessament per raó de l'incompliment dels deures i l'extinció del contracte atorgat amb proveïdors de béns o serveis per raó de l'incompliment del contracte per part d'aquests també comportaran la pèrdua dels drets retributius assignats, d'acord amb aquest article, que no s'hagin meritat.

Article 67. *Negocis sobre les pròpies accions o participacions*

1. No seran d'aplicació ni el límit del deu per cent (10%) amb càrrec als beneficis distribuïbles o a les reserves voluntàries ni les obligacions de constituir una reserva en el passiu del balanç per l'import equivalent, d'alienació o de reducció del seu capital social, establerts a la legislació societària pels negocis sobre les pròpies accions o participacions socials, sempre que les accions o participacions socials adquirides per la societat estiguin destinades a la retribució dels seus administradors, observadors, empleats i proveïdors de béns i serveis, i a tal efecte s'hagi aprovat prèviament per part de la Junta General el pla de retribució esmentat als articles 65 i 66.

2. La societat podrà ostentar la titularitat d'accions o participacions pròpies mentre el termini de duració del pla de retribució dels seus administradors, observadors, empleats i proveïdors de béns i serveis estigui vigent. Una vegada finalitzat aquest termini, sense que hagi estat renovat per acord de la Junta General, la societat estarà obligada a alienar-les per un títol oneros o a reduir el seu capital social en el termini màxim de sis mesos.

Article 68. *Deure d'exclusivitat*

1. Salvat pacte en contrari o per acord de la Junta General, els socis fundadors tindran dedicació exclusiva en el marc de les seves prestacions de serveis a la societat, tinguin naturalesa laboral o mercantil, amb excepció de les activitats docents o d'altres activitats empresarials que estiguessin desenvolupant anteriorment.

2. L'incompliment del deure d'exclusivitat comportarà l'obligació d'indemnitzar la resta de socis i la societat pels danys i perjudicis que el dit incompliment els hagi causat. Igualment, aquest incompliment serà causa d'exclusió del soci fundador quan així ho prevegin els estatuts socials.

Article 69. *Prohibició de competència postcontractual per als socis, administradors i observadors*

1. Salvat pacte en contrari o per acord de la Junta General, els socis fundadors de la societat o els que tinguin una participació rellevant o de control que venguin les participacions socials o accions de les que són titulars, així com els administradors i els observadors que cessin del seu càrrec, no podran ser titulars de cap negoci, ni ostentar, directament o indirecta, participacions socials o accions de societats mercantils que competeixin amb la societat mercantil *startup*, així com tampoc prestar els seus serveis a qualsevol competidor.

2. La no-competència es troba limitada a un període màxim de tres anys des que es produeix la transmissió o el cessament i dins l'àmbit geogràfic d'actuació de la societat mercantil *startup*.

Article 70. *Obligació de permanència dels socis fundadors*

1. Els socis fundadors de la societat no poden transmetre voluntàriament per acte entre vius les participacions socials o accions de les que són titulars, així com tampoc no poden constituir drets reals sobre aquestes, durant cinc anys des de la data d'inscripció constitutiva de la societat o des de la data d'atorgament de la inscripció de l'escriptura pública de subscripció dels títols en el marc d'una ampliació de capital social, en el seu cas.

2. Per acord unànim de la resta de socis, l'obligació de permanència pot ser reduïda o suprimida.

Article 71. *Dret d'informació dels socis sobre l'evolució de les activitats empresarials*

1. La societat posarà a la disposició dels seus socis, amb una periodicitat quadrimestral, el balanç i el compte de pèrdues i guanys provisionals.

2. Els administradors socials elaboraran i presentaran anualment a la Junta General un informe sobre l'estat del desenvolupament de l'empresa o del negoci i dels indicadors clau de rendiment que hagin estat fixats prèviament per la Junta General.

Article 72. *El compliment dels pactes parasocials com a prestació accessòria*

1. Els estatuts de la societat podran establir com a prestació accessòria no retributiva a la condició de soci la subscripció o adhesió i el compliment dels termes del pacte parasocial convingut entre tots els socis de la societat.

2. La vigència de la prestació accessòria, així com la seva oposabilitat a la societat, requereix l'elevació a escriptura pública del pacte parasocial i la seva inscripció a la Secció de Societats *Startups* del Registre de Societats Mercantils. El notari que autoritza l'escriptura té l'obligació de trametre'n una còpia a la Secció de Societats *Startups* del Registre de Societats Mercantils, dins el termini de quinze dies a comptar de la data de l'atorgament, per a la seva inscripció.

3. L'accés als pactes parasocials es regeix per les disposicions normatives que regulen la publicitat del Registre de Societats Mercantils.

4. La transmissió de les accions i de les participacions socials per part dels socis subjectes al compliment de la prestació accessòria requerirà també per part de l'adquirent l'adhesió al pacte parasocial davant el notari que autoritza l'escriptura pública d'adquisició o de subscripció d'accions o participacions socials.

Article 73. *Alteració substancial del model de negoci*

1. Les desviacions del model d'empresa o negoci de la societat respecte al pla de negoci previst inicialment, que comportin una alteració substancial dels productes i serveis o de la tecnologia subjacent utilitzada, requeriran l'acord previ de la Junta General, essent d'aplicació els mateixos requisits que per a la modificació dels estatuts.

2. L'acord adoptat per la Junta General haurà de ser notificat a la Secció de Societats *Startups* del Registre de Societats Mercantils.

Article 74. *El valor del patrimoni net per sota de la meitat de la xifra del capital social*

1. Quan el valor del patrimoni net de la societat sigui inferior a la meitat de la xifra del capital social, només per acord de la Junta General, es podrà acordar la dissolució de la societat.

2. Els administradors no responen solidàriament dels deutes socials posteriors a la concurrència d'aquesta causa de dissolució, excepte que no convoquin la Junta General quan siguin requerits per dur a terme la dita convocatòria d'acord amb la legislació societària.

3. La dissolució judicial de la societat per aquesta causa només podrà ser promoguda per part dels administradors, els socis o per qualsevol part interessada quan la Junta General convocada no s'hagi celebrat en el dia previst.

Article 75. *Augments de capital social adoptats per l'òrgan d'administració*

1. L'òrgan d'administració està facultat per acordar augments del capital social, quan la valoració de la societat amb posterioritat a l'augment del capital social sigui superior a la seva valoració anterior al dit augment, d'acord amb un informe elaborat per un expert independent, i sempre que es respectin els drets de preferent subscripció dels socis.

2. El termini per a l'exercici del dret de preferent subscripció serà el determinat estatutàriament. En cas d'absència de la dita previsió, el termini per a l'exercici d'aquest dret serà el que hagin establert els administradors en l'acord d'augment, no podent ser inferior al mes des de l'anunci de l'oferta de subscripció que l'òrgan d'administració ha de publicar en un diari de gran circulació del Principat d'Andorra.

3. Els administradors poden substituir la publicació de l'anunci de l'oferta de subscripció per una comunicació escrita fefaent adreçada a cadascun dels socis o, en el seu cas, als usufructuaris o als creditors pignoratius inscrits al llibre registre de socis. El còmput del termini per a l'exercici del dret de subscripció preferent s'inicia a partir de l'endemà de la data d'enviament de la comunicació.

Article 76. *Augment de capital social amb càrrec a préstecs convertibles en capital*

1. La Junta General podrà acordar l'augment del capital social amb càrrec i per compensació dels préstecs convertibles en capital percebuts per la societat.

2. Des de l'anunci de la convocatòria, la societat posarà a la disposició dels socis una còpia de l'informe elaborat per l'expert independent d'acord amb les previsions de la legislació societària, i quan el dit informe no sigui preceptiu, una còpia d'un informe elaborat pels administradors en relació amb els préstecs a compensar, la identitat dels prestataris i les dades relatives a l'augment de capital, tals com el nombre d'accions o participacions socials noves a emetre, la quantia de l'augment i la concordança de les dades relatives als préstecs amb la comptabilitat social. L'informe elaborat pels administradors s'haurà d'incorporar a l'escriptura pública d'augment de capital social.

3. Els socis tindran dret a sol·licitar l'enviament gratuït dels informes esmentats a l'apartat anterior.

4. Els administradors comunicaran fefaentment l'acord adoptat per la Junta General als prestataris els crèdits dels quals es compensaran per accions o participacions socials.

5. L'escriptura pública serà atorgada per qualsevol dels administradors socials i sense la concurrència dels prestataris els crèdits dels quals es compensen per accions o participacions socials. En tot cas, s'ha d'indicar a l'escriptura pública la identitat del prestatari a qui se li adjudiquen accions o participacions socials i el nombre i el valor d'aquestes.

Article 77. *Drets de liquidació preferent*

En cas de dissolució i liquidació de l'*startup*, la Junta General podrà acordar una liquidació preferent a determinats socis titulars d'una determinada classe d'accions o de participacions socials, sempre que els estatuts socials recullin aquesta possibilitat.

Capítol IV. Mesures fiscals i de promoció del finançament

Article 78. *Modificació de l'article 5 de la Llei 5/2014, del 24 d'abril, de l'impost sobre la renda de les persones físiques* S'afegeixen unes noves lletres p) i q) a l'article 5 de la Llei 5/2014, del 24 d'abril, de l'impost sobre la renda de les persones físiques, el qual queda redactat tal com segueix:

"Article 5. *Rendes exemptes*

Estan exemptes de l'impost les rendes següents:

(...)

p) Les retribucions percebudes pels administradors, observadors i empleats de les societats mercantils *startups* consistents en el lliurament de participacions socials o accions, opcions sobre aquestes o drets econòmics referenciats sobre el valor de la participació social o de l'acció.

q) Les rendes percebudes pels proveïdors de béns i serveis de les societats mercantils *startups* que es posin de manifest amb el lliurament de participacions socials o accions, opcions sobre aquestes o drets econòmics referenciats sobre el valor de la participació social o de l'acció, en l'import que excedeixi el valor normal de mercat dels béns o serveis proveïts."

Article 79. *Modificació de l'article 15 de la Llei 95/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre societats*

Es modifica l'apartat 3 de l'article 15 de la Llei 95/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre societats, que queda redactat tal com segueix:

"Article 15. *Regles de valoració*

(...)

3. En els casos que preveuen les lletres a), b), c) i d) de l'apartat 2, l'entitat transmissora integra en la seva base de tributació la diferència entre el valor normal de mercat dels elements transmesos i el seu valor a efectes comptables o fiscals, si aquest valor és diferent d'aquell.

En els casos que preveuen les lletres e) i f) de l'apartat 2, les entitats integren en la base de tributació la diferència entre el valor normal de mercat dels elements adquirits i el valor comptable o fiscal dels lliurats.

Els proveïdors de béns i serveis de societats mercantils *startups*, que en contraprestació rebin participacions socials o accions, opcions sobre aquestes o drets econòmics referenciats sobre el valor de la participació social o de l'acció, integren en la base de tributació únicament el valor normal de mercat dels serveis prestats o dels béns lliurats.

En l'adquisició a títol lucratiu, l'entitat adquirent integra en la seva base de tributació el valor normal de mercat de l'element patrimonial adquirit.

La integració en la base de tributació de les rendes a què es refereix aquest article s'ha d'efectuar en el període impositiu en què es realitzin les operacions de les quals deriven aquestes rendes.

A l'efecte del que preveu aquest apartat, no s'entenen com a "adquisicions a títol lucratiu" les subvencions.

Aquesta disposició no és aplicable a les entitats bancàries objecte del procediment de resolució."

Article 80. *Exempció de la taxa per al manteniment del full registral*

Les societats mercantils *startups* estan exemptes de la taxa anual per al manteniment del seu full registral.

Article 81. *Tractament dels crèdits per a préstecs convertibles en capital en cas de concurs*

Els deutes per préstecs convertibles en capital rebuts per la societat *startup* tindran la consideració de crèdits privilegiats, en el cas de declaració de suspensió de pagaments i fallida o arranament judicial de la societat.

Capítol V. Serveis de finançament participatiu per a empreses

Secció primera. Disposicions generals

Article 82. *Objecte, àmbit d'aplicació i excepcions*

1. Aquest capítol estableix els requisits per a la prestació de serveis de finançament participatiu, l'organització, l'autorització i la supervisió dels proveïdors de serveis de finançament participatiu, l'explotació de plataformes de finançament participatiu i la transparència i comunicacions publicitàries en relació amb la prestació de serveis de finançament participatiu al Principat d'Andorra.

2. Les disposicions d'aquest capítol no seran d'aplicació a:

- a) Els serveis de finançament participatiu que es prestin a promotors de projectes que tinguin la consideració de consumidors, segons la legislació vigent en matèria de consum.
- b) Els serveis que, d'acord amb la legislació vigent, tinguin la consideració d'activitats pròpies del sistema financer.
- c) Les ofertes de finançament participatiu per un concret promotor d'un projecte l'import de les quals sigui superior a cinc milions euros (5.000.000 €), calculats al llarg d'un període de dotze mesos com a suma de:
  - i. L'import total de les ofertes de valors negociables o instruments admesos pel finançament participatiu que es defineixen a l'article 83, lletres m) i n), i les quantitats obtingudes mitjançant préstecs per mitjà d'una plataforma de finançament participatiu, i
  - ii. l'import total de les ofertes de valors negociables fetes al públic pel dit promotor del projecte esmentat al punt i.

Article 83. Definicions

A efectes d'aquest capítol, s'entendrà per:

- a) "Servei de finançament participatiu": la connexió dels interessos dels inversors i dels promotors de projectes en matèria de finançament empresarial mitjançant l'ús de plataformes de finançament participatiu, que consisteixi en qualsevulla de les activitats següents:
  - i. La facilitació de la concessió de préstecs,
  - ii. la col·locació sense base d'un compromís ferm de valors negociables i instruments admesos per al finançament participatiu emesos per promotors de projectes o per una entitat instrumental, i la recepció i transmissió d'ordres de clients, en relació amb els dits valors negociables i instruments admesos per al finançament participatiu.
- b) "Préstec": acord en virtut del qual un inversor posa a la disposició del promotor d'un projecte una suma de diners acordada per un període concret, i en virtut del qual el promotor contrau una obligació incondicional de retornar la predata suma a l'inversor, més un interès acumulat, de conformitat amb un calendari de pagaments esglaonats.
- c) "Gestió individualitzada de carteres de préstecs": l'assignació, per part del proveïdor de serveis de finançament participatiu, d'una quantitat predeterminada de fons d'un inversor, prestador primari, a un o diversos projectes de finançament participatiu en la seva plataforma de finançament participatiu de conformitat amb un mandat individual atorgat per l'inversor a criteri d'aquest i de manera individualitzada.
- d) "Plataforma o plataforma de finançament participatiu": sistema d'informació basat en Internet, públicament accessible i que és explotat o gestionat per un proveïdor de serveis de finançament participatiu.
- e) "Proveïdor de serveis de finançament participatiu": tota persona jurídica que presti serveis de finançament participatiu.
- f) "Oferta de finançament participatiu": tota comunicació realitzada per un proveïdor de serveis de finançament participatiu, de qualsevol forma i per qualsevol mitjà, que presenti informació suficient sobre els termes de l'oferta i el projecte de finançament participatiu que s'ofereix, de tal manera que permeti a un inversor invertir-hi.
- g) "Client": tot inversor o promotor de projectes real o potencial a qui un proveïdor de serveis de finançament participatiu presti o tingui intenció de prestar aquest tipus de serveis.
- h) "Promotor del projecte": tota persona física o jurídica que busqui finançament a través d'una plataforma de finançament participatiu.
- i) "Inversor": tota persona física o jurídica que, a través d'una plataforma de finançament participatiu, concedeixi préstecs o adquireixi valors negociables o instruments admesos pel finançament participatiu.
- j) "Inversor experimentat": qualsevol persona física o jurídica que sigui client professional segons la legislació vigent o qualsevol persona física o jurídica que disposi de l'aprovació del proveïdor de serveis de

finançament participatiu per ser tractada com a inversor experimentat de conformitat amb els criteris i procediments establerts a l'annex II.

k) "Inversor no experimentat": tot inversor que no tingui la consideració d'inversor experimentat.

l) "Projecte de finançament participatiu": l'activitat o les activitats empresarials que un promotor d'un projecte pretengui finançar mitjançant una oferta de finançament participatiu.

m) "Valors negociables": les categories de valors que són negociables en el mercat de capitals, d'acord amb la normativa vigent d'aplicació.

n) "Instruments admesos pel finançament participatiu": les accions de societats anònimes i les participacions de les societats de responsabilitat limitada que no estiguin subjectes a restriccions que, en la pràctica, impedirien que es negociés amb les dites accions i participacions socials, incloses les restriccions relatives a la manera en què dites accions i participacions socials s'ofereixen o s'anuncien al públic.

o) "Comunicacions publicitàries": tota informació o comunicació d'un proveïdor de serveis de finançament participatiu a un potencial inversor o potencial promotor d'un projecte relatiu als serveis prestats pel proveïdor, diferent de la informació que s'ha de facilitar a l'inversor en compliment d'aquest capítol.

p) "Suport durador": tot instrument que permeti emmagatzemar informació, de tal manera que s'hi pugui accedir posteriorment per consultar i durant un període de temps adequat per a les finalitats a les que la informació estigui destinada, i que permeti la reproducció sense canvis de la informació emmagatzemada.

q) "Entitat instrumental": entitat creada exclusivament amb l'objectiu de portar a terme una titulització, d'acord amb la legislació vigent, i l'estructura de la qual pretén aïllar les seves obligacions d'aquelles de l'entitat originadora, i en la qual els titulars de les participacions tenen el dret d'empenyorar o intercanviar aquestes participacions sense cap restricció.

r) "Autoritat competent": l'Autoritat Financera Andorrana o AFA.

s) "Participació qualificada": aquella participació que es defineix a l'apartat 14 de l'article 2 de la Llei 8/2013, del 9 de maig de 2013, sobre els requisits organitzatius i les condicions de funcionament de les entitats operatives del sistema financer, la protecció de l'inversor, l'abús de mercat i els acords de garantia financera.

t) "Alta direcció": els administradors i la Direcció General de l'entitat.

u) "Direcció General": les persones físiques que exerceixen funcions executives a l'entitat, que són responsables de la gestió diària de l'entitat i formen part de l'òrgan superior de direcció de l'entitat que ha de retre comptes de la gestió diària davant el Consell d'Administració.

v) "Vincles estrets": situació en la qual dues o més persones físiques o jurídiques estan vinculades mitjançant qualsevol de les formes següents:

- i. Una participació en forma de propietat, directa o mitjançant un vincle de control, del 20 % o més dels drets de vot o de capital d'una empresa.
- ii. Una relació de control.
- iii. Un vincle permanent entre ambdues o totes elles i una mateixa tercera persona mitjançant una relació de control.

Secció segona. Prestació de serveis de finançament participatiu i requisits organitzatius i operatius aplicables als proveïdors de serveis de finançament participatiu

Article 84. *Prestació de serveis de finançament participatiu*

1. Els serveis de finançament participatiu només podran ser prestats per persones jurídiques de nacionalitat andorrana i que hagin estat autoritzades en qualitat de proveïdor de serveis de finançament participatiu de conformitat amb l'article 93.

2. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu estan obligats a actuar de manera ètica, honesta, equitativa i professional atenent al millor interès dels seus clients.
3. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu no pagaran ni acceptaran cap tipus de remuneració, descompte o rendiment no pecuniari per orientar les ordres dels inversors cap a una determinada oferta de finançament participatiu realitzada a les seves plataformes de finançament participatiu o cap a una determinada oferta de finançament participatiu realitzada en una plataforma de finançament participatiu d'un tercer.
4. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu podran proposar individualment als inversors projectes de finançament participatiu específics que corresponguin a un o a més d'un dels paràmetres específics o indicadors de risc escollits per l'inversor.

Quan l'inversor vulgui fer una inversió en els projectes de finançament participatiu proposats, haurà d'estudiar totes les ofertes de finançament participatiu i prendre de forma expressa una decisió d'inversió respecte de cadascuna d'elles. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu que ofereixin un servei de gestió individualitzada de carteres de préstecs hauran de fer-ho respectant els paràmetres comunicats pels inversors, i prendran les mesures necessàries per oferir el millor resultat possible als inversors. Els proveïdors de finançament participatiu hauran de comunicar als inversors el procés de presa de decisions per a l'execució del mandat discrecional que han rebut.

5. Com a excepció al que disposa l'apartat 4, paràgraf primer, els proveïdors de serveis de finançament participatiu que prestin serveis de gestió individualitzada de carteres de préstecs podran decidir, en nom dels seus inversors, dins els paràmetres acordats sense haver de demanar als inversors que estudiïn totes les ofertes de finançament participatiu ni que prenguin una decisió d'inversió respecte de cadascuna d'elles.
6. Quan s'utilitzi una entitat instrumental per a la prestació de serveis de finançament participatiu, només podrà oferir-se a través d'aquesta entitat instrumental un actiu no líquid o indivisible. Aquest requisit s'aplicarà sobre la base d'un enfocament de transparència a l'actiu no líquid o indivisible subjacent en poder d'estructures financeres o jurídiques que siguin propietat total o parcial de l'entitat instrumental, o estiguin sota el seu control total o parcial. La decisió d'assumir una exposició sobre aquest actiu subjacent l'hauran de prendre exclusivament els inversors.

Article 85. Gestió eficaç i prudent

1. L'òrgan d'administració del proveïdor de serveis de finançament participatiu ha d'establir i supervisar l'aplicació de polítiques i procediments adequats, a fi de garantir una gestió eficaç i prudent, incloses la separació de funcions, la continuïtat de l'activitat i la prevenció de conflictes d'interessos, d'una manera que promogui la integritat del mercat i l'interès dels seus clients.
2. L'òrgan d'administració del proveïdor de serveis de finançament participatiu ha d'establir i supervisar l'aplicació de sistemes i controls adequats, a fi d'avaluar els riscos relacionats amb els préstecs proposats a través de la plataforma de finançament participatiu.

El proveïdor de serveis de finançament participatiu que proporcioni una gestió individualitzada de carteres de préstecs s'ha d'assegurar de comptar amb els sistemes i controls adequats per a la gestió de riscos i la modelització financera d'aquesta prestació de serveis i que es compleixin els requisits que figuren a l'article 87, apartats 1 a 3.

3. L'òrgan d'administració del proveïdor de serveis de finançament participatiu revisarà, almenys un cop cada dos anys, tenint en compte la naturalesa, l'escala i la complexitat dels serveis de finançament participatiu prestats, les salvaguardes prudencials a què es refereix l'article 93.4.h) i el pla de continuïtat de les activitats esmentat a l'article 93.4.j).
4. Quan un proveïdor de serveis de finançament participatiu determini el preu d'una oferta de finançament participatiu, haurà de complir amb el següent:

- a) Dur a terme una avaluació raonable del risc de crèdit del projecte de finançament participatiu o del promotor del projecte abans de fer l'oferta de finançament participatiu, també tenint en compte el risc que el promotor del projecte no efectui, en el cas d'un préstec, bons o una altra forma de deute titulitzat, un o diversos reemborsaments en la data de venciment d'acord amb el pactat.
- b) Basar l'avaluació del risc de crèdit a què es refereix la lletra a) en informació suficient, en particular la següent:
- Si n'hi hagués, els comptes auditats dels últims dos exercicis comptables,
  - la informació de què tingui coneixement en el moment en què es fa l'avaluació del risc de crèdit,
  - la informació que s'hagi obtingut, quan procedeixi, del promotor del projecte, i
  - la informació que permeti al proveïdor de serveis de finançament participatiu dur a terme una avaluació raonable del risc de crèdit.
- c) Establir, aplicar i mantenir polítiques i procediments clars i eficaços que li permetin dur a terme avaluacions del risc de crèdit, i publicar aquestes polítiques i procediments.
- d) Garantir que el preu sigui just i adequat, fins i tot en situacions en què un proveïdor de serveis de finançament participatiu que determini el preu dels préstecs estigui facilitant que un prestador es despregui d'un préstec abans de la seva data de venciment.
- e) Dur a terme una valoració de cada préstec, almenys en les circumstàncies següents:
- En el moment en què s'origini el préstec,
  - quan el proveïdor de serveis de finançament participatiu consideri que és probable que el promotor del projecte no compleixi íntegrament les seves obligacions de reemborsament derivades del préstec, sense que el proveïdor de serveis de finançament participatiu executi la corresponent garantia o adopti altres mesures d'efecte anàleg,
  - després d'un impagament, i
  - quan el proveïdor de serveis de finançament participatiu estigui facilitant que un prestador es despregui d'un préstec abans de la seva data de venciment.
- f) Tenir i utilitzar un marc de gestió del risc que estigui dissenyat per complir els requisits establerts a les lletres a) a e).
- g) Mantenir un registre de cada oferta de finançament participatiu facilitada que sigui suficient per demostrar el següent:
- Que es va dur a terme una avaluació del risc de crèdit en el moment adequat i de conformitat amb les lletres a) i b), i
  - que el preu de l'oferta de finançament participatiu va ser just i adequat, d'acord amb el marc de gestió del risc.

Article 86. *Requisits de diligència deguda*

1. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu exerciran almenys un nivell mínim de diligència deguda respecte dels promotors de projectes que proposin que els seus projectes es financin mitjançant la plataforma de finançament participatiu del proveïdor de serveis de finançament participatiu.

2. El nivell mínim de diligència deguda a què es refereix l'apartat anterior inclourà l'obtenció de totes les proves següents:

- a) Que el promotor del projecte, i en el cas que siguin persones jurídiques els membres de l'alta direcció i també els seus socis amb una participació en el capital social que sigui qualificada, no tenen antecedents penals en els àmbits del dret mercantil, insolvències, serveis financers, de blanqueig de capitals, de finançament del terrorisme, frau o d'obligacions en matèria de responsabilitat professional.
- b) Que el promotor del projecte no estigui establert en un país o jurisdicció considerat d'alt risc en matèria de blanqueig, d'acord amb la legislació vigent, ni tampoc estigui inclòs en cap llista de persones i entitats a les que se'ls hagi d'aplicar mesures restrictives, d'acord amb la legislació vigent en matèria de prevenció de blanqueig de capitals i finançament del terrorisme.

Article 87. *Gestió individualitzada de carteres de préstecs*

1. Quan un proveïdor de serveis de finançament participatiu ofereixi un servei de gestió individualitzada de carteres de préstecs, l'inversor atorgarà un mandat que especificarà els paràmetres de prestació del servei i que inclourà almenys dos dels criteris següents, que tots els préstecs de la cartera hauran de complir:

- a) El tipus d'interès mínim i màxim que es pagarà en el marc de cada préstec facilitat a l'inversor;
- b) la data de venciment mínima i màxima dels préstecs facilitats a l'inversor;
- c) la gamma i la distribució de qualsevol categoria de risc aplicable als préstecs, i
- d) en cas que s'ofereixi un tipus objectiu anual de rendibilitat de la inversió, la probabilitat que els préstecs seleccionats permetin a l'inversor assolir el tipus objectiu amb un grau de certesa raonable.

2. Pel compliment de l'establert a l'apartat 1, el proveïdor de serveis de finançament participatiu disposarà de metodologies i processos interns sòlids i utilitzarà les dades adequades. El proveïdor de serveis de finançament participatiu podrà utilitzar les seves pròpies dades o dades procedents de tercers.

Sobre la base de criteris sòlids i ben definits i tenint en compte tots els factors pertinents que puguin perjudicar el rendiment dels préstecs, el proveïdor de serveis de finançament participatiu avaluarà:

- a) El risc de crèdit dels diferents projectes de finançament participatiu seleccionats per a la cartera de l'inversor;
- b) el risc de crèdit al nivell de la cartera de l'inversor, i
- c) el risc de crèdit dels promotors de projectes seleccionats per a la cartera de l'inversor, verificant la probabilitat que els promotors de projectes compleixin les seves obligacions derivades del préstec.

El proveïdor de serveis de finançament participatiu també proporcionarà a l'inversor una descripció del mètode utilitzat a les avaluacions esmentades a les lletres a), b) i c).

3. Quan el proveïdor de serveis de finançament participatiu ofereixi un servei de gestió individualitzada de carteres de préstecs, conservarà registres del mandat rebut i de cada préstec de cada cartera. El proveïdor de serveis de finançament participatiu conservarà en un suport durador registres del mandat i de cada préstec durant almenys tres anys des de la data de venciment de cada un d'ells.

4. El proveïdor de serveis de finançament participatiu proporcionarà per via electrònica, de manera permanent i a petició de l'inversor, almenys la informació següent de cada cartera:

- a) La llista dels préstecs que formen una cartera;
- b) la mitjana ponderada del tipus d'interès anual dels préstecs d'una cartera;
- c) la distribució de préstecs en funció de la categoria de risc, en percentatges i en nombres absoluts;
- d) respecte a cadascun dels préstecs que formen una cartera, informació clau que inclogui, com a mínim, un tipus d'interès o una altra compensació per a l'inversor, la data de venciment, la categoria de risc, el calendari de reemborsament del principal i d'abonament dels interessos i el compliment del calendari de pagaments escalonats per part del promotor del projecte;
- e) respecte a cadascun dels préstecs que formen una cartera, mesures de reducció de risc, entre elles, proveïdors de garantia real o avaladors o un altre tipus de garanties;
- f) qualsevol impagament d'un contracte de crèdit per part del promotor del projecte en els últims cinc anys;
- g) qualsevol despesa pagada en relació amb el préstec per l'inversor, el proveïdor de serveis de finançament participatiu o el promotor del projecte;
- h) si el proveïdor de serveis de finançament participatiu ha dut a terme una valoració del préstec:
  - i. la valoració més recent,
  - ii. la data en què es va dur a terme la valoració,

- iii. una explicació de les raons per les quals el proveïdor de serveis de finançament participatiu va dur a terme la valoració, i
  - iv. una descripció adequada del rendiment real, tenint en compte les despeses i les taxes d'impagament.
5. Quan el proveïdor de serveis de finançament participatiu hagi establert i gestioni un fons de contingència per a la seva activitat de gestió individualitzada de cartera de préstecs, haurà de proporcionar als inversors la informació següent:
- a) Un advertiment de risc en què s'especifiqui el següent: *"El fons de contingència que oferim no li dona dret a un pagament, així que vostè podria no rebre un reemborsament encara que patís pèrdues. El gestor del fons de contingència té total discrecionalitat per decidir la quantitat que podria pagar-se o, fins i tot, per decidir no realitzar cap pagament. En conseqüència, en decidir si invertir o quina quantitat invertir, els inversors no han de comptar amb possibles reemborsaments del fons de contingència"*.
  - b) Una descripció de la política del fons de contingència, que ha d'incloure:
    - i. Una explicació relativa a la font dels diners ingressats al fons,
    - ii. una explicació relativa a la manera com es gestiona el fons,
    - iii. una explicació relativa a la titularitat dels diners,
    - iv. les consideracions que el gestor del fons de contingència té en compte en decidir si exerceix la seva facultat discrecional per fer pagaments amb càrrec al fons, entre elles:
      - si el fons té diners suficients per fer un pagament, i
      - que el gestor del fons de contingència té total discrecionalitat en qualsevol circumstància per decidir no pagar o per establir l'import del pagament,
    - v. una explicació del procés per determinar si es fa un pagament discrecional amb càrrec al fons, i
    - vi. una descripció de com es tractaran els diners ingressats al fons en cas d'insolvència del gestor del fons de contingència.
6. Tot proveïdor de serveis de finançament participatiu que hagi establert i gestioni el fons de contingència indicat a l'apartat 5 haurà de facilitar al seu portal web la informació següent sobre el rendiment del fons, actualitzada trimestralment:
- a) La mida del fons de contingència en comparació amb els imports totals pendents de liquidació de préstecs pertinents per al fons de contingència, i
  - b) la ràtio entre els pagaments efectuats amb càrrec al fons de contingència i els imports totals pendents de liquidació de préstecs pertinents per al fons de contingència.
7. El Govern, a proposta del ministeri encarregat de l'economia, ha d'elaborar un reglament d'aplicació per especificar el contingut següent:
- a) Els elements, inclòs el format, que s'han d'incloure en la descripció del mètode a què es refereix l'apartat 2, paràgraf tercer;
  - b) la informació indicada a l'apartat 4, i
  - c) les polítiques, procediments i disposicions organitzatives que els proveïdors de serveis de finançament participatiu han d'adoptar pel que fa als fons de contingència que puguin oferir, d'acord amb els apartats 5 i 6.

Article 88. *Tramitació de reclamacions*

1. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu disposaran de procediments eficaços i transparents que permetin una tramitació ràpida, imparcial i coherent de les reclamacions rebudes dels clients i publicaran als seus portals web descripcions d'aquests procediments.
2. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu hauran de complir amb el següent:
  - a) Garantir que els clients puguin presentar reclamacions contra ells de forma gratuïta.

b) Posar a la disposició dels clients fulls oficials de queixa, reclamació i denúncia, i anunciar-ne l'existència adequadament, i portar un registre de totes les reclamacions rebudes i les mesures adoptades.

c) Investigar totes les reclamacions de manera oportuna i imparcial i comunicar el resultat al reclamant dins d'un termini raonable.

3. El Govern, a proposta del ministeri encarregat de l'economia, ha d'elaborar un reglament d'aplicació per especificar els requisits, formats normalitzats i procediments per a la tramitació de les reclamacions. Mentre no s'elabori el dit reglament, seran d'aplicació les disposicions normatives vigents en matèria de consum.

Article 89. *Conflicte d'interès*

1. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu no poden tenir cap participació en les ofertes de finançament participatiu de les seves plataformes.

2. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu no acceptaran com a promotor del projecte, en relació amb els serveis de finançament participatiu oferts a la seva plataforma, cap de les persones següents:

a) Els seus socis que posseeixin almenys el 20 % del capital social o dels drets de vot;

b) els membres de la seva alta direcció o els seus empleats;

c) cap persona física o jurídica que, d'acord amb la legislació vigent, tingui vincles estrets amb les persones indicades a les lletres a) i b).

3. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu que acceptin com a inversor als projectes de finançament participatiu que ofereixen a la seva plataforma alguna de les persones relacionades a les lletres a), b) i c) de l'apartat 2, hauran de publicar al seu portal web que accepten aquella persona com a inversor, incloent informació sobre els projectes de finançament participatiu específics en què hagi invertit, i vetllaran perquè les dites inversions s'efectuïn d'acord amb les mateixes condicions que les de la resta d'inversors dels projectes, i també perquè la dita persona no rebí cap tracte preferent ni tingui accés privilegiat a la informació.

4. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu mantindran i aplicaran normes internes eficaces per evitar, prevenir, detectar, gestionar i comunicar els conflictes d'interès entre, per una part, els mateixos proveïdors de serveis de finançament participatiu, els seus socis, directius o empleats o qualsevol persona física o jurídica que tingui vincles estrets amb aquests i, per una altra part, entre els seus clients.

5. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu informaran els seus clients de la naturalesa general i de les fonts dels conflictes d'interès i de les mesures adoptades per mitigar-los.

Aquesta informació ha de figurar en un espai destacat del lloc web del proveïdor de serveis de finançament participatiu.

6. La informació a què es refereix l'apartat 5 anterior es comunicarà:

a) En un suport durador;

b) amb suficient detall, tenint en compte la naturalesa de cada client, perquè aquest pugui adoptar una decisió informada sobre el servei en el context que sorgeixi el conflicte d'interès.

7. El Govern, a proposta del ministeri encarregat de l'economia, ha d'elaborar un reglament d'aplicació per especificar el contingut següent:

a) Els requisits per al manteniment o l'aplicació de les disposicions internes a què es refereix l'apartat 4.

b) Les mesures per a la divulgació d'informació a què es refereixen els apartats 5 i 6.

Article 90. *Externalització*

1. Quan recorrin a tercers per a l'execució de funcions operatives, els proveïdors de serveis de finançament participatiu prendran totes les mesures raonables per tal d'evitar riscos operatius addicionals.

2. L'externalització de funcions operatives a què es refereix l'apartat 1 no podrà afectar la qualitat del control intern dels proveïdors de serveis de finançament participatiu ni la capacitat de l'autoritat competent per supervisar el compliment del que es disposa en aquest capítol per part del proveïdor de serveis de finançament participatiu.

3. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu seguiran assumint la plena responsabilitat pel compliment del que es disposa en aquest capítol pel que fa a les activitats externalitzades.

Article 91. *Prestació de serveis de pagament*

1. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu podran prestar serveis de pagament per si mateixos o per mitjà d'un tercer, sempre que obtinguin les autoritzacions pertinents d'acord amb la legislació vigent en la matèria.

2. Quan els proveïdors de serveis de finançament participatiu estiguin autoritzats per prestar serveis de pagament, informaran els seus clients del següent:

- a) La naturalesa i les condicions d'aquests serveis, incloent referències a la normativa d'aplicació.
- b) Si aquests serveis els presten ells directament o un tercer.

3. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu que realitzin operacions de pagament relacionades amb valors negociables i instruments admesos per al finançament participatiu, dipositaran els fons en una entitat bancària del Principat d'Andorra.

4. Quan un proveïdor de serveis de finançament participatiu no presti serveis de pagament en relació amb els serveis de finançament participatiu ni per si mateix ni a través d'un tercer, establirà i mantindrà disposicions que garanteixin que els promotors de projectes acceptin el finançament procedent de projectes de finançament participatiu, o qualsevol altre pagament, únicament per mitjà d'un proveïdor de serveis de pagament de conformitat amb el que disposa la normativa vigent d'aplicació.

Article 92. *Requisits prudencials*

1. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu disposaran en tot moment de salvaguardes prudencials per un import almenys igual a l'import més elevat d'entre els següents:

- a) vint-i-cinc mil euros (25.000 €), i
- b) la quarta part de les despeses fixes generals de l'exercici anterior, revisades anualment, incloent el cost dels préstecs per servei durant tres mesos quan el proveïdor de serveis de finançament participatiu faciliti també la concessió de préstecs.

2. Les salvaguardes prudencials a què es refereix l'apartat 1 han d'adoptar una de les formes següents:

- a) Fons propis, d'acord amb el que disposa la Llei 35/2018, del 20 de desembre, de solvència, liquiditat i supervisió prudencial d'entitats bancàries i empreses d'inversió.
- b) Una pòlissa d'assegurança que doni cobertura a les ofertes de finançament participatiu que es comercialitzin activament o una garantia comparable.
- c) Una combinació de les lletres a) i b).

3. L'apartat 1 no s'aplicarà als proveïdors de serveis de finançament participatiu que siguin entitats operatives del sistema financer.

4. Quan un proveïdor de serveis de finançament participatiu hagi estat operatiu menys de dotze mesos, podrà utilitzar les estimacions del seu pla de negoci en calcular les despeses fixes generals, sempre que comenci a utilitzar les dades històriques tan aviat com estiguin disponibles.

5. La pòlissa d'assegurança a què es refereix l'apartat 2. b) tindrà, almenys, totes les característiques següents:

- a) Un període inicial no inferior a un any.

- b) Un període mínim de preavis de 90 dies per a la seva cancel·lació.
- c) Que s'hagi contractat amb una companyia autoritzada a operar al Principat d'Andorra.
- d) Que el prestador de l'assegurança sigui un tercer.
- e) La cobertura contra el risc de:
  - i. pèrdua de documents;
  - ii. declaracions falses o enganyoses;
  - iii. actes, errors o omissions que constitueixin un incompliment de:
    - obligacions legals i reglamentàries,
    - el deure, davant els clients, d'actuar amb competència i cura, i
    - obligacions de confidencialitat;
  - iv. l'omissió d'establir, implantar i mantenir procediments adequats per evitar conflictes d'interès;
  - v. pèrdues derivades d'incidències en el negoci, errors en els sistemes o en la gestió de processos, i
  - vi. quan sigui aplicable al model de negoci, negligència greu en la valoració d'actius o en la determinació del preu i la puntuació de crèdits.

6. A l'efecte de l'apartat 1.b), els proveïdors de serveis de finançament participatiu calcularan les despeses generals fixes de l'exercici anterior utilitzant les xifres resultants del marc comptable aplicable, deduint els elements següents del total de despeses després de la distribució de beneficis als socis en els seus estats financers anuals auditats més recents:

- a) Primes per al personal i altres remuneracions, en la mesura que depenguin del benefici net del proveïdor de serveis de finançament participatiu en l'any de què es tracti;
- b) participacions en els beneficis dels empleats, els administradors i els socis;
- c) altres distribucions de beneficis i altres elements de remuneració variable, en la mesura que siguin plenament discrecionals;
- d) comissions i retribucions compartides a pagar que estiguin directament relacionades amb les comissions i retribucions a cobrar incloses en el total d'ingressos, quan el pagament de les comissions i retribucions a pagar estigui supeditat a la recepció efectiva de les comissions i retribucions a cobrar, i
- e) despeses no recurrents d'activitats no ordinàries.

7. Quan algun tercer hagi incorregut en despeses fixes per compte dels proveïdors de serveis de finançament participatiu i aquestes despeses fixes no estiguin incloses en el total de despeses a què es refereix l'apartat 1.b), els proveïdors de serveis de finançament participatiu procediran d'alguna de les maneres següents:

- a) En el cas que es disposi d'un desglossament de les despeses d'aquell tercer, determinaran l'import de les despeses fixes en què aquest tercer hagi incorregut per compte dels proveïdors de serveis de finançament participatiu i l'afegiran a la xifra resultant del que disposa l'apartat 1.b);
- b) en el cas que no es disposi del desglossament de les despeses d'aquest tercer, determinaran l'import de les despeses en què el tercer hagi incorregut per compte dels proveïdors de serveis de finançament participatiu de conformitat amb el seu pla de negocis i afegiran aquest import a la xifra resultant del que disposa l'apartat 1.b).

8. Els proveïdors de finançament participatiu tenen l'obligació d'auditar els seus comptes anuals individuals i, en el seu cas, consolidats.

Secció tercera. Autorització i supervisió dels proveïdors de serveis de finançament participatiu

Article 93. *Autorització per operar com a proveïdor de serveis de finançament participatiu*

1. Tota persona jurídica que tingui intenció de prestar serveis de finançament participatiu sol·licitarà a l'AFA l'autorització per operar com a proveïdor de serveis de finançament participatiu.

2. Abans de presentar la sol·licitud d'autorització per a un proveïdor de serveis de finançament participatiu, els que pretenguin sol·licitar la dita autorització han d'efectuar un dipòsit no remunerat a l'AFA per un import de quinze mil euros (15.000 €).
3. El dipòsit previ s'ha de retornar als sol·licitants les sol·licituds dels quals hagin quedat desestimades, dins el termini de vint dies hàbils a comptar de la data de la resolució denegatòria; i a les entitats autoritzades, en el termini màxim de vint dies hàbils a partir de la data en què l'AFA tingui constància de l'inici efectiu i real de la seva activitat.
4. La sol·licitud del futur proveïdor de serveis de finançament participatiu a què es refereix l'apartat 1 ha d'incloure tots els elements següents:
  - a) El nom (incloses la denominació legal i qualsevol altra denominació comercial que s'hagi d'utilitzar), l'adreça d'Internet del lloc web utilitzat per l'esmentat proveïdor i la seva adreça postal;
  - b) la forma jurídica del futur proveïdor de serveis de finançament participatiu;
  - c) l'escriptura de constitució;
  - d) un programa d'activitats en què s'especifiquin els tipus de serveis de finançament participatiu que es prestaran i la plataforma de finançament participatiu que planeja gestionar, incloent on i com es comercialitzaran les ofertes de finançament participatiu;
  - e) una descripció dels mecanismes de govern i de control intern, destinats a garantir el compliment d'aquest capítol, inclosos els procediments comptables i de gestió del risc;
  - f) una descripció dels sistemes, recursos i procediments previstos per al control i protecció dels sistemes de tractament de dades;
  - g) una descripció dels riscos operatius del futur proveïdor de serveis de finançament participatiu;
  - h) una descripció de les salvaguardes prudencials establertes de conformitat amb el que disposa l'article 92;
  - i) la prova que compleix les salvaguardes prudencials de conformitat amb el que disposa l'article 92;
  - j) una descripció del pla de continuïtat de les seves activitats que, tenint en compte la naturalesa, l'escala i la complexitat dels serveis que planeja prestar, estableixi mesures i procediments que, en cas d'insolvència, garanteixin la continuïtat de la prestació de serveis essencials relacionats amb les inversions existents i el correcte compliment dels acords amb els seus clients;
  - k) la identitat de les persones físiques membres de l'alta direcció;
  - l) la prova que les persones físiques a què es fa referència a la lletra k) són persones de reconeguda honorabilitat i posseeixen coneixements, capacitats i experiència suficients per dirigir el futur proveïdor de serveis de finançament participatiu;
  - m) una descripció de les normes internes per evitar que les persones a què es refereix l'article 89.2 participin, com a promotores de projectes, en serveis de finançament participatiu oferts pel futur proveïdor de serveis de finançament participatiu;
  - n) una descripció del règim d'externalització;
  - o) una descripció dels procediments establerts per tramitar les reclamacions o queixes dels clients;
  - p) una confirmació sobre si el futur proveïdor de serveis de finançament participatiu té intenció de prestar serveis de pagament per si mateix o a través d'un tercer, d'acord amb la normativa vigent d'aplicació en serveis de pagament, o mitjançant un acord de conformitat amb el que disposa l'article 91.4;
  - q) una descripció dels procediments establerts per comprovar l'exhaustivitat, exactitud i claredat de la informació continguda a la fitxa de dades fonamentals de la inversió, i
  - r) una descripció dels procediments establerts respecte dels límits d'inversió per als inversors no experimentats a què es refereix l'article 101.7.

5. A l'efecte de l'apartat 4.l), els futurs proveïdors de serveis de finançament participatiu hauran d'acreditar el següent:

a) Absència d'antecedents penals en els àmbits del dret mercantil, insolvències, serveis financers, de blanqueig de capitals, de finançament del terrorisme, frau o d'obligacions en matèria de responsabilitat professional de totes les persones físiques que formin part de l'alta direcció, i dels socis que posseeixin una participació qualificada.

b) Prova que les persones físiques que participin en la direcció posseeixen col·lectivament els coneixements, capacitats i experiència suficients per a la direcció del futur proveïdor de serveis de finançament participatiu i que aquestes persones físiques estan obligades a dedicar el temps suficient per a l'exercici de les seves funcions.

6. L'autoritat competent avaluarà, en el termini de 25 dies hàbils, a partir de la recepció de la sol·licitud esmentada a l'apartat 1, si aquesta compleix amb la informació relacionada a l'apartat 4. En cas de compliment parcial, l'autoritat competent fixarà un termini, no superior als sis mesos, perquè el futur proveïdor de serveis de finançament participatiu completi la informació que falti.

7. Si la sol·licitud esmentada a l'apartat 1 segueix estant incompleta un cop transcorregut el termini concedit a tal efecte, l'AFA pot negar-se a examinar-la i, en aquest cas, denegarà la sol·licitud i tornarà al futur proveïdor de serveis de finançament participatiu els documents que aquest li hagi tramès.

8. Si la sol·licitud esmentada a l'apartat 1 està completa, l'autoritat competent ho notificarà al sol·licitant en el termini de set dies hàbils.

9. Una vegada estigui completa la sol·licitud amb la informació relacionada a l'apartat 4, l'autoritat competent avaluarà, en un termini de sis mesos a partir de la recepció de la sol·licitud completa, si el futur proveïdor de serveis de finançament participatiu compleix amb els requisits establerts en aquest capítol i adoptarà una decisió motivada d'aprovació o de denegació de l'autorització. L'avaluació tindrà en compte la naturalesa, l'escala i la complexitat dels serveis de finançament participatiu que planegi prestar el sol·licitant. L'AFA podrà denegar l'autorització si existeixen motius objectius i raonables per considerar que l'alta direcció del futur proveïdor de serveis de finançament participatiu pot suposar una amenaça per a la seva gestió eficaç, adequada i prudent, per a la continuïtat de les seves activitats, així com per a la deguda consideració de l'interès dels seus clients i la integritat del mercat.

10. L'autoritat competent notificarà la seva decisió al sol·licitant en el termini de set dies hàbils a partir de la data de la seva decisió. Igualment, les resolucions de l'AFA en les quals autoritza a operar com a proveïdor de serveis de finançament participatiu s'han de publicar al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

11. El proveïdor de serveis de finançament participatiu autoritzat, de conformitat amb aquest article, haurà de complir en tot moment les condicions de la seva autorització.

12. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu autoritzats en virtut d'aquest títol podran participar en altres activitats de conformitat amb la legislació que resulti d'aplicació.

13. El Govern, a proposta del ministeri encarregat de l'economia, ha d'elaborar un reglament d'aplicació per especificar el contingut següent:

a) Els requisits i modalitats de la sol·licitud a què es refereix l'apartat 1, incloent els models de formularis, plantilles i procediments per a la sol·licitud d'autorització, i

b) les mesures i procediments per al pla de continuïtat de les activitats a què es refereix l'apartat 4.j).

Article 94. *Activitats incloses a l'autorització*

1. Quan l'autoritat competent hagi concedit una autorització notificada d'acord amb el que disposa l'article 93.10, haurà de vetllar perquè aquesta especifiqui els serveis de finançament participatiu que el proveïdor estigui autoritzat a prestar.

2. Quan un proveïdor de serveis de finançament participatiu desitgi ampliar les seves activitats a altres serveis de finançament participatiu no previstos en el moment de l'autorització concedida d'acord amb l'article 93, presentarà una sol·licitud d'ampliació davant l'autoritat competent d'acord amb l'article 93, completant i actualitzant la informació a què es refereix l'apartat 4 del dit article. La sol·licitud d'ampliació es tramitarà d'acord amb el que disposa l'article 93, apartats 6 a 11.

3. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu notificaran sense demora injustificada a l'autoritat competent tota modificació significativa, incloent l'externalització de funcions operatives, que es produeixi en les condicions de concessió de l'autorització i, amb prèvia sol·licitud, facilitaran la informació necessària per avaluar per part de l'AFA el compliment d'aquest títol.

Article 95. *Registre de proveïdors de serveis de finançament participatiu*

1. L'autoritat competent establirà un registre dels proveïdors de serveis de finançament participatiu, que es publicarà actualitzat al seu portal web.

2. El registre inclourà la informació següent:

- a) La denominació social, la forma jurídica i el número de registre del proveïdor de serveis de finançament participatiu.
- b) La denominació comercial, l'adreça postal i l'adreça d'Internet de la plataforma de finançament participatiu.
- c) Informació relativa als serveis que estigui autoritzat a prestar el proveïdor de serveis de finançament participatiu.
- d) Qualsevol altre servei prestat pel proveïdor de serveis de finançament participatiu no regulat per aquest capítol, que estigui autoritzat a prestar amb indicació de la normativa aplicable a aquest altre servei.
- e) Tota sanció que hagi estat imposada al proveïdor de serveis de finançament participatiu o als seus directius.

3. La revocació d'una autorització concedida a un proveïdor de serveis de finançament participatiu serà objecte de publicació en el registre i es mantindrà durant un període de cinc anys.

Article 96. *Supervisió*

1. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu prestaran els seus serveis sota la supervisió de l'AFA.

2. Sense perjudici de qualsevol altra facultat legalment atribuïda, l'AFA avaluarà el compliment de les obligacions establertes en aquest títol per part dels proveïdors de serveis de finançament participatiu.

Article 97. *Comunicació d'informació pels proveïdors de serveis de finançament participatiu*

1. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu han de comunicar a l'autoritat competent, anualment i amb caràcter confidencial, la llista de projectes finançats a través de la seva plataforma de finançament participatiu, especificant per a cada projecte la informació següent:

- a) El promotor del projecte i l'import captat;
- b) l'instrument emès, tal com es defineix a l'article 83, lletres b), m) i n), i
- c) informació agregada sobre els inversors i l'import invertit, desglossada per domicili fiscal dels inversors, distingint entre inversors experimentats i no experimentats.

2. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu han de trametre a l'autoritat competent anualment un exemplar dels seus comptes anuals individuals i consolidats, en el seu cas, juntament amb el corresponent informe d'auditoria. Aquesta tramesa s'ha de dur a terme en el decurs del mes següent a l'aprovació per part de la Junta General dels comptes anuals auditats.

3. El Govern, a proposta del ministeri encarregat de l'economia, ha d'elaborar un reglament d'aplicació per especificar els formats de les dades, plantilles i procediments per a la informació que ha de comunicar-se a l'autoritat competent d'acord amb aquest article.

Article 98. *Revocació de l'autorització*

L'AFA estarà facultada per revocar l'autorització concedida en qualsevol dels supòsits següents, en què el proveïdor de serveis de finançament participatiu:

- a) No hagi utilitzat l'autorització en un termini de divuit mesos a partir de la data de concessió de l'autorització.
- b) Hagi renunciat expressament a la seva autorització.
- c) No hagi prestat serveis de finançament participatiu durant nou mesos consecutius i tampoc no participi ja en l'administració de contractes existents que es derivin de cassar inicialment interessos en finançar empreses mitjançant l'ús de la seva plataforma de finançament participatiu.
- d) Hagi obtingut la seva autorització per mitjans irregulars, entre d'altres, valent-se de declaracions falses en la seva sol·licitud d'autorització.
- e) Hagi deixat de complir les condicions a què estava supeditada l'autorització concedida.
- f) Hagi infringit greument aquest capítol.
- g) Quan el proveïdor de serveis de finançament participatiu sigui també proveïdor de serveis de pagament i ell mateix o els seus directius o empleats, o tercers que actuïn en el seu nom, hagin infringit la normativa de prevenció del blanqueig de capitals i finançament del terrorisme.
- h) Quan el proveïdor de serveis de finançament participatiu o tercers que actuïn en el seu nom hagin perdut l'autorització que els permet prestar serveis de pagament.

Secció quarta. Protecció de l'inversor

Article 99. *Informació als clients*

1. Tota la informació, incloses les comunicacions publicitàries recollides a l'article 107, facilitada pels proveïdors de serveis de finançament participatiu i destinada als seus clients sobre ells mateixos, sobre els costos, riscos financers i càrregues relacionades amb els serveis o inversions de finançament participatiu, sobre els criteris de selecció dels projectes de finançament participatiu i sobre la natura i els riscos associats als seus serveis de finançament participatiu serà imparcial, clara i no enganyosa.

2. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu informaran els seus clients del fet que els seus serveis de finançament participatiu no estan coberts pel sistema de garantia de dipòsits establert de conformitat amb la Llei 20/2018, del 13 de setembre, reguladora del Fons andorrà de garantia de dipòsits i del Sistema andorrà de garantia d'inversions, i que els valors negociables o els instruments admesos pel finançament participatiu adquirits a través de la seva plataforma de finançament participatiu no estan coberts pel sistema d'indemnització dels inversors establert de conformitat amb la Llei 20/2018, del 13 de setembre, reguladora del Fons andorrà de garantia de dipòsits i del Sistema andorrà de garantia d'inversions.

3. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu informaran els seus clients sobre el període de reflexió per a inversors no experimentats a què es refereix l'article 102. Sempre que es faci una oferta de finançament participatiu, el proveïdor de serveis de finançament participatiu facilitarà aquesta informació en un lloc destacat del suport, també a les aplicacions mòbils i pàgines web en què es faci l'oferta.

4. Tota la informació que es faciliti de conformitat amb l'apartat 1 es comunicarà als clients quan sigui procedent, almenys abans de procedir a l'operació de finançament participatiu.

5. La informació a què es refereixen els apartats 1, 2 i 6 es posarà a la disposició de tots els clients en una secció fàcilment accessible del lloc web de la plataforma de finançament participatiu i de manera no discriminatòria.

6. Si els proveïdors de serveis de finançament participatiu sotmeten a qualificació creditícia els projectes de finançament participatiu o suggereixen una determinació de preus de riscos de les ofertes de finançament participatiu de la seva plataforma, oferiran una descripció del mètode utilitzat per calcular les qualificacions o la determinació del preu dels crèdits. Si el càlcul es basa en comptes que no han estat auditats, s'ha de fer constar clarament en la descripció del mètode.

7. El Govern, a proposta del ministeri encarregat de l'economia, ha d'elaborar un reglament d'aplicació per especificar el contingut següent:

- a) Els elements, incloent el format, que s'inclouran en la descripció del mètode a què es refereix l'apartat 6.
- b) La informació i els factors que els proveïdors de serveis de finançament participatiu han de tenir en compte quan efectuin l'avaluació del risc de crèdit a què es refereix l'article 85.4, lletres a) i b), i quan duiguin a terme la valoració del préstec a què es refereix l'article 85.4.e).
- c) Els factors que un proveïdor de serveis de finançament participatiu ha de tenir en compte en garantir que el preu d'un préstec que facilita és just i adequat, tal com es recull a l'article 85.4.d).
- d) El contingut mínim i la gestió de les polítiques i els procediments que exigeixen aquest article i el marc de gestió de riscos a què es refereix l'article 85.4.f).

Article 100. *Publicació de la taxa d'impagament*

1. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu que prestin serveis de finançament participatiu consistents en la facilitació de la concessió de préstecs hauran de complir amb el següent:

- a) Publicar anualment les taxes d'impagament dels projectes de finançament participatiu oferts a les seves plataformes de finançament participatiu durant els trenta-sis mesos anteriors, com a mínim, i
- b) publicar una declaració de resultats en un termini de quatre mesos a partir de la fi de cada exercici social, en la qual s'indicaran, segons escaigui:
  - i. La taxa d'impagament prevista i l'efectiva de tots els préstecs que el proveïdor de serveis de finançament participatiu hagi facilitat per categoria de risc, en relació amb les categories de risc establertes en el marc de gestió de riscos,
  - ii. un resum de les hipòtesis utilitzades per determinar les taxes d'impagament previstes, i
  - iii. quan el proveïdor de serveis de finançament participatiu hagi ofert una taxa objectiu en relació amb la gestió individualitzada de carteres de préstecs, el rendiment real obtingut.

2. Les taxes d'impagament esmentades a l'apartat 1 es publicaran en un espai destacat del lloc web del proveïdor de serveis de finançament participatiu.

3. El Govern, a proposta del ministeri encarregat de l'economia, ha d'elaborar un reglament d'aplicació per especificar la metodologia de càlcul de les taxes d'impagament a què es refereix l'apartat 1 dels projectes oferts a la plataforma de finançament participatiu.

Article 101. *Prova inicial de coneixements i simulació de la capacitat de suportar pèrdues*

1. Abans de donar als inversors no experimentats potencials ple accés per invertir en projectes de finançament participatiu de la seva plataforma de finançament participatiu, els proveïdors de serveis de finançament participatiu avaluaran si els serveis oferts són adequats per als inversors esmentats i, en cas afirmatiu, quins d'ells ho són.

2. A l'efecte de l'avaluació, els proveïdors de serveis de finançament participatiu sol·licitaran informació sobre l'experiència, els objectius d'inversió, la situació financera i la comprensió bàsica dels riscos que comporta invertir en general i invertir en els tipus d'inversió oferts a la plataforma de finançament participatiu amb què compta l'inversor no experimentat potencial, inclosa la informació sobre:

- a) Les inversions anteriors en valors negociables o les adquisicions passades d'instruments admesos amb finalitats de finançament participatiu o els préstecs de l'inversor no experimentat potencial, fins i tot en empreses en fase inicial o d'expansió;

b) la comprensió per part de l'inversor no experimentat potencial dels riscos que comporta la concessió de préstecs, o la inversió en valors negociables o l'adquisició d'instruments admesos amb fins de finançament participatiu a través d'una plataforma de finançament participatiu, així com l'experiència professional pertinent per a les inversions de finançament participatiu.

3. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu revisaran en relació amb cada inversor no experimentat l'avaluació a què es refereixen els apartats anteriors cada dos anys, després de l'avaluació inicial realitzada de conformitat amb aquests apartats.

4. En el cas que els inversors no experimentats potencials no facilitin la informació exigida d'acord amb l'apartat 2, o que els proveïdors de serveis de finançament participatiu considerin, sobre la base de la informació rebuda en virtut d'aquest apartat, que els inversors no experimentats potencials no tenen coneixements, capacitats o experiència suficients, els proveïdors de serveis de finançament participatiu informaran aquests inversors no experimentats potencials que els serveis oferts a les seves plataformes de finançament participatiu poden ser inadequats per a ells i els advertiran del risc. L'advertència sobre el risc indicarà clarament el risc de pèrdua de la totalitat dels diners invertits. Els inversors potencials no experimentats hauran de reconèixer expressament que han rebut i comprès l'advertència emesa pel proveïdor de serveis de finançament participatiu.

5. A l'efecte de l'avaluació a què es refereixen els apartats 1 i 2, els proveïdors de serveis de finançament participatiu també sol·licitaran als inversors no experimentats potencials que simulin la seva capacitat de suportar pèrdues, calculades com el 10 % del seu patrimoni net, en funció de la informació següent:

- a) Ingressos regulars i ingressos totals, i si aquests es meriten de forma permanent o temporal;
- b) actius, incloses les inversions financeres i qualsevol dipòsit en efectiu, però exclosos els béns immobiliaris personals i d'inversió i els fons de pensions, i
- c) els compromisos financers, inclosos els diaris, actuals o futurs.

6. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu revisaran, en relació amb cada inversor no experimentat, la simulació a què es refereix l'apartat 5 cada any després de la simulació inicial realitzada de conformitat amb l'esmentat apartat.

No s'impedirà als inversors no experimentats potencials ni als inversors no experimentats invertir en projectes de finançament participatiu. Els inversors no experimentats acusaran recepció dels resultats de la simulació a què es refereix l'apartat 5.

7. En cada ocasió que un inversor no experimentat potencial o un inversor no experimentat accepti una oferta de finançament participatiu que suposi una inversió superior a mil euros (1.000 €) o al 5 % del patrimoni net de l'inversor calculat de conformitat amb l'apartat 5, triant el que sigui més elevat dels dos, i prèviament a aquesta acceptació, el proveïdor de serveis de finançament participatiu garantirà que l'inversor:

- a) Rebi una advertència de risc;
- b) manifesti el seu consentiment exprés al proveïdor de serveis de finançament participatiu, i
- c) demostrï al proveïdor de serveis de finançament participatiu que l'inversor entén la inversió i els seus riscos. En aquest sentit, l'avaluació a què es refereix l'apartat 1 podrà utilitzar-se com a prova que els inversors no experimentats potencials o els inversors no experimentats entenen la inversió i els seus riscos.

8. El Govern, a proposta del ministeri encarregat de l'economia, ha d'elaborar un reglament d'aplicació per especificar les mesures necessàries per:

- a) Dur a terme l'avaluació a què es refereix l'apartat 1.
- b) Dur a terme la simulació a què es refereix l'apartat 5.
- c) Facilitar la informació a què es refereixen els apartats 2 i 4.

Article 102. *Període de reflexió precontractual*

1. Les condicions de l'oferta de finançament participatiu seguiran sent vinculants per al promotor del projecte a partir del moment en què l'oferta de finançament participatiu figuri a la plataforma de finançament participatiu i fins al dia anterior de les dates següents:

a) La data d'expiració de l'oferta de finançament participatiu anunciada pel proveïdor de serveis de finançament participatiu en el moment d'incloure l'oferta de finançament participatiu a la seva plataforma de finançament participatiu, o

b) la data en què s'assoleixi l'objectiu de finançament o, en el cas d'un interval de finançament, quan s'arribi a l'objectiu de finançament màxim.

2. El proveïdor de serveis de finançament participatiu establirà un període de reflexió precontractual durant el qual l'inversor no experimentat potencial podrà revocar en tot moment la seva oferta d'inversió o d'expressió d'interès en l'oferta de finançament participatiu sense necessitat de justificar la seva decisió i sense incórrer en cap tipus de penalització o sanció.

3. El període de reflexió començarà en el moment de l'oferta d'inversió o de l'expressió d'interès per part de l'inversor no experimentat potencial i expirarà en un termini de quatre dies naturals.

4. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu portaran un registre de les ofertes d'inversió i de les expressions d'interès que rebin, així com del moment en què es rebin.

5. Les modalitats de revocació d'una oferta d'inversió o d'expressió d'interès inclouran almenys les mateixes modalitats en què l'inversor no experimentat potencial pugui oferir una oferta d'inversió o manifestar el seu interès en una oferta de finançament participatiu.

6. El proveïdor de serveis de finançament participatiu facilitarà informació precisa, clara i oportuna als inversors no experimentats potencials sobre el període de reflexió i les modalitats per revocar una oferta d'inversió o una manifestació d'interès, incloent-hi, com a mínim, el següent:

a) Immediatament abans que l'inversor no experimentat potencial pugui comunicar la seva oferta d'inversió o manifestació d'interès, el proveïdor de serveis de finançament participatiu ha d'informar-lo de:

i. El fet que l'oferta d'inversió o la manifestació d'interès està subjecta a un període de reflexió,

ii. la durada del període de reflexió i

iii. les modalitats per revocar una oferta d'inversió o una manifestació d'interès.

b) Immediatament després de la recepció de l'oferta d'inversió o de la manifestació d'interès, el proveïdor de serveis de finançament participatiu informarà l'inversor no experimentat potencial, a través de la seva plataforma de finançament participatiu, que ha començat el període de reflexió.

7. En el cas de la gestió individualitzada de carteres de préstecs, aquest article només s'aplicarà al mandat d'inversió inicial atorgat per l'inversor no experimentat i no a les inversions en préstecs específics realitzades en el marc d'aquest mandat.

Article 103. *Fitxa de dades fonamentals de la inversió*

1. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu facilitaran als inversors potencials tota la informació esmentada en aquest article.

2. Sens perjudici de l'establert a l'apartat 9, els proveïdors de serveis de finançament participatiu facilitaran als inversors potencials una fitxa de dades fonamentals de la inversió, elaborada pel promotor del projecte, que haurà de ser redactada almenys en català i que haurà d'incloure totes les dades següents:

a) La informació esmentada a l'annex I.

b) La clàusula següent d'exempció de responsabilitat, que figurarà sota el títol de la fitxa de dades fonamentals de la inversió:

"Aquesta oferta de finançament participatiu no ha estat verificada ni aprovada per l'Autoritat Financera Andorrana (AFA).

La idoneïtat de la seva experiència i coneixements no s'ha avaluat necessàriament abans que se li concedís accés a aquesta inversió. En realitzar aquesta inversió, vostè assumeix plenament el risc que comporta, inclòs el de pèrdua parcial o total dels diners invertits."

c) L'advertència de risc següent:

"Invertir en aquest projecte de finançament participatiu suposa riscos, inclòs el de pèrdua parcial o total dels diners invertits. La seva inversió no està coberta pels sistemes de garantia de dipòsits establerts de conformitat amb la Llei 20/2018, del 13 de setembre, reguladora del Fons andorrà de garantia de dipòsits i del Sistema andorrà de garantia d'inversió. Així mateix, la seva inversió no està coberta pels sistemes d'indemnització dels inversors establerts de conformitat amb la Llei esmentada.

És possible que no obtingui rendiments de la seva inversió.

No es tracta d'un producte d'estalvi i li recomanem no invertir més del 10 % del seu patrimoni net en projectes de finançament participatiu.

És possible que no pugui vendre els instruments d'inversió en qualsevol moment. Tot i que pugui vendre'ls, podria patir pèrdues."

3. La fitxa de dades fonamentals de la inversió serà imparcial, clara i no enganyosa i no contindrà notes a peu de pàgina, llevat de les que incloguin referències a la normativa aplicable, incloses les citacions que convinguin. Es presentarà en un suport durador, independent, que es distingeixi clarament de les comunicacions publicitàries i, si s'imprimeix, consistirà en un màxim de sis cares de paper de mida A4. En el cas d'instruments admesos a efectes de finançament participatiu, quan la informació exigida d'acord amb la part F de l'annex I excedeixi d'un format en paper de mida A4 per una sola cara en format imprès, la resta s'inclourà en un annex adjunt a la fitxa de dades fonamentals de la inversió.

4. El proveïdor de serveis de finançament participatiu sol·licitarà al promotor del projecte que li notifiqui qualsevol canvi d'informació, per mantenir actualitzada la fitxa de dades fonamentals de la inversió en tot moment i en tot el període que duri l'oferta de finançament participatiu. El proveïdor de serveis de finançament participatiu informarà immediatament els inversors que hagin formulat una oferta d'inversió o hagin manifestat interès en l'oferta de finançament participatiu de qualsevol canvi substancial de la informació a la fitxa de dades fonamentals de la inversió que li hagi estat comunicat.

5. Són responsables directes de la informació que figuri a la fitxa de dades fonamentals de la inversió, el promotor del projecte i els membres del seu òrgan d'administració, el proveïdor de serveis de finançament participatiu i els membres del seu òrgan d'administració. Aquestes persones responsables hauran de quedar clarament identificades a la fitxa de dades fonamentals de la inversió pel seu nom i càrrecs, quan es tracti de persones físiques, i per la seva denominació i domicili social, quan es tracti de persones jurídiques, i s'adjuntaran les seves declaracions on confirmin que, fins on arriba el seu coneixement, la informació continguda a la fitxa de dades fonamentals de la inversió respon a la realitat i no conté omissions que afectin el seu contingut.

6. Els responsables directes de la informació, d'acord amb l'apartat 5, respondran universalment i de forma solidària dels danys i perjudicis causats per raó de la informació continguda a la fitxa de dades fonamentals de la inversió, inclosa la seva traducció, en les situacions següents:

a) La informació sigui parcial, enganyosa o inexacta, o

b) la fitxa de dades fonamentals de la inversió ometi dades fonamentals necessàries per ajudar els inversors a l'hora de considerar el finançament del projecte de finançament participatiu.

7. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu hauran d'establir i aplicar procediments adequats per verificar l'exhaustivitat, exactitud i claredat de la informació continguda a la fitxa de dades fonamentals de la inversió.

8. Quan un proveïdor de serveis de finançament participatiu detecti una omisió, error o inexactitud a la fitxa de dades fonamentals de la inversió que pugui tenir un impacte important en la rendibilitat esperada de la inversió, el proveïdor de serveis de finançament participatiu indicarà sense demora aquesta omisió, error o inexactitud al promotor del projecte, que completarà o corregirà aquesta informació immediatament.

Quan no s'aporti sense demora el dit afegit o correcció, el proveïdor de serveis de finançament participatiu suspèn l'oferta de finançament participatiu fins que s'hagi completat o corregit la fitxa de dades fonamentals de la inversió, però en un termini no superior a 30 dies naturals.

El proveïdor de serveis de finançament participatiu informarà immediatament els inversors que hagin formulat una oferta d'inversió o hagin manifestat interès en l'oferta de finançament participatiu de les irregularitats detectades, de les mesures que hagi pres i que prendrà el proveïdor de serveis de finançament participatiu i de l'opció de retirar la seva oferta d'inversió o la seva manifestació d'interès en l'oferta de finançament participatiu.

Si, passats 30 dies naturals, la fitxa de dades fonamentals de la inversió no s'ha completat o corregit per esmenar les irregularitats detectades, s'anul·larà l'oferta de finançament participatiu.

9. Tot inversor potencial podrà sol·licitar al proveïdor de serveis de finançament participatiu la traducció de la fitxa de dades fonamentals de la inversió a la llengua d'elecció de l'inversor. La traducció ha de reflectir de manera exacta i fidel el contingut de la fitxa original de dades fonamentals de la inversió.

En cas que el proveïdor de serveis de finançament participatiu no proporcioni la traducció de la fitxa de dades fonamentals de la inversió, haurà d'aconsellar clarament als inversors que s'abstinguin de fer la inversió.

10. La fitxa de dades fonamentals de la inversió s'haurà d'inscriure a l'AFA, amb una anterioritat de set dies hàbils a la posada a disposició dels inversors potencials. La inscripció a l'AFA no implicarà l'aprovació prèvia per part de l'autoritat competent.

11. El Govern, a proposta del ministeri encarregat de l'economia, ha d'elaborar un reglament d'aplicació per especificar el contingut següent:

- a) Els requisits i el contingut del model per a la presentació de la informació a què es refereix l'apartat 3 i l'annex I.
- b) Els tipus de riscos principals lligats a l'oferta de finançament participatiu i que, pel dit motiu, han de fer-se públics d'acord amb l'establert a l'annex I, part C.
- c) La utilització de determinats coeficients financers per augmentar la claredat de la informació financera fonamental, en particular per a la presentació de la informació establerta a l'annex I, part A, lletra e).
- d) Les comissions, les tarifes i les despeses de transacció regulades a l'annex I, part H, lletra a), inclòs un desglossament detallat dels costos directes i indirectes que haurà d'assumir l'inversor.

Article 104. *Fitxa de dades fonamentals de la inversió a la plataforma*

1. No obstant el que disposa l'article 103.2.a), els proveïdors de serveis de finançament participatiu que prestin una gestió individualitzada de carteres de préstecs elaboraran d'acord amb aquest article, i posaran a la disposició dels inversors potencials, una fitxa de dades fonamentals de la inversió a la plataforma que contingui tota la informació següent:

- a) La informació indicada a les parts H i I de l'annex I;
- b) la informació sobre les persones físiques o jurídiques responsables de la informació proporcionada a la fitxa de dades fonamentals de la inversió. En el cas de les persones físiques, inclosos els membres dels òrgans d'administració i els directius del proveïdor de serveis de finançament participatiu, el nom i la funció de la persona física; en el cas de les persones jurídiques, la denominació i el domicili social, i
- c) la declaració de responsabilitat següent:
"El proveïdor de serveis de finançament participatiu declara que, fins on arriba el seu coneixement, no s'ha omès cap dada i la informació no és substancialment enganyosa ni inexacta. El proveïdor de serveis de finançament participatiu és responsable de la preparació d'aquesta fitxa de dades fonamentals de la inversió."

2. El proveïdor de serveis de finançament participatiu mantindrà actualitzada en tot moment la fitxa de dades fonamentals de la inversió a la plataforma, així com al llarg de tota la durada de l'oferta de finançament participatiu. El proveïdor de serveis de finançament participatiu informarà immediatament els inversors

que hagin formulat una oferta d'inversió o hagin manifestat interès en l'oferta de finançament participatiu de qualsevol canvi substancial de la informació a la fitxa de dades fonamentals de la inversió.

3. La fitxa de dades fonamentals de la inversió a la plataforma serà imparcial, clara i no enganyosa i no contindrà notes a peu de pàgina, llevat de les que incloguin referències a la normativa aplicable, incloses les citacions que convinguin. Es presentarà en un suport durador, independent, que es distingeixi clarament de les comunicacions publicitàries i, si s'imprimeix, consistirà en un màxim de sis cares de paper mida A4.

4. Són responsables directes de la informació que figuri a la fitxa de dades fonamentals de la inversió, el proveïdor de serveis de finançament participatiu i els membres del seu òrgan d'administració. Aquestes persones responsables hauran de quedar clarament identificades a la fitxa de dades fonamentals de la inversió pel seu nom i càrrecs, quan es tracti de persones físiques, i per la seva denominació i domicili social, quan es tracti de persones jurídiques, i s'adjuntaran les seves declaracions on confirmin que, fins on arriba el seu coneixement, la informació continguda a la fitxa de dades fonamentals de la inversió respon a la realitat i no conté omissions que afectin el seu contingut.

5. Els responsables directes de la informació, d'acord amb l'apartat anterior, respondran universalment i de forma solidària dels danys i perjudicis causats per raó de la informació continguda a la fitxa de dades fonamentals de la inversió, inclosa la seva traducció, en les situacions següents:

a) La informació sigui parcial, enganyosa o inexacta, o

b) la fitxa de dades fonamentals de la inversió a la plataforma ometi dades fonamentals necessàries per ajudar els inversors a l'hora de considerar si invertir mitjançant una gestió individualitzada de carteres de préstecs.

6. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu hauran d'establir i aplicar procediments adequats per verificar l'exhaustivitat, exactitud i claredat de la informació continguda a la fitxa de dades fonamentals de la inversió a la plataforma.

7. Quan un proveïdor de serveis de finançament participatiu detecti una omisió, error o inexactitud a la fitxa de dades fonamentals de la inversió a la plataforma que pugui tenir un impacte important en la rendibilitat esperada de la gestió individualitzada de carteres de préstecs, el proveïdor de serveis de finançament participatiu haurà d'esmenar l'omisió, l'error o la inexactitud a la fitxa de dades fonamentals de la inversió.

Article 105. Tauler d'anuncis

1. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu podran crear un tauler d'anuncis en què els seus clients puguin anunciar el seu interès en la compravenda de préstecs, valors negociables o instruments admesos per al finançament participatiu que inicialment es van oferir a les seves plataformes de finançament participatiu.

2. El tauler d'anuncis esmentat no podrà utilitzar-se per cassar interessos de compravenda per mitjà dels mètodes o procediments de funcionament intern del proveïdor de serveis de finançament participatiu per donar lloc a contractes. Per tant, el tauler d'anuncis no consistirà en un sistema de cassació intern que executi ordres dels clients de forma multilateral.

3. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu que autoritzin l'anunci d'interès dels seus clients hauran de complir els requisits següents:

a) Informar els seus clients sobre la natura del tauler d'anuncis, de conformitat amb els apartats 1 i 2;

b) exigir als seus clients que anunciïn la venda d'un préstec, un valor o un instrument i que posin a disposició una fitxa de dades fonamentals de la inversió;

c) informar els clients que tinguin la intenció de comprar préstecs anunciats al tauler d'anuncis sobre el rendiment dels préstecs facilitats pel proveïdor de serveis de finançament participatiu;

d) assegurar-se que els clients que anunciïn el seu interès a comprar un préstec, un valor o un instrument que compleixin les condicions per ser considerats inversors no experimentats rebin la informació a què es refereix l'article 99.2, i rebin l'advertència de risc a què es refereix l'article 101.4.

4. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu que proposin un preu de referència per a la compravenda a què fa referència l'apartat 1 hauran d'informar els seus clients que el preu de referència proposat no és vinculant i justificar aquest preu de referència, fent públics els elements bàsics de la seva metodologia, d'acord amb l'article 99.6.

Article 106. *Accés als registres*

Els proveïdors de serveis de finançament participatiu tindran les obligacions següents:

- a) Conservar tots els documents relacionats amb els seus serveis i operacions en un suport durador durant un període d'almenys deu anys;
- b) assegurar-se que els seus clients tinguin accés immediat als registres dels serveis que els han estat prestats en tot moment, i
- c) conservar durant un període d'almenys deu anys tots els contractes celebrats amb els seus clients.

Secció cinquena. Comunicacions publicitàries

Article 107. *Requisits relatius a les comunicacions publicitàries*

1. Els proveïdors de serveis de finançament participatiu vetllaran perquè totes les comunicacions publicitàries relatives als seus serveis, incloses les externalitzades a tercers, siguin clarament identificables com a tals.

2. Abans del tancament de la recaptació de fons per a un projecte, cap comunicació publicitària perseguirà de forma desproporcionada determinats projectes o ofertes de finançament participatiu previstos, pendents o en curs.

La informació continguda a les comunicacions publicitàries haurà de ser imparcial, clara i no enganyosa i haurà de ser congruent amb la informació facilitada a la fitxa de dades fonamentals de la inversió, quan aquesta estigui disponible, o amb la informació que hagi de figurar a la fitxa de dades fonamentals de la inversió, quan aquesta encara no estigui disponible.

Secció sisena. L'autoritat supervisora

Article 108. *Autoritat competent*

L'Autoritat Financera Andorrana és l'autoritat competent per exercir les funcions de control i supervisió dels serveis de finançament participatiu d'empreses, així com la resta de funcions que li atorga aquest capítol.

Article 109. *Facultats*

1. Per a l'exercici de les funcions previstes en aquest capítol, l'AFA disposarà, entre d'altres, de les facultats següents:

- a) Suspendre una oferta de finançament participatiu per un període màxim de deu dies hàbils consecutius, cada vegada que existeixin sospites fonamentades que s'ha infringit aquest capítol;
- b) prohibir o suspendre les comunicacions publicitàries, o exigir al proveïdor de serveis de finançament participatiu o al tercer designat per desenvolupar funcions en relació amb la prestació dels dits serveis que cessin o suspenguin les comunicacions publicitàries, per un període màxim de deu dies hàbils consecutius, cada vegada que existeixin sospites fonamentades que s'ha infringit aquest capítol;
- c) prohibir una oferta de finançament participatiu si es descobreix una infracció d'aquest capítol o si es tenen sospites fonamentades que s'infringirà;
- d) suspendre la prestació de serveis de finançament participatiu per un període màxim de deu dies hàbils consecutius, o exigir que ho faci el proveïdor de serveis de finançament participatiu, cada vegada que existeixin sospites fonamentades que s'ha infringit aquest capítol;

- e) prohibir la prestació de serveis de finançament participatiu si es descobreix una infracció d'aquest capítol;
- f) fer públic el fet que un proveïdor de serveis de finançament participatiu o el tercer designat per desenvolupar funcions en relació amb la prestació dels dits serveis no compleix amb aquest capítol;
- g) revelar tota informació important que pugui afectar la prestació de serveis de finançament participatiu, o exigir-ho al proveïdor de serveis de finançament participatiu o al tercer designat per desenvolupar funcions en relació amb la prestació dels dits serveis, amb la finalitat de garantir la protecció dels drets de l'inversor i el bon funcionament del mercat;
- h) suspendre la prestació de serveis de finançament participatiu, o exigir-ho al proveïdor de serveis de finançament participatiu o al tercer designat per desenvolupar funcions en relació amb la prestació dels dits serveis, quan consideri que la situació en què es troba el proveïdor de serveis de finançament participatiu i la forma com presta els seus serveis seran perjudicials per als interessos dels inversors;
- i) transferir els contractes vigents d'un proveïdor de serveis de finançament participatiu a un altre proveïdor de serveis de finançament participatiu, en el cas que es revoqui l'autorització al primer d'acord amb els articles 98 i 112, amb previ acord dels clients i del proveïdor de serveis de finançament participatiu receptor, i
- j) qualsevol altra potestat que, d'acord amb la legislació vigent, li sigui atribuïda.

2. La persona física o jurídica que comuniqui informació o lliuri documentació a l'AFA de conformitat amb aquest capítol serà considerat que no infringeix cap restricció legal, reglamentària o administrativa ni contractual en matèria de revelació d'informació i, en conseqüència, no estarà subjecta a responsabilitat de cap tipus per raó d'aquella comunicació.

Secció setena. Sancions administratives i altres mesures administratives

Article 110. *Procediment sancionador*

A l'efecte de determinar les infraccions en aquest capítol i les sancions a imposar, serà d'aplicació el procediment sancionador establert a la Llei de regulació del règim disciplinari del sistema financer, del 27 de novembre de 1997 en tot allò que no estigui establert en aquest capítol.

Article 111. *Subjectes autors i responsables*

Són subjectes autors i responsables de les infraccions contingudes en aquest capítol:

- a) Els proveïdors de finançament participatiu;
- b) les persones que exerceixin càrrecs d'alta direcció dels proveïdors de finançament participatiu, quan les infraccions siguin imputables a la seva conducta dolosa o negligent, i
- c) les restants persones físiques i jurídiques, a l'efecte de comprovar si infringeixen la reserva d'activitat prevista a l'article 84.

Article 112. *Infraccions i sancions administratives*

1. Constitueixen infraccions molt greus, les infraccions dels articles 84, 85, 86, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 103 i 104.
2. Constitueixen infraccions greus, les infraccions dels articles 87, 88, 89, 90, 91, 101, 102, 105, 106 i 107.
3. Constitueixen infraccions lleus, els incompliments d'obligacions o prohibicions establertes a la normativa vigent, incloent els comunicats tècnics de l'AFA, que continguin preceptes que es refereixin específicament a les entitats esmentades en aquest capítol i que són d'observança obligatòria per aquestes, que no constitueixin una infracció greu o molt greu d'acord amb el que disposen els apartats 1 i 2. Així mateix, constitueixen infraccions lleus els incompliments de pagament, en el termini estipulat, de qualsevol taxa que, d'acord amb la normativa vigent, s'hagi de satisfer a l'AFA per part de les entitats esmentades.

4. Les infraccions molt greus se sancionen amb una o més de les sancions següents:
- a) Amonestació pública que identifica l'infractor i la naturalesa de la infracció.
  - b) Un requeriment dirigit a la persona física o jurídica perquè cessi la seva conducta infractora i s'abstingui de repetir-la.
  - c) La imposició d'una prohibició temporal o definitiva d'exercir funcions directives en proveïdors de serveis de finançament participatiu, als membres del Consell d'Administració i de la Direcció General de la persona jurídica responsable o a qualsevol altra persona física o jurídica que es consideri responsable.
  - d) Les sancions pecuniàries administratives màximes d'almenys el doble dels beneficis derivats de la infracció en cas que es puguin determinar, inclús si són superiors als imports establerts a la lletra e).
  - e) Si es tracta d'una persona jurídica, sancions pecuniàries administratives màximes d'almenys un milió d'euros (1.000.000 €) o de fins al 5% del volum de negoci anual total, inclosos els ingressos bruts procedents d'interessos a percebre i ingressos assimilats, els rendiments d'accions i altres valors de renda fixa o variable, i les comissions o corretatges a cobrar que hagi realitzat l'entitat en l'exercici anterior, o en l'exercici en curs en cas d'entitats de nova creació.
  - f) Si es tracta d'una persona física, sancions pecuniàries administratives de fins a un milió d'euros (1.000.000 €).
  - g) La restricció temporal o definitiva de l'àmbit d'actuació del proveïdor de serveis de finançament participatiu o el nomenament d'administradors provisionals. Aquest nomenament també es pot acordar acumulativament amb la indicada restricció.
  - h) La prohibició temporal o definitiva de la prestació de serveis de finançament participatiu.
  - i) La revocació de la llicència.
4. Les infraccions greus se sancionen amb una o més de les sancions següents:
- a) L'amonestació pública que identifica l'infractor i la naturalesa de la infracció.
  - b) Un requeriment dirigit a la persona física o jurídica perquè cessi la seva conducta infractora i s'abstingui de repetir-la.
  - c) La imposició d'una prohibició temporal o definitiva d'exercir funcions directives en proveïdors de serveis de finançament participatiu, als membres del Consell d'Administració i de la Direcció General de la persona jurídica responsable o a qualsevol altra persona física o jurídica que es consideri responsable.
  - d) Les multes administratives màximes d'almenys l'import dels beneficis derivats de la infracció en cas que es puguin determinar, inclús si són superiors als imports establerts a la lletra e).
  - e) Si es tracta d'una persona jurídica, sancions pecuniàries administratives màximes d'almenys cinc-cents mil euros (500.000 €) o de fins al 2,5% del volum de negocis anual total, inclosos els ingressos bruts procedents d'interessos a percebre i ingressos assimilats, els rendiments d'accions i altres valors de renda fixa o variable, i les comissions o corretatges a cobrar que hagi realitzat l'entitat en l'exercici anterior, o en l'exercici en curs en cas d'entitats de nova creació.
  - f) Si es tracta d'una persona física, sancions pecuniàries administratives de fins a cinc-cents mil euros (500.000 €).
  - g) La restricció temporal de l'àmbit d'actuació del proveïdor de serveis de finançament participatiu o el nomenament d'administradors provisionals. Aquest nomenament també es pot acordar acumulativament amb la indicada restricció.
  - h) La prohibició temporal o definitiva de la prestació de serveis de finançament participatiu.
  - i) La revocació de la llicència.
5. Per a la graduació de les sancions, dins els límits establerts en aquest article, es tindran en compte els criteris establerts a la Llei de regulació del règim disciplinari del sistema financer, del 27 de novembre de 1997.

Article 113. *Prescripció de les infraccions, inscripció i publicitat i ingrés dels imports de les sancions*

Pel que fa a la prescripció de les infraccions, inscripció i publicitat i ingrés dels imports de les sancions a la publicació de les decisions serà d'aplicació l'establert a la Llei de regulació del règim disciplinari del sistema financer, del 27 de novembre de 1997.

Títol VIII. Entorn controlat de proves o sandbox**Article 114.** *Objecte*

1. Amb el propòsit d'assolir l'objecte d'aquesta Llei, aquest títol regula un entorn controlat de proves consistent en un espai segur en què es poden provar productes, serveis, models de negoci o projectes relacionats amb l'economia digital o la innovació.

2. En aquest entorn controlat de proves s'analitzen les oportunitats i els riscos que presenten les iniciatives esmentades a l'apartat 1, duent a terme una avaluació de la viabilitat de la iniciativa de què es tracti, en particular pel que fa a la seva explotació al mercat i el seu compliment normatiu.

Article 115. *Definicions*

A efectes d'aquest títol, s'entén per:

- a) "Entorn controlat de proves o *sandbox*": espai en el qual es poden provar productes, serveis, models de negoci o projectes relacionats amb l'economia digital o la innovació, d'una forma controlada.
- b) "Iniciatives": productes, serveis, models de negoci o projectes relacionats amb l'economia digital o la innovació.
- c) "Autoritat supervisora": autoritat encarregada de supervisar i avaluar una iniciativa per raó del sector o de la disciplina a la qual pertanyi.
- d) "Comissió de Coordinació": organisme encarregat de facilitar la coordinació entre diferents eventuales autoritats i entitats, inclosa l'autoritat supervisora, que siguin competents per opinar o col·laborar en relació amb una iniciativa, i que dona suport a l'autoritat supervisora.
- e) "Monitor": persona física designada per l'autoritat supervisora un cop aprovat el protocol de proves de conformitat amb l'establert en aquesta Llei, per fer el seguiment de cada iniciativa i de les proves associades a aquesta. Segons la complexitat de la iniciativa, l'autoritat supervisora pot designar un o més monitors.
- f) "Promotor": persona física o jurídica andorrana o estrangera, resident o no al Principat d'Andorra que, individualment o com a part d'un equip format per més persones físiques i/o jurídiques, sol·licita l'accés a l'entorn controlat de proves. Una iniciativa pot comptar amb un o més promotors.
- g) "Participant": cada un dels usuaris -persones físiques o jurídiques andorranes o estrangeres, residents o no al Principat d'Andorra- que, després d'haver signat un document informatiu, una política de privacitat i altres eventuales documents o polítiques en relació amb una iniciativa, decideix participar voluntàriament en una o diverses proves relatives a aquesta.
- h) "Protocol de proves": conjunt de termes i condicions de conformitat amb els quals es realitzen les proves, establerts entre el promotor, la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora.
- i) "Certificat operacional temporal": certificat que atorguen la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora, que qualifica la iniciativa com a favorable autoritzant al promotor l'accés a l'entorn controlat de proves.
- j) "Proves": proves relatives a una iniciativa, desenvolupades a l'entorn controlat de proves, amb participants o sense.

Article 116. *Règim jurídic aplicable a l'entorn controlat de proves*

1. Els promotors que accedeixen a l'entorn controlat de proves gaudeixen de marcs jurídics específics establerts ad hoc per dur a terme proves en relació amb les seves iniciatives, d'acord amb el previst en aquest títol.

2. Les iniciatives no estan subjectes totalment o parcialment a les normatives que eventualment els siguin d'aplicació; no obstant això, és obligatori el compliment de les disposicions establertes en aquest títol i en els corresponents eventuais reglaments que es desenvolupin de forma genèrica o segons el sector o la disciplina de què es tracti, així com dels termes i condicions establerts als protocols de proves que es regulen a l'article 120.

3. L'accés a l'entorn controlat de proves no implica en cap cas una autorització de durada indefinida per exercir al mercat una activitat relativa al desenvolupament o a l'explotació de la iniciativa de què es tracti; així, l'autorització que es concedeix en virtut d'aquest títol únicament permet dur a terme allò establert al certificat operacional temporal que s'atorgui per a cada cas.

Article 117. *Requisits per a l'accés a l'entorn controlat de proves*

1. Pot accedir a l'entorn controlat de proves qualsevol dels subjectes indicats a l'article 115.f).

2. Les iniciatives han de complir, almenys, els requisits següents, susceptibles de ser desenvolupats reglamentàriament de forma genèrica o en funció del sector o de la disciplina de què es tracti:

a) Les iniciatives han d'estar en un estat suficientment avançat per tal que puguin provar-se.

S'entenen per *iniciatives en un estat suficientment avançat* aquelles que presenten un prototip que ofereix una funcionalitat mínima que permet comprovar la seva utilitat i que, per tant, en conseqüència, permet analitzar la viabilitat futura malgrat requereixin versions posteriors.

b) S'han de preveure salvaguardes per protegir els participants en les proves durant tot el seu transcurs.

c) S'ha de dissenyar un procés efectiu d'eventuals queixes per part dels participants.

d) S'ha d'acreditar que els promotors posseeixen els recursos humans, materials i financers necessaris per participar a l'entorn controlat de proves, i per mitigar i controlar els possibles riscos i pèrdues derivats de la participació en aquest.

3. En cap cas poden accedir a l'entorn controlat de proves aquells projectes similars a altres que hagin estat objecte d'interrupció de proves, de conformitat amb l'establert a l'article 122. S'entén per *projecte similar* aquell amb un objecte de naturalesa anàloga i que va dirigit als mateixos destinataris.

Article 118. *Sol·licitud d'accés a l'entorn controlat de proves*

1. L'accés a l'entorn controlat de proves es fa sota demanda al ministeri encarregat de l'economia, sense perjudici que aquest ministeri pugui establir convocatòries puntuals genèriques o per raó de sectors o disciplines concretes.

2. Les sol·licituds d'accés a l'entorn controlat de proves es presenten pels promotors al ministeri encarregat de l'economia, de la forma establerta reglamentàriament i d'acord amb el formulari oficial de sol·licitud i la documentació que es requereixi per a cada cas. En tot cas, les sol·licituds s'acompanyen d'una memòria justificativa en la qual s'explica la iniciativa i es detalla el compliment dels requisits per a l'accés a l'entorn controlat de proves, així com la forma en la qual, en cas d'acceptació, es té previst complir amb el règim de responsabilitat i garanties envers els participants, d'acord amb l'establert a l'article 125.

3. Les sol·licituds són revisades pel ministeri encarregat de l'economia, per tal de verificar que estiguin completes i per garantir que s'hi adjunta tota la documentació requerida. En cas de mancances o d'errors esmenables, i d'acord amb l'establert reglamentàriament, el ministeri encarregat de l'economia atorga un termini perquè el promotor de què es tracti pugui reformular la seva sol·licitud.

Article 119. *Avaluació de la sol·licitud d'accés a l'entorn controlat de proves*

1. El ministeri encarregat de l'economia trasllada cada sol·licitud rebuda a la Comissió de Coordinació i a l'autoritat supervisora competents per raó del sector o de la disciplina que correspongui a la iniciativa. El ministeri encarregat de l'economia determina la composició de la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora que correspongui per a cada iniciativa, de conformitat amb l'establert als articles 127 i 128.

2. La Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora es reuneixen dins el termini màxim de quinze dies hàbils següents a la recepció d'una sol·licitud, i prenen una decisió relativa a l'acceptació o no d'accés a l'entorn controlat de proves en un termini màxim de quinze dies hàbils posteriors a la seva reunió. En cas que no hi hagi hagut cap pronunciament un cop transcorregut el dit termini, la sol·licitud d'accés a l'entorn controlat de proves s'entén denegada.
3. L'avaluació i la qualificació d'accés a l'entorn controlat de proves es du a terme en vista del compliment o no dels requisits establerts a l'article 117. La qualificació s'emet per escrit i és motivada.
4. Si la qualificació d'accés a l'entorn controlat de proves és favorable, la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora emeten i lliuren el certificat operacional temporal al promotor, amb el contingut establert reglamentàriament, i s'inicia la fase de proves de conformitat amb el previst en aquest títol i en tot cas en compliment dels termes i condicions estipulats al protocol de proves, regulat a l'article 120.
5. Si la qualificació és desfavorable, s'informa el promotor de quins són els requisits que no compleix, possibilitant amb això la presentació d'una nova sol·licitud que els compleixi, i sense perjudici que el promotor pugui interposar el corresponent recurs administratiu d'acord amb l'establert per la legislació en vigor en matèria de recursos administratius.
6. En determinats supòsits, quan així ho considerin la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora, la concessió del certificat operacional temporal pot estar condicionada al compliment per part del promotor d'una sèrie de requisits que a la data de la concessió del dit certificat no es compleixen, però que en un curt període de temps que es pacti puguin ser satisfets.

Article 120. *Protocol de proves*

1. Si la iniciativa ha rebut una qualificació favorable, la Comissió de Coordinació, l'autoritat supervisora i el promotor disposen d'un termini màxim d'un mes a comptar del dia següent a la qualificació per subscriure un protocol de proves relatiu a la iniciativa. Si transcorregut l'indicat termini el protocol de proves no ha estat subscrit, la qualificació favorable decau, sense perjudici que la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora puguin ampliar justificadament el dit venciment.
2. El protocol de proves estableix els termes i condicions específics per dur a terme les proves a l'entorn controlat de proves. En tot cas, el protocol de proves inclou, almenys, les especificacions següents, les quals poden ser objecte de desenvolupament reglamentari de forma genèrica o segons el sector o la disciplina de què es tracti:
  - a) La descripció dels objectius que es pretenen assolir amb les proves.
  - b) La descripció detallada de les proves que es pretenen realitzar.
  - c) La limitació temporal durant la qual s'han de dur a terme les proves, la qual ha de ser un període prou llarg per poder avaluar els resultats de les proves en diferents condicions de mercat, però que no ha de durar més d'un any. El termini establert per a cada cas es pot reduir o ampliar atenent a les particularitats de cada iniciativa.
  - d) La limitació en el nombre de participants en cadascuna de les proves que es pretenen realitzar.
  - e) La determinació, si escau, de com es gestiona la flexibilització de l'àmbit normatiu aplicable mentre es duguin a terme les proves, i la vigilància que a l'efecte du a terme l'autoritat supervisora.
  - f) La manera com es realitza el seguiment de les proves en relació amb l'establert a l'article 121; en particular, es detalla com es du a terme la comunicació continuada amb el promotor, la informació que el promotor facilita a la Comissió de Coordinació i a l'autoritat supervisora i la manera d'accedir-hi, i els termes i condicions d'acord amb els que aquesta comissió i autoritat poden dur a terme comprovacions.
  - g) El desenvolupament d'uns sistemes de garanties i compensacions per cobrir l'eventual responsabilitat del promotor, així com els eventuais perjudicis que es puguin generar durant el desenvolupament de les proves, d'acord amb l'establert a l'article 125. En tot cas, els participants han de poder comprendre els riscos que impliquen les proves en què participin.

h) L'acreditació que asseguri que els promotors posseeixen els recursos humans, materials i financers necessaris per participar a l'entorn controlat de proves, i per mitigar i controlar els possibles riscos i pèrdues derivats de la seva participació.

i) La incorporació d'una política de confidencialitat, així com de disposicions relatives a drets de propietat intel·lectual, drets de propietat industrial o altres drets o posicions jurídiques d'anàleg contingut econòmic que es puguin veure afectats durant el desenvolupament de les proves. Aquesta política i disposicions s'apliquen tant als participants com a les autoritats, entitats i resta de persones físiques i jurídiques que tinguin coneixement de la iniciativa en el marc de l'entorn controlat de proves; així, cadascuna d'aquestes persones formalitzen els documents que escaiguin a l'efecte.

j) La descripció del sistema específic que regeix la protecció de dades personals dels participants, proporcional al nivell de risc de la iniciativa i en tot cas establert de conformitat amb la normativa en vigor en matèria de protecció de dades personals.

k) Els supòsits d'interrupció de proves específics segons la iniciativa de què es tracti, en termes de riscos i assoliment d'objectius.

l) Qualsevol altra qüestió que a judici del promotor, de la Comissió de Coordinació o de l'autoritat supervisora pugui resultar rellevant.

3. Al protocol de proves també es preveu el conjunt d'autoritats i entitats -supervisora i altres eventuales autoritats i entitats competents- i la composició de la Comissió de Coordinació en relació amb la iniciativa de què es tracti, juntament amb la delimitació de les competències respectives i l'establiment de pautes de coordinació, entre d'altres. Així mateix, s'hi indica quants monitors es poden designar per l'autoritat supervisora i s'especifica com es du a terme la coordinació entre ells en cas que n'hi hagi més d'un.

4. Els protocols de proves poden estar subjectes a modificacions per causes sobrevingudes, o bé per petició dels promotors o de la Comissió de Coordinació o de l'autoritat supervisora, sempre que la modificació estigui justificada i afavoreixi la continuïtat de les proves. Aquestes modificacions les han de subscriure les mateixes parts que hagin subscript la versió inicial del protocol de proves.

Article 121. *Fase de desenvolupament i seguiment*

Amb la qualificació favorable d'accés a l'entorn controlat de proves i l'aprovació del certificat operacional temporal, juntament amb la subscripció del protocol de proves i el compliment d'altres requisits establerts en aquesta Llei, s'inicia la fase de desenvolupament i seguiment de l'entorn controlat de proves, la qual pot ser objecte de desenvolupament reglamentari de forma genèrica o per raó del sector o de la disciplina de què es tracti. En aquesta fase:

1. El monitor o monitors assignats fan el seguiment de les proves, mitjançant una comunicació continuada amb el promotor.

2. El promotor presenta, en funció de l'establert al protocol de proves, informes periòdics de les proves dutes a terme.

3. L'autoritat supervisora pot sol·licitar en tot moment, d'ofici o a petició de la Comissió de Coordinació, aclariments al promotor o demostracions relatives a les proves, amb l'objectiu de valorar el compliment dels requisits establerts en aquest títol i dels termes i condicions establerts al protocol de proves.

4. Addicionalment, durant aquesta fase, es poden dur a terme modificacions del protocol de proves, de conformitat amb l'establert a l'article 120.4.

Article 122. *Interrupció de les proves*

1. Les proves es poden interrompre en els supòsits i en les condicions que es preveuen al protocol de proves.

2. En tot cas, les proves es poden interrompre per resolució motivada de la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora, si el promotor incompleix l'establert en aquesta Llei o en els reglaments que la desenvolupen o en el protocol de proves, o si es produeixen els supòsits següents:

- a) La valoració dels resultats de les proves és insatisfactòria.
  - b) Es cometen errors en els mecanismes de control de gestió de riscos.
  - c) Es generen situacions perjudicials i no informades envers els participants.
  - d) La iniciativa comença a impactar negativament en el mercat que escaigui del sector o de la disciplina corresponent.
3. La resolució d'interrupció de proves s'emet per escrit i és motivada, i precisa si la interrupció que s'acorda és definitiva i, per tant, s'expulsa el promotor de l'entorn controlat de proves, o si és esmenable si es prenen determinades mesures.
4. Davant una resolució d'interrupció de proves, el promotor pot interposar el corresponent recurs administratiu d'acord amb l'establert per la legislació en vigor en matèria de recursos administratius.
5. Sense perjudici de l'establert en els apartats anteriors, els promotors poden sol·licitar interrompre les proves de manera motivada per raons tècniques, estratègiques o per qualsevol altre motiu que impedeixi la seva continuació o quan, d'acord amb el que prevegi el protocol de proves, s'hagin assolit els objectius fixats per a les proves. La sol·licitud del promotor s'adreça per escrit a la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora, que l'accepten llevat que considerin que es produeixen perjudicis als participants. Davant la no-concessió del sol·licitat pel promotor, aquest pot interposar el corresponent recurs administratiu d'acord amb l'establert per la legislació en vigor en matèria de recursos administratius. En aquests supòsits, la interrupció de les proves motivada pel promotor no genera dret d'indemnització per als participants, excepte en el cas que pateixin perjudicis econòmics directament derivats d'aquesta interrupció.

Article 123. *Consentiment informat dels participants en les proves*

La protecció dels participants en les proves es du a terme de conformitat amb el següent:

1. Abans de l'inici de les proves, els participants accepten els termes i les condicions de participació per escrit. A aquest efecte, el promotor els lliura un document informatiu, redactat de forma clara, transparent i comprensible, aprovat per la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora, amb el qual se'ls convida a participar en les proves i se'ls detalla el següent:
  - a) El nom de la persona o les persones físiques o jurídiques promotores de la iniciativa, així com la resta de les seves dades identificadores que es determinin reglamentàriament.
  - b) La naturalesa, el caràcter de les proves, les implicacions, els riscos i les responsabilitats que es poden derivar de la seva participació i, en particular, el règim de garanties fixat en el corresponent protocol de proves per cobrir la responsabilitat del promotor segons allò que s'estableix en aquest títol.
  - c) Les dates, el lloc i la forma de participació en les proves.
  - d) Que l'accés de la iniciativa a l'entorn controlat de proves ha estat degudament autoritzat, de conformitat amb l'establert en aquesta Llei.
  - e) Que les proves es poden interrompre de conformitat amb el règim d'interrupció de proves establert a l'article 122.
  - f) Que els participants poden exercir el seu dret de desistiment conforme al previst a l'article 124.
  - g) Que s'ha dissenyat una política de privacitat adaptada a les proves que detalla la forma com es tracten les dades personals dels participants durant la realització de les proves, així com els drets que els assisteixen.
  - h) Que, segons es reguli reglamentàriament, els participants poden comunicar-se amb la Comissió de Coordinació i amb l'autoritat supervisora per presentar queixes sobre la iniciativa que s'està provant. Les respostes a les queixes han de ser lliurades per escrit als participants que les hagin formulat.
  - i) El caràcter confidencial de la informació obtinguda a conseqüència de la participació en les proves, i els drets i obligacions sobre això, així com les disposicions relatives a drets de propietat intel·lectual, drets

de propietat industrial o altres drets o posicions jurídiques d'anàleg contingut econòmic que es puguin veure afectats durant el desenvolupament de les proves.

2. Només poden participar en les proves els participants que atorguen el seu consentiment de forma lliure, informada i expressa, amb la seva signatura, acreditant així, entre d'altres, que són coneixedors dels eventuais potencials riscos existents i de les eventuais compensacions disponibles, i que són coneixedors i consenten que les seves dades personals es tractin d'acord amb la política de privacitat que s'ha elaborat per al supòsit de què es tracti. La política de protecció de dades que s'elabori ha de ser conforme a l'establert per la normativa en vigor en la matèria, i s'ha de referir a la recollida i el tractament de dades personals tant per part del promotor com per part de les diferents autoritats i entitats implicades i pel Govern.

3. Així mateix, en el document informatiu s'estableix una regulació relativa als eventuais incompliments per part dels participants, juntament amb les corresponents responsabilitats en què incorren en cas d'incompliment.

Article 124. *Dret de desistiment dels participants en les proves*

1. Un participant té dret a posar fi, en tot moment, a la seva participació en les proves, d'acord amb el règim de desistiment previst al protocol de proves.

2. El desistiment no implica, en cap cas, el dret del participant a percebre una indemnització o compensació per part del promotor, de l'autoritat supervisora, de qualsevol altra autoritat o entitat implicada a l'entorn controlat de proves o del Govern.

3. El desistiment no eximeix el participant, en cap cas, de complir amb les obligacions de confidencialitat previstes al protocol de proves i al document de condicions de participació que ha signat.

4. La retirada del consentiment per al tractament de dades personals no afecta la licitud del tractament de les dades personals del participant, basada en el consentiment atorgat prèviament a la seva retirada.

Article 125. *Responsabilitat i garanties*

1. La responsabilitat pels eventuais danys i perjudicis soferts pels participants a conseqüència de la seva participació en les proves és exclusivament del promotor quan s'hagi produït un incompliment del protocol de proves per part d'aquest, se'n derivin riscos no informats o hi hagi culpa o negligència per la seva part. En el supòsit de danys i perjudicis derivats d'errors tècnics o humans durant el transcurs de les proves, s'ha d'analitzar el cas concret per determinar les eventuais responsabilitats del promotor.

2. Així mateix, a la sol·licitud d'accés a l'entorn controlat de proves el promotor garanteix que posseeix els recursos humans, materials i financers necessaris per participar a l'entorn controlat de proves, i per mitigar i controlar els possibles riscos i pèrdues derivats de la participació en aquest. Aquestes garanties són proporcionals als riscos i es formalitzen segons el que s'estableix al protocol de proves, podent formalitzar-se, entre d'altres instruments, mitjançant assegurances, avals bancaris o fiances.

3. En cap cas, l'autoritat supervisora o altres autoritats o entitats que intervinguin durant el transcurs de les proves, ni el Govern, poden ser responsables dels danys i perjudicis que es puguin originar al promotor, als participants o a qualsevol altre tercer.

4. Els participants reben una compensació en funció de l'establert al protocol de proves i al document informatiu, a condició que el promotor sigui el responsable del dany o perjudici causat.

Article 126. *Valoració i conclusions dels resultats de les proves*

1. Un cop finalitzat el període estipulat al protocol de proves, el promotor surt de l'entorn controlat de proves.

2. El promotor, prèviament a la data de finalització de l'entorn controlat de proves, presenta a la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora una memòria final que resumeix els resultats de les proves.

3. Si es preveu necessari, el promotor, la Comissió de Coordinació i l'autoritat de supervisió poden pactar un període de pròrroga, sempre que el promotor sol·liciti la pròrroga per escrit i de forma motivada dins una antelació màxima d'un mes respecte a la data de finalització de l'entorn controlat de proves. Davant la

no-concessió de la pròrroga sol·licitada, el promotor pot interposar el corresponent recurs administratiu d'acord amb l'establert per la legislació en vigor en matèria de recursos administratius.

4. La Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora emeten un informe dins un termini màxim d'un mes, a comptar del dia següent de la data de finalització de l'entorn controlat de proves. Aquest termini és susceptible de pròrroga quan la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora considerin que dur a terme la valoració i les conclusions dels resultats és complex i, per tant, requereix de més temps.

5. El contingut de l'informe esmentat a l'apartat 4, que pot ser desenvolupat reglamentàriament de forma genèrica o en funció del sector o de la disciplina de què es tracti, inclou el següent:

- a) Una avaluació del desenvolupament de la iniciativa d'acord amb els termes i les condicions establerts al protocol de proves.
- b) La identificació de qualsevol problema sorgit en el desenvolupament de les proves i si aquest ha estat resolt satisfactòriament.
- c) Si la iniciativa es pot desenvolupar o explotar en el mercat en vista de la normativa en la matèria en vigor o si, per contra, s'han d'introduir canvis normatius perquè això sigui possible, i en aquest darrer cas indicant recomanacions per al desenvolupament del futur marc normatiu de referència.
- d) Sense perjudici de l'establert a l'apartat anterior, es fa una explicació respecte a si la iniciativa es pot autoritzar per a la seva sortida al mercat i, en el seu cas, amb quines condicions. En cas que la sortida al mercat no es vegi viable, s'han d'indicar els aspectes de millora.
- e) Qualsevol altra qüestió que, a criteri de la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora, pugui resultar rellevant.

6. Un cop el promotor hagi rebut l'informe, aquest disposa d'un termini de quinze dies hàbils a comptar del dia següent del de la recepció per emetre els comentaris que consideri adients, sent possible concertar una trobada amb la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora.

7. El contingut de l'informe se sotmet a les condicions de confidencialitat que s'estableixin al protocol de proves.

8. En cas que en vista del contingut de l'informe el promotor estimi convenient desenvolupar proves addicionals o complementàries, pot sol·licitar a la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora, per escrit i motivadament, que es duguin a terme més proves, amb l'establiment d'un nou protocol de proves i el compliment de la resta de requisits establerts per aquesta Llei. En cas de concessió de les proves addicionals sol·licitades, s'emeten un nou informe de conformitat amb el previst en aquest article. Davant la no-concessió del sol·licitat pel promotor, aquest pot interposar el corresponent recurs administratiu d'acord amb l'establert per la legislació en vigor en matèria de recursos administratius.

9. En cas que les proves hagin estat un èxit i, per tant, la valoració de la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora hagi estat favorable, el promotor pot sol·licitar les corresponents autoritzacions per a la sortida de la iniciativa al mercat, de conformitat amb el previst per la legislació en vigor que sigui d'aplicació. Per a això, és imprescindible que l'informe de la Comissió de Coordinació i l'autoritat supervisora estableixi el següent:

- a) Que els resultats esperats i definits al protocol de proves han estat assolits.
- b) Que el desenvolupament o l'explotació de la iniciativa al mercat es pot dur a terme d'acord amb la normativa aplicable en vigor.

10. Si l'informe conclou que la iniciativa encara no pot sortir al mercat, el promotor disposa de la possibilitat de tornar a presentar una nova sol·licitud d'accés a l'entorn controlat de proves, per així intentar assolir els objectius esperats.

Article 127. *L'autoritat supervisora*

1. L'autoritat supervisora encarregada de cada iniciativa, la determina el ministeri encarregat de l'economia per raó del sector o la disciplina de la iniciativa de què es tracti, de conformitat amb les directrius que s'estableixen reglamentàriament de forma genèrica o en funció del sector o de la disciplina de què es tracti.

2. Les funcions de l'autoritat supervisora són les establertes al llarg d'aquest títol, sense perjudici que aquestes es puguin desenvolupar reglamentàriament de forma genèrica o en funció del sector o de la disciplina de què es tracti.

3. L'autoritat supervisora està en contacte permanent amb el promotor i la Comissió de Coordinació, i a la disposició dels participants, d'acord amb allò que s'estableix reglamentàriament.

Article 128. *Comissió de Coordinació*

1. Les autoritats i entitats que formen la Comissió de Coordinació en funció de cada iniciativa, les determina el ministeri encarregat de l'economia per raó del sector o la disciplina de la iniciativa de què es tracti, de conformitat amb les directrius que s'estableixen reglamentàriament de forma genèrica o en funció del sector o de la disciplina de què es tracti. En tot cas, la Fundació Privada del Sector Públic Andorra Recerca i Innovació és membre de la Comissió de Coordinació.

2. Les funcions de la Comissió de Coordinació són les establertes al llarg d'aquest títol, sense perjudici que aquestes es puguin desenvolupar reglamentàriament de forma genèrica o en funció del sector o de la disciplina de què es tracti.

3. La Comissió de Coordinació està en contacte permanent amb el promotor i l'autoritat supervisora, i a la disposició dels participants, d'acord amb allò que s'estableix reglamentàriament.

4. A més, la Comissió de Coordinació pot convocar reunions obertes al públic en què puguin intervenir, entre d'altres, experts en sectors o disciplines i representants dels consumidors, per tal de millorar el funcionament general de l'entorn controlat de proves o aportar un millor coneixement sobre els sectors o les disciplines pertinents.

Article 129. *Suport de la Fundació Privada del Sector Públic Andorra Recerca i Innovació al ministeri encarregat de l'economia*

En totes les funcions que el ministeri encarregat de l'economia té encomanades en virtut d'aquest títol, aquest compta amb el suport de l'estructura i l'equip de la Fundació Privada del sector públic Andorra Recerca i Innovació.

Article 130. *Cooperació*

El Govern, les diferents autoritats supervisores, així com altres autoritats i entitats que formin part de la Comissió de Coordinació segons sectors o disciplines, i les associacions, els organismes i els experts en matèries diverses que designi el Govern cooperaran entre si per garantir que, d'acord amb el que s'estableix en aquest títol, l'entorn controlat de proves es promogui adequadament i de conformitat amb les necessitats que s'adverteixen per a diferents entorns empresarials.

Article 131. *Registre de l'Entorn controlat de proves*

1. Es crea el Registre de l'Entorn controlat de proves, que depèn del ministeri encarregat de l'economia.

2. El Registre de l'Entorn controlat de proves té per objecte inscriure les sol·licituds d'accés a l'entorn controlat de proves, així com els actes relatius al desenvolupament i els resultats de les proves que es duguin a terme, i els altres actes relatius a aquestes proves que es determinin reglamentàriament.

3. El Registre de l'Entorn controlat de proves és de caràcter privat. Això no obstant, les persones que acreditin un interès legítim per accedir-hi poden sol·licitar al Registre de l'Entorn controlat de proves les certificacions d'aquest registre, tot de conformitat amb allò que s'estableixi reglamentàriament.

4. L'estructura, l'organització i el funcionament del Registre de l'Entorn controlat de proves es regulen reglamentàriament.

Article 132. Informes anuals

1. El ministeri encarregat de l'economia, amb la col·laboració de les autoritats supervisores i els membres de la Comissió de Coordinació que calguin, elabora un informe anual sobre l'activitat a l'entorn controlat de proves, el qual posteriorment remet al Govern i al Consell General, indicant el succeït en l'any de què es tracti, així com les oportunitats de millora identificades per al desenvolupament futur de l'entorn controlat de proves.

2. A l'informe es tenen en compte, entre d'altres, l'evolució internacional respecte a iniciatives de diferents sectors o disciplines d'interès, els efectes sobre la protecció dels participants, l'estabilitat dels corresponents mercats i aquells aspectes de la regulació i la supervisió que poguessin requerir millores o adaptacions.

3. Així mateix, l'informe ret comptes sobre les proves que s'han dut a terme en l'annualitat de què es tracti, en funció del conjunt de valoracions que s'han emès per la Comissió de Coordinació i les autoritats supervisores que hagin intervingut en les proves. Això no obstant, l'informe ha de garantir en tot moment el compliment dels principis de confidencialitat i el dret a la protecció de dades personals.

4. Addicionalment, l'informe inclou les recomanacions normatives derivades dels resultats obtinguts a l'entorn controlat de proves. Aquestes recomanacions han de permetre adaptar la realitat normativa a les iniciatives i es formulen per a cada sector o disciplina tractada a l'entorn controlat de proves en l'annualitat corresponent.

5. El Consell General, a proposta del Síndic General, determina la forma en què s'ha de debatre l'informe presentat pel ministeri encarregat de l'economia.

El ministre encarregat de l'economia pot ser requerit perquè comparegui davant del Ple del Consell General o la Comissió que aquest darrer designi per debatre els informes presentats.

Títol IX. Laboratoris d'innovació oberta o living labs**Article 133. Objecte**

1. Amb el propòsit d'assolir l'objecte d'aquesta Llei, aquest títol promou els laboratoris d'innovació oberta per explorar, experimentar i avaluar idees, conceptes, productes, serveis, projectes o models de negoci innovadors dins un entorn que impulsi el model denominat *quàdruple hèlix*, consistent en la cooperació entre l'Administració pública, els centres d'investigació, les empreses i els ciutadans, per així, entre d'altres, fomentar l'intercanvi d'experiències i de coneixement.

2. Més concretament, el que es promou en aquest títol és el següent:

- a) La creació de laboratoris d'innovació oberta basats en l'enfocament de cocreació innovadora sistemàtica.
- b) La promoció d'entorns d'innovació en què participen múltiples actors i se situen els ciutadans al centre de tot el procés d'innovació per donar resposta a necessitats reals detectades.
- c) La promoció de l'ús d'espais físics o digitals perquè es converteixin en entorns reals en què es puguin provar els prototips que es desenvolupin als laboratoris d'innovació oberta.

Article 134. Definicions

A efectes d'aquest títol, s'entén per:

- a) "Laboratori d'innovació oberta o *living lab*": espai i metodologia per explorar, experimentar i avaluar idees, conceptes, productes, serveis, projectes o models de negoci innovadors dins un entorn que impulsi el model denominat *quàdruple hèlix*, consistent en la cooperació entre l'Administració pública, els centres d'investigació, les empreses i els ciutadans, per així, entre d'altres, fomentar l'intercanvi d'experiències i de coneixement.
- b) "Iniciativa": idea, concepte, producte, servei, projecte o model de negoci innovador que es vulgui explorar, experimentar o avaluar en el si d'un laboratori d'innovació oberta.

c) "Promotor": persona física o jurídica andorrana o estrangera, resident o no al Principat d'Andorra, que proposa explorar, experimentar o avaluar una iniciativa en el si d'un laboratori d'innovació oberta. Una iniciativa pot comptar amb un o més promotors.

d) "Actors": persones físiques o jurídiques andorranes o estrangeres, residents o no al Principat d'Andorra, que, a banda del promotor, participen en el procés de cocreació en el si d'un laboratori d'innovació oberta.

Article 135. *El quàdruple hèlix*

1. D'acord amb el previst a l'article 133, els laboratoris d'innovació oberta es presenten com a mecanismes per fer front a nous desafiaments que sorgeixen a la nostra societat, i que per ésser assolits requereixen que interactuïn, almenys, els quatre eixos principals següents, coneguts com a *quàdruple hèlix*:

a) L'Administració pública, com a part interessada a crear un model d'innovació que combina el creixement i el desenvolupament econòmic, i que a la vegada persegueix empoderar la societat, fomentant la participació ciutadana.

b) Les universitats i altres centres d'investigació de caràcter públic o privat, que aporten els seus coneixements relatius a la recerca i la innovació.

c) Les empreses públiques i privades, que aporten el seu coneixement a l'efecte de contribuir en l'exploració de nous mercats i línies de negoci per a les iniciatives.

d) La societat civil i el públic en general, que contribueixen a donar respostes i retorn a les necessitats presentades per la resta d'actors que intervenen en un laboratori d'innovació oberta.

2. No existeix una fórmula única per crear estructures de funcionament d'un laboratori d'innovació oberta, sinó que les aliances estratègiques es formen segons els objectius de cada laboratori d'innovació oberta.

Article 136. *Vies de finançament dels laboratoris d'innovació oberta*

Les vies de finançament d'un laboratori d'innovació oberta poden provenir de les tipologies de capital següents:

a) Capital privat, provinent de l'empresa privada o d'universitats o altres centres d'investigació privats.

b) Capital públic, provinent de l'Administració pública o d'universitats o altres centres d'investigació o d'altres entitats o organismes de caràcter públic.

c) Capital mixt, provinent d'actors que aporten capital públic i privat d'acord amb l'establert a les lletres anteriors.

d) Capital de la quàdruple hèlix, aportat per tots els actors esmentats a l'article 135.

Article 137. *Creació del laboratori d'innovació oberta*

1. Un laboratori d'innovació oberta és creat pel seu promotor, amb la participació inicial o posterior de la resta d'actors que hi intervindran. La creació es pot dur a terme mitjançant un contracte, un conveni o un acord de col·laboració o, si escau, mitjançant la constitució d'una persona jurídica de la naturalesa que es consideri més adient.

2. Per poder crear un laboratori d'innovació oberta, el promotor ha de disposar de les oportunes autoritzacions que, de conformitat amb la legislació en vigor, li permetin dur a terme una activitat relacionada amb la iniciativa que pretén explorar, experimentar i avaluar.

Article 138. *Bases reguladores dels laboratoris d'innovació oberta amb participació de capital públic*

1. Els laboratoris d'innovació oberta amb participació de capital públic estableixen i fan públiques unes bases reguladores, amb l'objectiu que els diversos potencials actors interessats a participar-hi les puguin conèixer.

2. Les bases reguladores, a títol enunciatiu i no limitatiu, inclouen la informació següent:

- a) L'objecte i àmbit d'aplicació del laboratori d'innovació oberta, amb l'enumeració dels objectius que es persegueixen, les diferents fases de desenvolupament i l'organització de recursos humans i materials que es preveuen.
- b) El nom de la persona física o jurídica promotora del laboratori d'innovació oberta, així com la resta de les seves dades identificadores.
- c) La identificació de l'espai físic o digital on es pretén dur a terme el laboratori d'innovació oberta.
- d) Els règims en matèria de confidencialitat, de drets de propietat intel·lectual, industrial o altres drets o posicions jurídiques d'anàleg contingut econòmic, i de protecció de dades personals.
- e) Les bases que regiran la selecció dels diferents actors aspirants a participar en el laboratori d'innovació oberta.
- f) El model de document de participació en el laboratori d'innovació oberta que les parts hauran de subscriure.

Article 139. *Plataforma i xarxa dels laboratoris d'innovació oberta*

1. El ministeri encarregat de l'economia habilita una plataforma electrònica i en línia en què es facilita informació relativa als laboratoris d'innovació oberta amb participació de capital públic que estiguin actius o que es prevegin iniciar. En aquesta plataforma també es pot facilitar informació d'iniciatives totalment privades de laboratoris d'innovació oberta.

2. El ministeri encarregat de l'economia promou la creació d'una xarxa de laboratoris d'innovació oberta, amb l'objectiu de facilitar l'intercanvi d'experiències i de coneixements entre promotors i actors participants.

Títol X. Accés obert a documents, informació i dades

Capítol I. Règim general d'accés obert a documents, informació i dades

Article 140. *Objecte*

1. Amb el propòsit d'assolir l'objecte d'aquesta Llei, aquest títol estableix el règim jurídic aplicable a l'accés i la reutilització de documents, informació i dades que hagin elaborat o custodiït l'Administració pública o els organismes del sector públic. D'aquesta manera, a banda de millorar la transparència del sector públic, es pretén facilitar al públic en general i en especial als empresaris, les empreses i altres entitats que duen a terme recerca i innovació, l'adquisició de nous coneixements a través de fonts de dades combinades i en grans volums, possibilitant així, entre d'altres, el desenvolupament de productes, serveis, projectes i models de negoci innovadors.

2. L'aplicació del previst en aquest títol és sense perjudici de l'existència d'eventuals règims normatius especials per a l'accés a determinats documents, informació o dades i la seva reutilització. Així mateix, en tot cas s'ha de respectar l'establert per la normativa en vigor en cada moment en matèria de protecció de dades personals, la normativa en vigor en cada moment en matèria de drets de propietat intel·lectual i industrial i qualsevol altra normativa en vigor en cada moment eventualment aplicable als documents, la informació o les dades de què es tracti, així com s'ha de respectar el previst en eventuais relacions contractuals relatives als documents, la informació o les dades de què es tracti.

Article 141. *Definicions*

A efectes d'aquest títol, s'entén per:

- a) "Documents, informació o dades": documents, informació o dades que hagin elaborat o custodiït l'Administració pública o els organismes del sector públic, independentment del seu suport, tangible o intangible, així com de la seva forma d'expressió gràfica, sonora, visual o audiovisual, entre d'altres.
- b) "Administració i organismes del sector públic": l'Administració i els organismes del sector públic que s'identifiquen a l'article 142.

- c) "Reutilització": ús de documents, d'informació o de dades que estan en poder de l'Administració i dels organismes del sector públic, per part de persones físiques o jurídiques, amb fins comercials o no comercials, sempre que aquest ús no constitueixi una activitat administrativa pública. Queda exclòs d'aquest concepte l'intercanvi de documents, informació o dades entre l'Administració i els organismes del sector públic en l'exercici de les funcions públiques que tinguin atribuïdes.
- d) "Agent reutilitzador": tota persona física o jurídica que sol·liciti l'accés i la reutilització de documents, d'informació o de dades en poder de l'Administració o dels organismes del sector públic, amb finalitats comercials o no comercials, sempre que aquest ús no constitueixi una activitat administrativa pública.
- e) "Anonimització": mecanisme per evitar que documents, informació o dades es puguin vincular o identificar amb una persona física en concret.
- f) "Big data o dades massives": conjunt de dades voluminoses i complexes que requereixen aplicacions informàtiques especials per ser tractades.
- g) "Datasets": catàlegs de dades que es poden configurar per facilitar-ne la localització; així, amb l'establiment de categories, es permet agrupar dades conforme a una certa característica o propietat en comú.
- h) "Dades dinàmiques": conjunt de dades que poden variar amb el pas del temps.
- i) "Dades d'alt valor": dades que tenen un elevat potencial per generar beneficis a la societat, com ara de caire econòmic o mediambiental, entre altres àmbits, pel seu valor afegit.
- j) "Dades de recerca": documents en format digital, diferents de les publicacions científiques, recopilats o elaborats en el transcurs d'activitats d'investigació científica i utilitzats com a prova en el procés de recerca, o comunament acceptats en la comunitat investigadora com a necessaris per validar les conclusions i els resultats de la recerca.
- k) "Interfície de programació d'aplicacions (API)": eina que permet la comunicació i l'intercanvi d'informació entre sistemes de forma automàtica.
- l) "Format llegible per màquina": format d'arxiu estructurat que permeti a les aplicacions informàtiques identificar, reconèixer i extreure amb facilitat dades específiques, incloses les declaracions fàctiques i la seva estructura interna.
- m) "Format obert": format d'arxiu independent de plataformes i posat a la disposició del públic sense restriccions que impedeixin la reutilització.
- n) "Norma formal oberta": norma establerta per escrit que especifica els criteris d'interoperabilitat de l'aplicació informàtica.
- o) "Llicències": instrument que facilita la reutilització de documents, informació i dades.

Article 142. Àmbit subjectiu d'aplicació

A efectes d'aquest títol, s'entén per administracions i organismes del sector públic:

- a) L'Administració general i els òrgans que estan sota la seva direcció.
- b) Els comuns i els òrgans que en depenen.
- c) El Consell General, el Tribunal Constitucional, el Consell Superior de la Justícia, els coprínceps i els seus serveis, el Raonador del Ciutadà i el Tribunal de Comptes, en relació amb les seves activitats subjectes a dret administratiu.
- d) Els organismes públics i les entitats parapúbliques o altres entitats de dret públic.
- e) Les entitats associatives i fundacionals creades per l'Administració general i pels comuns.
- f) Les societats públiques, siguin generals o comunals, quan la participació de l'administració en el seu capital sigui majoritària o suficient per tenir-ne el control.

Article 143. *Àmbit objectiu d'aplicació*

1. Aquest títol s'aplica als documents, la informació i les dades que hagin elaborat i que custodiïn l'Administració o els organismes del sector públic, només en els supòsits en què l'Administració o els organismes del sector públic de què es tracti n'autoritzi l'accés i la reutilització per part dels agents reutilitzadors.

2. No és d'aplicació el previst en aquest títol quan es tracti de documents, informació o dades:

a) Que es trobin a les administracions i als organismes del sector públic per a finalitats alienes a les funcions de servei públic que tinguin atribuïdes i definides d'acord amb la normativa en vigor, o en absència d'aquesta normativa, definida d'acord amb la pràctica administrativa del Principat d'Andorra, sempre que l'àmbit de les missions de servei públic sigui transparent.

b) Que es trobin a les empreses públiques i

- i. siguin produïts fora de l'àmbit de la prestació de serveis d'interès general, segons es defineixi en la normativa d'aplicació en vigor, o
- ii. siguin relatius a activitats sotmeses directament a la competència.

c) Sobre els quals hi hagi drets de propietat intel·lectual o industrial per part de tercers.

d) Als quals no es pugui accedir en virtut de règims d'accés com ara, entre d'altres, per

- i. protecció de la seguretat nacional (és a dir, seguretat de l'Estat), defensa o seguretat pública,
- ii. confidencialitat estadística,
- iii. confidencialitat (inclosos secrets comercials, professionals o empresarials), o
- iv. protecció d'informació sensible sobre les infraestructures crítiques.

e) Que estiguin sotmesos a prohibicions o limitacions en el dret d'accés en virtut del que prevegi la normativa en vigor en cada moment, inclosa la normativa en matèria de protecció de dades personals i la normativa en matèria de drets de propietat intel·lectual i industrial.

Això no obstant, respecte als documents que continguin dades personals, o quan es tracti d'informació que inclogui dades personals o de dades personals en si, l'Administració i els organismes del sector públic poden dur a terme processos d'anonimització amb l'objectiu de suprimir les dades personals i facilitar així la reutilització del document, la informació o les dades que escaiguin.

D'altra banda, pel que fa a l'exercici dels drets de propietat intel·lectual i industrial de les administracions i dels organismes del sector públic, aquest s'ha de dur a terme de manera que, en la mesura del possible, de conformitat amb cada supòsit concret i amb la normativa i les relacions contractuals que apliquin, se'n faciliti la reutilització.

f) Que per accedir-hi es requereixi a l'agent reutilitzador la demostració d'un interès particular o legítim a obtenir l'accés als documents, la informació o les dades de què es tracti.

g) Logotips, divises i insígnies.

h) Que siguin conservats per les entitats de radiodifusió de servei públic i per altres entitats per al compliment d'una missió de radiodifusió de servei públic.

i) Que siguin conservats per institucions culturals que no siguin biblioteques, incloses les universitàries, els museus i els arxius.

j) Que siguin conservats per institucions educatives de nivell secundari i inferior i, en el seu cas, de totes les altres institucions educatives.

k) Pel que fa a dades d'alt valor afegit i dades de recerca, s'apliquen els règims establerts, respectivament, als articles 148 i 149.

Article 144. *Règim de la reutilització*

1. A l'hora d'avaluar l'accés i la reutilització de documents, d'informació i de dades, l'Administració i els organismes del sector públic tenen en compte el seu potencial de reutilització i el que això pot comportar per al desenvolupament de productes, serveis, projectes i models de negoci innovadors.

2. L'Administració i els organismes del sector públic creen i mantenen inventaris sobre les diferents avaluacions que realitzin d'acord amb l'establert a l'apartat anterior.
3. L'accés obert als documents, la informació i les dades ha de ser:
  - a) Obert per defecte per part de l'Administració i els organismes del sector públic, sense perjudici dels documents, informació o dades establerts a l'article 143.2, que no són reutilitzables; i, en tot cas, l'Administració i els organismes del sector públic han de justificar per què mantenen tancades determinada documentació, informació o dades.
  - b) Amb documentació, informació i dades actualitzades de manera ràpida i comprensible.
  - c) Accessibles, fàcils d'utilitzar i llegibles per màquina.
  - d) Comparables i que puguin interactuar entre elles.
4. Les reutilitzacions es poden fer d'acord amb les modalitats següents:
  - a) Reutilització de documents, d'informació o de dades que es posen a la disposició del públic directament mitjançant llicències obertes, sense subjecció a condicions.
  - b) Reutilització de documents, d'informació o de dades que es posen a la disposició del públic amb subjecció a condicions establertes en llicències.
  - c) Reutilització de documents, d'informació o de dades amb prèvia sol·licitud, de conformitat amb el procediment previst a l'article 146 i a les eventuais llicències que, si escau, en resultin.
5. Tot i que es poden promoure les diferents modalitats de reutilització esmentades a l'apartat 4, l'Administració i els organismes del sector públic han de fomentar l'ús de llicències obertes amb les mínimes restriccions possibles sobre reutilització.
6. Quan s'atorgui una llicència, aquesta ha de reflectir, almenys, la informació relativa a:
  - a) La finalitat concreta per a la qual es concedeix la reutilització.
  - b) Si la reutilització es pot dur a terme amb finalitats comercials o no.
  - c) La durada de la llicència.
  - d) Les obligacions del beneficiari de la llicència i de l'Administració o l'organisme del sector públic que concedeix la llicència.
  - e) Les responsabilitats d'ús i les modalitats financeres, indicant el caràcter gratuït o, si escau, la contraprestació econòmica o el preu públic aplicable.
  - f) Qualsevol altra informació que es consideri destacable.
7. L'establert a l'apartat 6 és sense perjudici que la reutilització pugui estar sotmesa, entre d'altres, a les condicions següents:
  - a) El contingut dels documents, la informació o les dades no pot ser alterat, sense perjudici de les reutilitzacions subjectes a llicències d'ús amb termes i condicions específics.
  - b) El sentit dels documents, la informació o les dades no es pot desnaturalitzar.
  - c) S'ha d'indicar o citar la font.
  - d) S'ha d'indicar la data de l'última actualització.
8. En tot cas, les condicions establertes a les llicències han de ser proporcionades, clares, justes i transparents. Així mateix, han de complir amb el principi de no-discriminació i aplicar les mateixes condicions de reutilització als documents, les informacions i les dades que pertanyen a categories comparables de reutilització.

9. L'Administració i els organismes del sector públic han de facilitar mecanismes accessibles electrònicament que possibilitin la recerca dels documents, la informació i les dades disponibles per a la seva reutilització, a mode de catàleg nacional, de manera que han de crear sistemes de gestió que permetin la recuperació adequada dels documents, la informació i les dades, com ara mitjançant índexs, llistats, bases de dades o portals que enllacin amb llistats descentralitzats, i que facilitin la conservació dels documents disponibles per a la seva reutilització.

10. L'Administració i els organismes del sector públic han de treballar conjuntament en l'elaboració d'un pla d'implementació de l'accés obert que promou aquest títol, que haurà de ser actualitzat periòdicament. En aquest pla s'han de desenvolupar les línies generals de les estratègies i iniciatives que s'adoptin per part de l'Administració i els organismes del sector públic per complir amb les finalitats d'aquest títol. A títol enunciatiu i no limitatiu, el pla ha de contenir el següent:

- a) Una descripció de les estructures de govern de les administracions i dels organismes del sector públic participants i dels seus processos de preses de decisions per a l'accés obert.
- b) Un resum de les activitats implementades per maximitzar l'accés obert.
- c) Un resum de les activitats realitzades per construir i mantenir el catàleg nacional relatiu a l'accés obert.

11. L'Administració i els organismes del sector públic no són responsables de la reutilització que es faci dels documents, la informació o les dades que es facilitin, ni dels danys o pèrdues econòmiques que se'n puguin derivar. En tot cas, la responsabilitat i els riscos derivats de les reutilitzacions els assumeixen íntegrament els agents reutilitzadors, també davant de tercers.

12. Queda prohibit que l'Administració i els organismes del sector públic puguin formular acords exclusius de reutilització amb determinats agents reutilitzadors, llevat que es tracti d'acords exclusius per a la prestació d'un servei d'interès públic i sempre que es faci públic aquest, i la condició de l'exclusivitat, en funció de la temàtica de la documentació, de la informació o les dades, sigui temporal. En cas d'existir, els acords exclusius s'han de revisar periòdicament, segons sigui raonable en funció de cada acord, a l'efecte de verificar si les condicions que van determinar l'exclusivitat segueixen existint.

13. Els documents, la informació o les dades facilitades es poden modificar o actualitzar per part de l'Administració o els organismes del sector públic.

14. Així mateix, l'Administració i els organismes del sector públic poden habilitar un espai perquè la ciutadania faci propostes i suggeriments, d'una banda, sobre documents, informacions i dades interessants i útils susceptibles de ser reutilitzades i, d'altra banda, sobre els formats, la disponibilitat o altres aspectes tècnics dels mitjans i formats electrònics a través dels quals es reutilitza la documentació, la informació i les dades.

Article 145. *Formats disponibles per a la reutilització*

1. L'Administració i els organismes del sector públic promouen que la posada a disposició dels documents, la informació i les dades per a la seva reutilització es dugui a terme per mitjans i formats electrònics, preferiblement en línia, que maximitzin el seu ús i en facilitin l'accés.

2. L'Administració i els organismes del sector públic faciliten els seus documents, la seva informació o les seves dades en qualsevol format o llengua que hi hagi prèviament i, sempre que sigui possible i apropiat, per mitjans electrònics, en formes o formats que siguin oberts, llegibles per màquina, accessibles, fàcils de localitzar i reutilitzables, conjuntament amb les seves metadades. Tant el format com les metadades han de complir, quan sigui possible, les normes formals obertes que siguin d'aplicació.

3. L'Administració i els organismes del sector públic fomenten que els documents, la informació i les dades susceptibles de reutilització es regeixin pel principi de documents, informació i dades "reutilitzables des del disseny i per defecte", sempre que no suposi un esforç desproporcionat per a l'Administració i els organismes del sector públic.

4. L'Administració i els organismes del sector públic habiliten mecanismes, com ara la interfície de programació d'aplicacions (API), per facilitar la descàrrega massiva d'aquella documentació, informació, dades

dinàmiques o dades d'alt valor que presentin dificultats per ser directament descarregades en un arxiu, sense perjudici d'establir condicions o restriccions quan la implementació d'aquests mecanismes impliqui un esforç desproporcionat per a l'Administració i els organismes del sector públic.

5. Addicionalment, l'Administració i els organismes del sector públic faciliten marcs de referència tècnica o *datasets* comprensibles, accessibles i visibles, també per a persones amb discapacitat, que proporcionen la informació necessària per comprendre la reutilització dels documents, la informació i les dades.

Article 146. *Procediment de tramitació de sol·licituds de reutilització*

1. Les sol·licituds de reutilització de documents, informació o dades s'adrecen a l'Administració o organisme del sector públic competent en el qual es trobin els documents, la informació o les dades que es vulguin reutilitzar. Les sol·licituds, les han de presentar les persones físiques o jurídiques que pretenguin dur a terme la reutilització. No obstant això, quan l'òrgan al qual s'ha adreçat la sol·licitud no disposi del requerit però tingui coneixement de l'Administració o l'organisme del sector públic que ho té, li ha de trametre, tan aviat com li sigui possible, la sol·licitud, tot informant d'això el sol·licitant.

2. La sol·licitud es presenta amb el formulari habilitat a l'efecte per l'Administració o òrgan del sector públic de què es tracti, i en aquesta s'ha d'identificar el document o els documents, la informació o les dades susceptibles de reutilització i els fins, comercials o no comercials, de la reutilització. No obstant això, quan una sol·licitud estigui formulada de manera imprecisa, l'òrgan competent ha de demanar al sol·licitant que la concreti i li ha d'indicar expressament que, si no ho fa, se'l tindrà per desistit de la seva sol·licitud. En aquests supòsits, el sol·licitant ha de concretar la seva petició en el termini de quinze dies hàbils, a comptar de l'endemà de la recepció d'aquest requeriment.

3. L'òrgan competent ha de resoldre les sol·licituds de reutilització en el termini màxim de quinze dies hàbils des de la recepció de la sol·licitud en el registre de l'òrgan competent per a la seva tramitació, amb caràcter general. Quan pel volum i la complexitat del sol·licitat sigui impossible complir aquest termini, aquest es pot ampliar en quinze dies hàbils més. En aquest cas, s'ha d'informar el sol·licitant de qualsevol ampliació del termini i de les raons que la justifiquen.

4. Les resolucions que tinguin caràcter estimatori poden autoritzar la reutilització sol·licitada sense condicions, o bé suposen l'atorgament de l'oportuna llicència per a la seva reutilització en les condicions pertinents establertes en aquesta. En tot cas, la resolució estimatòria suposa la posada a disposició del document, la informació o les dades en el mateix termini que l'apartat anterior preveu per emetre resolució.

5. Si la resolució denega totalment o parcialment la reutilització sol·licitada, es notifica al sol·licitant i se li comuniquen els motius de la dita negativa en els terminis esmentats a l'apartat 3. Els motius han d'estar fonamentats en alguna de les disposicions d'aquest títol o en altres disposicions de l'ordenament jurídic en vigor.

6. En cas que la resolució desestimària estigui fonamentada en l'existència de drets de propietat intel·lectual o industrial per part de tercers, l'òrgan competent ha d'incloure una referència a la persona física o jurídica titular dels drets quan aquesta sigui coneguda, o, alternativament, al cedent del qual l'organisme hagi obtingut els documents; això no obstant, aquesta informació no es facilita en cas d'estar sotmesa a una obligació de confidencialitat.

7. En tot cas, les resolucions adoptades han de contenir una referència a les vies de recurs a què es pugui acollir, si escau, el sol·licitant, en els termes que preveu la legislació en vigor en matèria de recursos administratius.

8. Si en el termini màxim previst per emetre resolució i notificar-la no s'ha dictat resolució expressa, la sol·licitud s'entén desestimada.

Article 147. *Contraprestació econòmica i preus públics*

1. L'autorització de reutilització de documents, informació o dades és de caràcter gratuït, sense perjudici que l'Administració o l'òrgan del sector públic que escaigui pugui sol·licitar un preu públic per, a títol enunciatiu i no limitatiu, eventuais costos relatius a la recollida, la producció, la reproducció i la difusió de documents,

així com per l'anonimització de dades personals o l'adopció de mesures per protegir la informació comercial confidencial.

2. Excepcionalment, l'establert a l'apartat 1 no s'aplica quan l'òrgan competent que faciliti la reutilització sigui:
  - a) Un organisme del sector públic que hagi de generar ingressos per cobrir una part substancial dels seus costos.
  - b) Una universitat, un museu, un arxiu o una biblioteca.
  - c) Una fundació privada del sector públic.
  - d) Una associació constituïda per l'Administració o per organismes del sector públic.
  - e) Una empresa pública.

En aquests supòsits, l'òrgan competent decideix per a cada cas si percep o no una contraprestació econòmica, en tot cas de manera justificada.

3. Així mateix, es poden aplicar contraprestacions econòmiques o preus públics diferents en funció de si la finalitat de la reutilització és comercial o no comercial.
4. En tot cas, els preus totals es calculen d'acord amb criteris objectius, transparents i comprovables, en funció de la inversió realitzada per al supòsit de què es tracti.
5. L'Administració i els organismes del sector públic publiquen un llistat orientatiu de contraprestacions econòmiques i preus públics aplicables a les sol·licituds de reutilització, i els supòsits en què aquestes sol·licituds tenen caràcter gratuït.

Article 148. *Dades d'alt valor*

1. L'Administració i els organismes del sector públic determinen les dades d'alt valor en funció del potencial que tinguin per generar, entre d'altres, beneficis socioeconòmics o mediambientals, productes o serveis innovadors, beneficis a un gran nombre d'agents reutilitzadors, increment d'ingressos o la combinació amb altres conjunts de dades.
2. Per a la valoració del potencial de les dades d'alt valor, es poden fer consultes públiques i amb experts.
3. Les dades d'alt valor són llistades i publicades per l'Administració i els organismes del sector públic amb l'accés de caràcter gratuït, llevat que impliquin un sobre esforç en el seu tractament i publicació a l'Administració i als organismes del sector públic.

Article 149. *Dades de recerca*

1. L'Administració i els organismes del sector públic donaran suport a la disponibilitat de les dades de recerca mitjançant l'adopció de polítiques nacionals i actuacions pertinents destinades a fer que les dades de la recerca finançada públicament siguin accessibles en aplicació del principi d'obertura per defecte i de compatibilitat amb els principis FAIR. Això no obstant, en aquest context s'han de tenir en compte les inquietuds relacionades amb els drets de propietat intel·lectual i industrial, la protecció de dades personals i la confidencialitat, la seguretat i els interessos comercials legítims de conformitat amb el principi "tan oberts com sigui possible, tan tancats com sigui necessari". Aquestes polítiques d'accés obert es dirigiran a les organitzacions que realitzen activitats de recerca i a les organitzacions que financen la investigació.
2. Les dades de recerca seran reutilitzables per a fins comercials o no comercials, en la mesura que els estudis de recerca d'on provenguin les dades siguin finançats amb fons públics i que investigadors, organitzacions que realitzen activitats d'investigació o organitzacions que financen la recerca les hagin posat a la disposició del públic a través d'un repositori institucional o temàtic. En aquest context, s'han de tenir en compte els interessos comercials legítims, les activitats de transferència de coneixements i els drets de propietat intel·lectual i industrial preexistents.

Article 150. *Mineria de textos i dades*

1. No es troben subjectes a autorització dels titulars de drets d'autor i drets veïns als drets d'autor corresponents, els actes de reproducció i d'extracció realitzats com a resultat de l'aplicació amb finalitats de recerca científica, de tècniques de mineria de textos i dades respecte a obres o altres prestacions protegibles, sempre que s'hi hagi accedit lícitament.

2. Les còpies d'obres o d'altres prestacions fetes de conformitat amb l'apartat anterior s'emmagatzemaran amb un nivell adequat de seguretat i podran conservar-se amb finalitats de recerca científica, en particular per a la verificació de resultats de la recerca.

3. Els titulars de drets d'autor o drets veïns als drets d'autor corresponents no podran impedir o obstaculitzar mitjançant mesures tecnològiques de protecció la realització dels actes emparats sota aquesta excepció mitjançant l'aplicació de controls o procediments de protecció, com ara codificació, aleatorització o una altra transformació de l'obra o prestació o mecanismes de control de còpia.

Capítol II. Règim sancionador

Article 151. *Potestat sancionadora*

1. Tota actuació que contradigui el que estableix aquest títol o les disposicions reglamentàries que el desenvolupen, pot donar lloc a la incoació d'un expedient sancionador i a la imposició de sancions després de la instrucció prèvia de l'expedient que escaigui.

2. L'òrgan competent per incoar i resoldre els expedients sancionadors per raó de l'establert en aquest títol és el ministre encarregat de la presidència. La instrucció dels expedients correspon als tècnics designats per aquest ministre.

Article 152. *Responsables de les infraccions*

Són responsables de les infraccions respecte al regulat en aquest títol, les persones físiques o jurídiques que no respectin el règim general de reutilització de documents, informació i dades establert al capítol I.

Article 153. *Expedient sancionador*

1. La constatació d'una infracció per part del titular de la potestat sancionadora comporta la incoació de l'expedient sancionador corresponent, d'acord amb el que disposi la normativa en vigor en cada moment en matèria de procediments administratius sancionadors.

2. S'atorga a les actes del titular de la potestat sancionadora la presumpció d'exactitud, llevat de prova en contra.

3. Contra la resolució dictada pel titular de la potestat sancionadora es pot interposar recurs d'acord amb el que disposi la normativa en vigor en cada moment en matèria de recursos administratius.

Article 154. *Infraccions*

Constitueixen infraccions al regulat en aquest títol les accions o omissions que hi són tipificades.

Article 155. *Classificació de les infraccions*

Les infraccions es classifiquen en lleus, greus i molt greus.

Article 156. *Infraccions lleus*

Es consideren infraccions lleus:

- a) L'alteració lleu del contingut del document, la informació o les dades per a la reutilització dels quals s'hagi concedit una llicència.
- b) L'absència d'indicació o de citació de la font.

c) La comissió d'altres conductes contràries a allò que disposa la normativa en matèria d'accés a documents, informació i dades en vigor en el moment en què es cometin infraccions que, per la seva naturalesa o gravetat, no constitueixin infracció greu o molt greu.

Article 157. Infraccions greus

Es consideren infraccions greus:

- a) La reutilització de la documentació, la informació o les dades per a una finalitat diferent de la que es va concedir.
- b) L'alteració greu del contingut de la documentació, la informació o les dades per a la reutilització de les quals s'hagi concedit una llicència.
- c) L'incompliment greu d'altres condicions imposades en la corresponent llicència o en la normativa reguladora aplicable.
- d) La comissió de dos o més infraccions de caràcter lleu en un termini d'un any.
- e) La comissió d'altres conductes contràries a allò que disposa la normativa en matèria d'accés a documents, informació i dades en vigor en el moment en què es cometin infraccions que, per la seva naturalesa o gravetat, no constitueixin infracció lleu o molt greu.

Article 158. Infraccions molt greus

Es consideren infraccions molt greus:

- a) La reutilització de documentació, informació o dades sense haver obtingut la corresponent llicència en els casos en què aquesta sigui requerida.
- b) La desnaturalització del sentit de la documentació, la informació o les dades per a la reutilització de les quals s'hagi concedit una llicència.
- c) L'alteració molt greu del contingut del document, la informació o les dades per a la reutilització dels quals s'hagi concedit una llicència.
- d) La comissió de dos o més infraccions de caràcter greu en un termini de dos anys.
- e) La comissió d'altres conductes contràries a allò que disposa la normativa en matèria d'accés a documents, informació i dades en vigor en el moment en què es cometin infraccions que, per la seva naturalesa o gravetat, no constitueixin infracció lleu o greu.

Article 159. Graduació de les sancions

1. Amb la finalitat de graduar les sancions, a més de les comissions o omissions que s'hagin produït, cal tenir en compte, d'acord amb el principi de proporcionalitat:

- a) Els antecedents.
- b) La negligència o intencionalitat.
- c) Els danys i perjudicis produïts tant a les persones com a l'Administració i als organismes del sector públic, així com a la imatge del Principat d'Andorra.
- d) La reincidència.
S'entén que hi ha reincidència quan en el moment de cometre la infracció la persona culpable ha estat sancionada per resolució ferma per una acció o omissió constitutiva de la mateixa infracció o per dues o més accions o omissions constitutives d'una infracció inferior. Per establir la reincidència, només es tenen en compte les sancions per infraccions lleus imposades durant els dotze mesos anteriors, les sancions per infraccions greus imposades durant els divuit mesos anteriors i les sancions per infraccions molt greus imposades durant els vint-i-quatre mesos anteriors.
- e) La naturalesa de la documentació, la informació o les dades reutilitzades, i el seu volum.

- f) Els eventuais beneficis obtinguts.
2. De conformitat amb els criteris per a la graduació de les sancions establerts a l'apartat 1, les sancions, consistents en multes, poden imposar-se de la forma següent:
- a) Les infraccions lleus se sancionen amb multa de 100 € a 1.000 €.
  - b) Les infraccions greus se sancionen amb multa de 1.001 € a 5.000 €.
  - c) Les infraccions molt greus se sancionen amb multa de 5.001 € a 10.000 €.

Article 160. *Prescripció de les infraccions*

1. Les infraccions prescriuen en els terminis següents:
- a) Les lleus, al cap d'un any.
  - b) Les greus, al cap de dos anys.
  - c) Les molt greus, al cap de tres anys.
2. L'inici d'una activitat inspectora suspèn el termini de prescripció de les infraccions.
3. El termini de prescripció de les infraccions es computa des del dia en què cessa l'acció o l'omissió sancionable.

Article 161. *Prescripció de les sancions*

Les sancions per infraccions lleus prescriuen en el termini d'un any, les greus en el termini de dos anys i les molt greus en el termini de tres anys, a comptar de la data de notificació de la resolució sancionadora esdevinguda ferma.

Títol XI. Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra

Article 162. *Objecte*

1. Amb el propòsit d'assolir l'objecte d'aquesta Llei, aquest títol estableix les disposicions aplicables a l'intercanvi lícit de dades i documents entre els subjectes de naturalesa pública i privada, i els ciutadans, amb la voluntat de reducció del cost de les càrregues administratives, i com a eina de dinamització de l'economia i de lluita contra el frau. Amb aquesta finalitat, la norma preveu la creació d'una plataforma d'intercanvi de dades mitjançant l'aplicació del principi "només una vegada", que ha de permetre que les dades siguin accessibles a qui les requereixi, sempre que concorri una base legitimadora per a aquest intercanvi.
2. Més concretament, el que es promou en aquest títol és el següent:
- a) La creació de la Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra.
  - b) El compliment de la normativa aplicable en matèria de protecció de dades personals, incloent-hi els principis de minimització de les dades, exactitud, limitació de l'emmagatzematge, integritat i confidencialitat, necessitat, proporcionalitat i limitació de la finalitat.
  - c) El compliment dels principis de seguretat i de protecció de la privacitat des del disseny i el respecte dels drets fonamentals de les persones, inclosos els relacionats amb la transparència.
  - d) La institució del dret dels interessats a no aportar dades i documents que es puguin obtenir a través d'aquesta plataforma, i la possibilitat que l'interessat pugui accedir-hi per rebre informació sobre els intercanvis d'informació que l'afecten.

Article 163. *Creació de la Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra*

1. Es crea la Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra, que és un sistema d'informació amb la finalitat de posar a la disposició i, segons escaigui, donar accés o remetre dades i documents

a entitats públiques o privades, així com als interessats, en els supòsits i d'acord amb les limitacions establertes a l'ordenament jurídic vigent.

2. La Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra es regeix pel principi de "només una vegada", conforme al qual els ciutadans i les empreses proporcionen les dades i documents només un cop en els seus contactes amb l'Administració pública i altres entitats, públiques o privades, les quals prenen mesures per compartir i reutilitzar aquestes dades internament; de comunicació electrònica i automatitzada, d'interoperabilitat i de seguretat.

3. La Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra és titularitat del ministeri encarregat de l'economia, i la seva gestió i administració es realitzen d'acord amb les condicions que s'estableixen a la normativa d'interoperabilitat aprovada pel Govern en el marc del que disposa el Codi de l'Administració.

4. L'òrgan responsable de la Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra pot aprovar les instruccions tècniques i els procediments operatius que siguin necessaris per al correcte funcionament del sistema.

Article 164. *Requisits de la Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra*

1. La Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra ha de complir els requisits següents:

- a) Ha d'establir un catàleg de dades i documents que es poden intercanviar en cada moment, incloent la base legitimadora del tractament, quan escaigui.
- b) Ha de permetre el tractament automatitzat de les sol·licituds de dades i documents.
- c) Ha de permetre la posada a disposició, accés o transmissió de dades i documents entre les entitats públiques i privades, i amb els interessats, quan s'hagi verificat que es compleixen les condicions jurídiques corresponents.
- d) Ha de garantir un nivell suficient d'interoperabilitat amb altres sistemes pertinents.
- e) Ha de garantir la confidencialitat i la integritat de la informació que gestiona.
- f) No ha de tractar la informació més enllà del que és estrictament necessari des del punt de vista tècnic per a la posada a disposició, l'accés o l'intercanvi d'informació, i només ho ha de fer durant el termini necessari per a tal fi.
- g) Ha d'obtenir la qualificació com a servei de lliurament electrònic, d'acord amb el que disposa la normativa de serveis de confiança, abans de l'inici de les seves operacions.

2. A fi de garantir que el sistema tècnic proporcioni un nivell elevat de seguretat per a l'aplicació del principi de "només una vegada", l'òrgan competent ha de considerar les normes i especificacions tècniques elaborades per les organitzacions i els organismes de normalització europeus i internacionals, en particular el Comitè Europeu de Normalització (CEN), l'Institut Europeu de Normes de Telecomunicació (ETSI), l'Organització Internacional de Normalització (ISO) i la Unió Internacional de Telecomunicacions (UIT), així com les normes de seguretat que siguin necessàries en aplicació de la normativa vigent en matèria de protecció de dades personals.

Article 165. *Protecció de dades de caràcter personal*

1. La Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra resta subjecta plenament al compliment de la normativa de protecció de dades de caràcter personal, en relació amb les dades i els documents que en continguin.

2. L'òrgan responsable de la Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra té la consideració de responsable del tractament de les dades necessàries per establir les relacions jurídiques amb els interessats i les entitats públiques i privades que hi accedeixen.

3. L'òrgan responsable de la Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra té la consideració d'encarregat del tractament de les dades i documents objecte de la posada a disposició, accés

o remissió a través del sistema, actuant per compte del sol·licitant i de l'entitat responsable de les dades i documents. Aquest encàrrec pot incloure la conservació de còpia de la informació per compte de l'entitat responsable de les dades i documents, estrictament limitada a les finalitats de la Passarel·la.

4. Els interessats podran accedir a la Passarel·la, degudament identificats, per rebre informació sobre els intercanvis de dades i documents que els afectin, conforme a la normativa de protecció de dades, en els termes que es determinin reglamentàriament.

5. L'òrgan responsable de la Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra ha de fer una avaluació d'impacte de protecció de dades, en els termes previstos a la normativa reguladora, que s'ha de publicar, llevat de les informacions que han de romandre confidencials per garantir la seguretat del sistema.

Article 166. *Ús de la Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra*

1. L'ús de la Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra es limita a les dades i documents que consten al catàleg en cada moment.

2. La Passarel·la d'intercanvi de dades i documents del Principat d'Andorra ha de ser utilitzada obligatòriament per part de les entitats subjectes al Codi de l'Administració, i pot ser utilitzada de forma voluntària per la resta d'entitats, i pels interessats.

3. Els interessats, siguin persones físiques o jurídiques, tenen dret a no aportar, a les entitats subjectes al Codi de l'Administració, les dades i documents que consten al catàleg de la Passarel·la.

4. Sense perjudici del dret a no aportar dades i documents, quan es formulin sol·licituds per qualsevol mitjà en què l'interessat declari dades personals que estiguin en poder de l'Administració pública, l'òrgan destinatari de la sol·licitud pot fer en l'exercici de les seves competències les verificacions necessàries per comprovar-ne l'exactitud.

5. Una entitat sol·licitant pot consultar o obtenir les dades i els documents, sense perjudici dels drets de l'interessat previstos a la normativa de protecció de dades, que requereixi per complir una obligació legal, quan ho estableixi una llei que determini les condicions generals del tractament i els tipus de dades objecte d'aquest, i per complir una missió realitzada en interès públic o en l'exercici de poders públics conferits al sol·licitant.

6. L'intercanvi de les dades o documents sol·licitats també és possible amb el consentiment de l'interessat o quan l'entitat responsable de la informació aprecii que concorre en el sol·licitant un interès legítim que preval sobre els drets i interessos de l'interessat, conforme al que estableix la normativa en matèria de protecció de dades personals.

7. Els prestadors de serveis de confiança poden accedir a la Passarel·la per a l'expedició de certificats d'atributs verificats, conforme a la normativa de serveis de confiança, en els termes que es determinin reglamentàriament.

8. En el cas de dades i documents que continguin categories especials de dades personals, la Passarel·la ha d'implementar els controls addicionals que garanteixin el compliment de les exigències legals per al tractament d'aquestes dades.

9. La informació aportada a les entitats públiques i privades i als ciutadans sol·licitants s'ha de limitar a la informació sol·licitada, i només podrà ser utilitzada per a les finalitats per a les quals ha estat intercanviada, sense perjudici del que es disposa a la legislació aplicable.

Disposició addicional. Entitat de gestió dels noms de domini ".ad "

1. S'atribueixen a la societat pública Andorra Telecom, SAU, a més de les funcions previstes a la Llei 33/2014, del 27 de novembre, de creació de la societat pública Andorra Telecom, SAU, les funcions següents:

a) La gestió del registre dels noms i direccions de domini d'Internet sota el codi de país corresponent a Andorra (".ad"), essent l'autoritat d'assignació d'acord amb la política de registres que es determini pel Govern.

b) La participació en els òrgans que coordinin la gestió de Registres de nom i dominis de la Corporació d'Internet per a l'Assignació de Noms i Números (ICANN), o l'organització que en el seu cas la substitueixi, així com l'assessorament al Govern en qüestions relatives a aquesta matèria.

2. La societat pública Andorra Telecom, SAU proposa al Govern, en un termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, l'aprovació de la regulació específica per a la gestió del registre dels noms i direccions de domini d'Internet sota el codi de país corresponent a Andorra (".ad"), i determina el preu dels serveis associats a aquesta activitat.

Els criteris d'assignació de noms de domini ".ad" han de garantir un equilibri adequat entre la confiança i la seguretat jurídica precises per al desenvolupament del comerç electrònic i d'altres serveis i activitats per via electrònica, i la flexibilitat i agilitat requerides per possibilitar la satisfacció de la demanda d'assignació de noms de domini ".ad" i contribuir, així, al desenvolupament de l'economia digital a Andorra.

3. Els noms de domini ".ad" atorgats abans de l'entrada en vigor de la regulació prevista a l'apartat 2 continuen essent vàlids posteriorment i s'han d'adaptar a la nova regulació, sempre que aquest fet no comporti una alteració en detriment dels seus drets.

Disposició transitòria primera. Adaptacions dels espais comuns complementaris i els espais compartits de treball i normes aplicables a les sol·licituds en matèria d'immigració

1. Els espais comuns complementaris i els espais compartits de treball existents a la data d'entrada en vigor d'aquesta Llei han d'adaptar-se a les prescripcions que estableix dins el termini d'un any, a comptar de la data d'entrada en vigor dels reglaments que desenvolupin el títol IV d'aquesta Llei.

2. Les sol·licituds d'autoritzacions de residència i treball per compte propi que requereixin constituir una societat andorrana en relació amb la qual s'hagi presentat, amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei, la sol·licitud d'autorització d'inversió estrangera corresponent, i les sol·licituds d'autoritzacions de residència sense activitat lucrativa presentades amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei s'han de tramitar de conformitat amb la normativa vigent abans de la data esmentada.

Disposició transitòria segona. Noms de domini ".ad"

El sistema actual per a la gestió del registre dels noms i direccions de domini d'Internet sota el codi de país corresponent a Andorra (".ad"), que es regeix pel Reglament d'execució de la Llei sobre la utilització dels signes d'Estat per a la utilització de ".ad" com a element d'un nom de domini, de data 13 de setembre del 2000, i el Decret d'atribució de competències al Servei de Signes d'Estat, de data 13 de setembre del 2000, continua vigent fins a l'entrada en vigor de la regulació prevista a l'apartat 2 de la disposició addicional.

Disposició derogatòria primera. Derogació normativa

Queda derogada la Llei 16/2018, del 26 de juliol, de suport a l'activitat empresarial i al foment de l'emprenedoria, llevat dels seus articles 11 a 13, les disposicions finals tercera, quarta, cinquena i la disposició final setena.

Així mateix, queda derogada qualsevol altra disposició de rang igual o inferior que s'oposi al contingut que s'estableix en la present Llei.

Disposició derogatòria segona. Noms de domini ".ad"

Amb l'entrada en vigor de la regulació prevista a l'apartat 2 de la disposició addicional, quedarà derogat el Reglament d'execució de la Llei sobre la utilització dels signes d'Estat per a la utilització de ".ad" com a element d'un nom de domini, de data 13 de setembre del 2000, i el Decret d'atribució de competències al Servei de Signes d'Estat, de data 13 de setembre del 2000.

Disposició final primera. Modificació de la Llei 10/2013, del 23 de maig, de l'Institut Nacional Andorrà de Finances

1. Es modifica el títol de la Llei 10/2013, del 23 de maig, de l'Institut Nacional Andorrà de Finances, que queda redactat tal com segueix:

“Llei 10/2013, del 23 de maig, de l'Autoritat Financera Andorrana”

2. Es renumera l'article 4 ter. *Procediment de comunicació de possibles infraccions* com a article 4 quater.

3. S'afegeix un nou article 4 ter, que queda redactat tal com segueix:

“Article 4 ter. *Facultats de control i supervisió, i criteris d'exercici en l'àmbit de la supervisió dels serveis de finançament participatiu*

Les potestats de control i supervisió en el sector dels serveis de finançament participatiu són les que se li encomanen a la Llei XXX, d'economia digital, l'emprenedoria i la innovació.”

4. Es modifica el capítol sisè, que queda redactat en els termes següents:

“Capítol sisè. Taxes en matèria d'actius digitals

Article 49. *Disposicions generals*

1. L'exercici d'activitats de participació en la representació dels actius digitals està sotmès al pagament previ de la taxa que es fixi anualment.

2. Les taxes s'acrediten, segons la naturalesa del fet imposable:

a) Quan s'inicia la prestació del servei o l'exercici de l'activitat, sens perjudici de la possibilitat d'exigir-ne el dipòsit previ.

b) Quan es presenta la sol·licitud que inicia l'actuació o l'expedient, la qual no es pot emplenar o tramitar si no s'ha efectuat l'ingrés de la taxa.

c) En el moment en què l'Autoritat Financera Andorrana fa la verificació prèvia del fullotó d'admissió i dona per complerts tots els requisits necessaris per a l'admissió dels actius digitals a negociació

3. El pagament de les taxes associades a la presentació d'una declaració responsable o d'una comunicació prèvia s'ha d'efectuar prèviament a la sol·licitud d'inici de l'activitat.

4. És obligat tributari de la taxa l'entitat que sol·liciti autorització de la llicència d'activitat. Els obligats tributaris de les taxes estan obligats a practicar operacions d'autoliquidació tributària i a efectuar-ne l'ingrés en els supòsits determinats en aquesta Llei i en els casos en què es determini per reglament. El veedor digital registrat vetllarà perquè abans del nou exercici fiscal s'hagi liquidat la taxa corresponent.

5. Són subjectes passius les entitats que sol·licitin la verificació del compliment dels requisits necessaris per a l'admissió d'actius digitals a negociació exclusivament als mercats digitals situats al Principat d'Andorra i els de la verificació del compliment dels requisits necessaris per a la continuació de l'activitat de representació digital d'actius des del o dins del Principat d'Andorra.

6. El pagament de les taxes es pot fer per algun dels mitjans següents:

a) En efectiu o en diner digital sobirà programable.

b) Xec o taló de compte corrent conformat o certificat per una institució financera.

c) Transferència bancària.

d) Domiciliació bancària.

e) Targeta de crèdit o altres mitjans anàlegs.

7. Constitueix el fet imposable de la taxa:

- a) La verificació del compliment dels requisits necessaris per a l'admissió dels actius digitals a negociació exclusivament situats al Principat d'Andorra.
- b) La verificació del compliment dels requisits necessaris per a l'inici d'activitat de representació digital d'actius des del o dins del Principat d'Andorra.
- c) La verificació del compliment dels requisits necessaris per a la continuació de l'activitat de representació digital d'actius des del o dins del Principat d'Andorra.
- d) La supervisió de l'activitat.

8. S'habilita l'AFA a actualitzar els imports fixats prèviament en base a l'evolució de l'IPC. A Aquest efecte, mitjançant comunicat tècnic, l'AFA ha de comunicar les noves quotes tributàries al conjunt d'entitats afectades.

9. Les quotes tributàries relatives a les taxes d'aquest capítol es podran actualitzar o modificar mitjançant la Llei del pressupost general.

Article 50. *Taxa per a l'admissió dels actius digitals a negociació*

1. La base imposable és el valor nominal de l'emissió per a la qual se sol·licita l'admissió a negociació. En cas de modificació del nombre d'actius digitals en circulació o per increment de llur valor nominal, la base imposable és l'import resultant de l'increment del valor nominal de les emissions, com a conseqüència de la modificació, en la data de la verificació corresponent per l'Autoritat Financera Andorrana.

En el cas de fulletons d'ofertes públiques de venda d'actius digitals, la base imposable és el valor efectiu de l'oferta corresponent.

2. La quota de la taxa es determina multiplicant a la base imposable el tipus de gravamen, segons la quantitat màxima de valor d'emissió.

- a) Fins a la quantitat màxima de valor total de 3 milions d'euros durant un any natural: 0,10 per cent (0,10%).
- b) De més de 3 milions i fins a la quantitat de 8 milions d'euros: 0,15 per cent (0,15%).
- c) De més de 8 milions i fins a la quantitat de 20 milions d'euros: 0,20 per cent (0,20%).
- d) De més de 20 milions d'euros: 0,25 per cent (0,25%).

Article 51. *Taxa de negociació d'actius digitals*

1. La base imposable és el valor de negociació en euros dels actius digitals que es transmetin per euros o per altres actius digitals.

2. La quota de la taxa es determina multiplicant a la base imposable el tipus de gravamen.

3. El tipus de gravamen és del zero coma dos per mil (0,2‰). Aquesta taxa es transferirà i es destinarà al compte de compensació de l'article 19 de la Llei 32/2014, del 27 de novembre, de sostenibilitat de les finances públiques i d'estabilitat pressupostària i fiscal, en tant no s'hagi creat un Fons sobirà andorrà per atendre altres finalitats.

Article 52. *Taxa de verificació prèvia de l'expedient de sol·licitud d'inici d'activitat*

1. La base imposable és el valor total de les emissions de tokens o el capital mínim corresponent a l'entitat per a la qual se sol·licita l'inici d'activitat, en funció dels casos.

2. La quota de la taxa es determina multiplicant a la base imposable el tipus de gravamen següent, segons la taula següent de capital mínim d'entitats acreditades i valor total d'emissió de *tokens* o tipus d'activitat en concret:

- a) Per a emissions de *tokens* fins a la quantitat màxima de valor total de 2 milions d'euros durant un any natural: 0,25 per cent amb un mínim de 250 euros.

- b) Per a emissions de *tokens* de valor total de més de 2 milions i fins a la quantitat de 8 milions d'euros: 0,20 per cent.
  - c) Per a emissions de *tokens* de valor total de més de 8 milions i fins a la quantitat de 20 milions d'euros: 0,15 per cent.
  - d) Per a emissions de *tokens* de valor total de més de 20 milions d'euros: 0,10 per cent.
  - e) Per als dipositaris de claus criptogràfiques: 2.000 euros.
  - f) Per als dipositaris de *tokens*: 2.000 euros.
  - g) Per a les plataformes de compravenda de *tokens* per portar a terme transaccions de més de 100.000 euros i fins a un valor total d'1 milió d'euros d'activitat en un any natural: 500 euros.
  - h) Per a les plataformes de compravenda de *tokens* si el volum de transaccions durant un any natural és de més d'1 milió d'euros fins a la quantitat de 8 milions d'euros: 1.000 euros.
  - i) Per a les plataformes de compravenda de *tokens* si el volum de transaccions durant un any natural és de més de 8 milions d'euros fins a la quantitat de 20 milions d'euros: 2.000 euros.
  - j) Per a les plataformes de compravenda de *tokens* si el volum de transaccions durant un any natural és de més de 20 milions d'euros: 3.000 euros.
  - k) Si els actius representats digitalment per l'emissor són immobiliaris i no excedeixen de 10 milions d'euros: 1.000 euros.
  - l) Si els actius representats digitalment per l'emissor són immobiliaris i excedeixen de 10 milions d'euros: 2.000 euros.
  - m) Per als generadors dels *tokens* s'estableix una taxa fixa de 250 euros.
3. La quota tributària aplicable al veedor digital registrat ve determinada per una quantitat fixa de 1.000 euros.
4. Les taxes per a l'exercici d'activitat s'hauran de pagar abans de l'inici de l'activitat i es meritran el primer dia de cada any natural en els anys següents.
5. La manca d'acreditació del pagament en el moment de presentar la sol·licitud té els mateixos efectes que la manca de qualsevol altra documentació preceptiva necessària per iniciar la tramitació de l'expedient.
6. La manca de liquidació del pagament dins del període de quinze dies a comptar des de l'endemà de la recepció de la corresponent notificació dona lloc a la caducitat de l'expedient per a l'exercici de la llicència d'activitat.
7. En els casos en què no es dicti resolució expressa en el termini legalment establert, la persona interessada té dret a la devolució de l'import pagat amb la prèvia sol·licitud corresponent. Aquesta sol·licitud suposarà la caducitat de l'expedient.

Article 53. *Taxa anual de continuació d'activitat*

- 1. La taxa fixa per als veedors digitals registrats: 500 euros.
- 2. La taxa fixa per als emissors d'actius digitals: 1.000 euros en tant que no s'amortitzin.
- 3. La taxa fixa per als dipositaris de claus criptogràfiques: 1.000 euros per cada any natural d'activitat.
- 4. La taxa fixa per als dipositaris d'actius digitals: 1.000 euros per cada any natural d'activitat.
- 5. La taxa fixa per a les plataformes d'actius digitals: 1.000 euros per cada any natural d'activitat.

Article 54. *Taxa anual de supervisió de l'activitat*

- 1. S'estableix una taxa anual de supervisió dels participants en la representació digital d'actius.
- 2. El fet generador d'aquesta taxa és la prestació del servei de supervisió i control per part de l'AFA.

3. L'obligat tributari d'aquesta taxa és l'entitat andorrana supervisada.
4. La quota tributària de supervisió és del 0,20% sobre l'import total de la xifra de vendes corresponent als serveis prestats, i amb un mínim de:
  - a) 500 euros en el cas dels veedors digitals registrats.
  - b) 500 euros en el cas dels emissors d'actius digitals.
  - c) 500 euros en el cas dels custodis de claus criptogràfiques.
  - d) 500 euros en el cas de custodis d'actius digitals.
  - e) 500 euros en el cas de les plataformes de compravenda d'actius digitals per diner fiat de curs legal.
  - f) 500 euros en el cas de les plataformes de compravenda d'actius digitals per altres actius digitals.
  - g) 500 euros en el cas de plataformes de *trading* d'actius digitals.
5. Aquesta taxa es percep, com a molt tard, el 30 de març de l'any en curs o en iniciar l'activitat en cas de tractar-se d'una entitat de nova creació. Si l'inici d'activitat no coincideix amb l'inici de l'any natural, la taxa es paga proporcionalment al període d'activitat de l'any en curs. L'obligació de satisfer aquesta taxa s'acaba arran de la baixa de l'entitat."
5. S'afegeix un capítol setè, després de l'article 54, que queda redactat tal com segueix:

"Capítol setè. Taxes per la prestació de serveis en la supervisió en l'àmbit dels serveis de finançament participatiu d'empreses

Article 55. *Taxa d'autorització de proveïdors de serveis de finançament participatiu*

1. S'estableix una taxa per l'autorització de proveïdors de serveis de finançament participatiu.
2. El fet generador d'aquesta taxa és l'estudi, l'avaluació i la resolució de la sol·licitud d'autorització de proveïdors de serveis de finançament participatiu.
3. L'obligat tributari a títol de contribuent d'aquesta taxa és tota persona jurídica, en nom de la qual s'incoa el procediment de sol·licitud d'autorització per l'autorització de proveïdors de serveis de finançament participatiu.
4. La taxa consisteix en una quota tributària fixa de 3.000 euros.
5. Meritació i exigibilitat: Aquesta taxa es merita en el moment en què se sol·licita l'autorització i s'ha d'abonar a l'AFA en el moment en què es presenta la sol·licitud corresponent. L'AFA no inicia el procediment d'estudi, avaluació i resolució d'aquesta sol·licitud d'autorització mentre no s'hagi rebut el pagament corresponent.
6. Actualització i modificació de les quotes tributàries:
  - a) S'habilita l'AFA per actualitzar els imports fixats prèviament d'acord amb l'evolució de l'IPC. A aquest efecte, mitjançant comunicat tècnic, l'AFA ha de comunicar les noves quotes tributàries al conjunt d'entitats afectades.
  - b) La quota tributària relativa a la taxa que estableix aquest article es pot actualitzar o modificar mitjançant la Llei del pressupost.

Article 56. *Taxa anual de supervisió de l'activitat dels proveïdors de serveis de finançament participatiu*

1. S'estableix una taxa anual de supervisió dels proveïdors de serveis de finançament participatiu.
2. El fet generador d'aquesta taxa és la prestació del servei de supervisió contínua i control per part de l'AFA. Aquesta taxa s'entén sens perjudici de les que es podrien meritjar per qualsevol altre dels fets generadors que estableix aquesta Llei.
3. L'obligat tributari a títol de contribuent d'aquesta taxa és el proveïdor de serveis de finançament participatiu.

4. La taxa consisteix en una quota tributària fixa de 1.000 euros.
5. Meritació i exigibilitat: Aquesta taxa es percep, com a molt tard, el 30 d'abril de l'any en curs. En cas que l'obligat tributari comenci les seves activitats un cop s'hagi iniciat el termini de meritació, haurà d'abonar dins el termini de tres mesos després de la finalització del termini de meritació la part proporcional de la taxa corresponent.
6. Actualització i modificació de les quotes tributàries:
  - a) S'habilita l'AFA per actualitzar els imports fixats prèviament d'acord amb l'evolució de l'IPC. A aquest efecte, mitjançant comunicat tècnic, l'AFA ha de comunicar les noves quotes tributàries al conjunt d'entitats afectades.
  - b) La quota tributària relativa a la taxa que estableix aquest article es pot actualitzar o modificar mitjançant la Llei del pressupost.

Article 57. *Taxa per la sol·licitud d'autorització i/o inscripció de determinades operacions relacionades amb l'activitat dels proveïdors de serveis de finançament participatiu*

1. S'estableix una taxa per la sol·licitud d'autorització i/o inscripció de determinades operacions relacionades amb l'activitat dels proveïdors de serveis de finançament participatiu.

2. El fet generador d'aquesta taxa és l'estudi, l'avaluació i la resolució de la sol·licitud d'autorització o inscripció per a la realització de les operacions següents:

- a) Ampliació d'activitat.
- b) Els canvis i nomenaments d'auditors externs.
- c) Els canvis en l'accionariat de l'entitat, quan suposin que algun dels accionistes (i) assoleixi o adquireixi una participació qualificada; (ii) amb independència de la seva participació, assoleixi representació a l'òrgan d'administració de l'entitat; (iii) augmenti aquesta participació qualificada de manera que el percentatge de drets de vot o de capital resulti igual o superior al 20%, al 30% o al 50%, o (iv) que, en virtut de l'adquisició, pugui arribar a controlar l'entitat o fer que aquesta esdevingui filial.
- d) Els canvis i els nomenaments en l'alta direcció.
- e) Les ampliacions, les reduccions, els reemborsaments o les recompres d'instruments de capital emesos per l'entitat, encara que no suposin un canvi de participació dels accionistes en l'entitat.
- f) Les emissions d'obligacions o d'altres títols de crèdit no bancaris que reconeguin o creïn un passiu subordinat per part de l'entitat o una entitat controlada, directament o indirectament, per la primera.
- g) La creació o l'adquisició d'entitats, amb vocació de permanència i amb participació qualificada, així com l'obertura de sucursals a l'estranger o oficines de representació per part de les entitats, incloses les adquisicions de participacions, directes o indirectes, que impliquin l'assoliment d'una participació qualificada.
- h) Els canvis en els percentatges de participació de les entitats en altres societats que suposin l'augment o la reducció d'un percentatge igual o superior al 10% en la seva participació en la societat participada.
- i) Les fusions o les escissions de les entitats operatives del sistema financer o de les seves participades, sempre que siguin entitats controlades per les primeres.
- j) Els processos de liquidació o de dissolució i extinció. Revocació de llicència.
- k) L'externalització de funcions.
- l) Qualsevol fet significatiu o canvi rellevant que pugui produir-se en relació amb l'autorització atorgada per l'AFA.
- m) Qualsevol altre fet que es pugui considerar com a significatiu per comportar una modificació rellevant de les estructures organitzativa o operativa, de la gestió o de l'activitat o pel seu impacte en els resultats, la solvència o l'estabilitat de l'entitat.

- n) Els canvis de l'accionariat, quan aquests canvis suposin un percentatge igual o superior al 3% del capital social.
- o) Els canvis en l'accionariat, quan suposin que algun dels accionistes redueixi la seva participació de manera que el percentatge de drets de vot o de capital resulti igual o inferior al 10%, 20%, 30% o 50% o que, en virtut de la reducció, es perdi el control.
- p) L'establiment o la modificació d'aliances estratègiques.
- q) Les modificacions dels estatuts socials, quan aquestes modificacions no estiguin compreses en els supòsits anteriors.
- r) La inscripció del nomenament del secretari o vicesecretari de l'òrgan d'administració, quan no actuïn en el dit consell en qualitat de consellers.
- s) La inscripció de la fitxa de dades fonamentals.

Aquestes operacions s'han d'entendre de conformitat amb el capítol V del títol VII de la Llei d'economia digital, empenedoria i innovació i el seu desplegament reglamentari.

3. És obligat tributari d'aquesta taxa a títol de contribuent el proveïdor de serveis de finançament participatiu que inicia el procediment de sol·licitud d'autorització i/o inscripció d'una de les operacions a què es refereix l'apartat anterior.

4. La taxa consisteix en una quota tributària fixa segons la tipologia de l'acte administratiu objecte de la sol·licitud d'autorització o inscripció en els termes següents:

Concepte de la taxa	Quota tributària de la taxa
Actes sotmesos a l'autorització prèvia de l'AFA	
Ampliació d'activitat.	1.000
Els canvis i nomenaments d'auditors externs.	1.000
Els canvis en l'accionariat de l'entitat, quan suposin que algun dels accionistes (i) assoleixi o adquireixi una participació qualificada; (ii) amb independència de la seva participació, assoleixi representació a l'òrgan d'administració de l'entitat; (iii) augmenti aquesta participació qualificada de manera que el percentatge de drets de vot o de capital resulti igual o superior al 20%, al 30% o al 50%, o (iv) que, en virtut de l'adquisició, pugui arribar a controlar l'entitat o fer que aquesta esdevingui filial.	500
Els canvis i els nomenaments en l'alta direcció.	500
Les ampliacions, les reduccions, els reemborsaments o les recompres d'instruments de capital emesos per l'entitat, encara que no suposin un canvi de participació dels accionistes en l'entitat.	0,15 % amb un mínim de 500
Les emissions d'obligacions o d'altres títols de crèdit no bancaris que reconeguin o creïn un passiu subordinat per part de l'entitat o una entitat controlada, directament o indirectament, per la primera.	0,15 % amb un mínim de 500
La creació o l'adquisició d'entitats, amb vocació de permanència i amb participació qualificada, així com l'obertura de sucursals a l'estranger o oficines de representació per part de les entitats, incloses les adquisicions de participacions, directes o indirectes, que impliquin l'assoliment d'una participació qualificada.	0,15 % amb un mínim de 500
Els canvis en els percentatges de participació de les entitats en altres societats que suposin l'augment o la reducció d'un percentatge igual o superior al 10 % en la seva participació en la societat participada.	500
Les fusions o escissions de les entitats operatives del sistema financer o de les seves participades, sempre que siguin entitats controlades per les primeres.	1.000
Els processos de liquidació o de dissolució i extinció. Revocació de llicència.	1.500
L'externalització de funcions.	500
Qualsevol fet significatiu o canvi rellevant que pugui produir-se en relació amb l'autorització atorgada per l'AFA.	500-2.000
Qualsevol altre fet que es pugui considerar com a significatiu per comportar una modificació rellevant de les estructures organitzativa i/o operativa, de la gestió o de l'activitat o pel seu impacte en els resultats, la solvència o l'estabilitat de l'entitat.	500-2.000
Actes sotmesos a la inscripció de l'AFA	
Els canvis de l'accionariat, quan aquests canvis suposin un percentatge igual o superior al 3% del capital social.	200

Els canvis en l'accionariat, quan suposin que algun dels accionistes redueixi la seva participació de manera que el percentatge de drets de vot o de capital resulti igual o inferior al 10%, 20%, 30% o 50% o que, en virtut de la reducció, es perdi el control.	200
L'establiment o la modificació d'aliances estratègiques.	300
Les modificacions dels estatuts socials, quan aquestes modificacions no estiguin compreses en els supòsits anteriors.	300
La inscripció del nomenament del secretari o vicesecretari de l'òrgan d'administració, quan no actuïn en el dit consell en qualitat de consellers.	300
La inscripció de la fitxa de dades fonamentals.	0,01% de l'import de l'oferta amb un mínim de 500

5. Meritació i exigibilitat: Aquesta taxa es merita en el moment en què se sol·licita l'autorització o la inscripció i s'ha d'abonar a l'AFA en el moment en què es presenta la sol·licitud corresponent. L'AFA no inicia el procediment d'estudi, avaluació i resolució d'aquesta sol·licitud d'autorització o inscripció mentre no s'hagi rebut el pagament corresponent.

6. Actualització i modificació de les quotes tributàries:

a) S'habilita l'AFA per actualitzar els imports fixats prèviament d'acord amb l'evolució de l'IPC. A aquest efecte, mitjançant comunicat tècnic, l'AFA ha de comunicar les noves quotes tributàries al conjunt d'entitats afectades.

b) La quota tributària relativa a les taxes que estableix aquest article es pot actualitzar o modificar mitjançant la Llei del pressupost."

Disposició final segona. Modificació de la Llei 7/2013, del 9 de maig, sobre el règim jurídic de les entitats operatives del sistema financer andorrà i altres disposicions que regulen l'exercici de les activitats financeres al Principat d'Andorra

1. S'afegeix un nou article 4 bis, que queda redactat tal com segueix:

"Article 4 bis. *Activitats en el marc dels serveis de finançament participatiu*

No tenen la condició d'activitats pròpies del sistema financer andorrà les activitats que es desenvolupin d'acord amb el capítol V del títol VII de la Llei d'economia digital, emprenedoria i innovació i, en concret:

a) en relació amb els promotors de projectes que, pels préstecs facilitats a un proveïdor de serveis de finançament participatiu, accepten fons dels inversors, i

b) els préstecs que concedeixen els inversors a promotors de projectes facilitats pels proveïdors de serveis de finançament participatiu."

2. Es modifica l'article 5, que queda redactat tal com segueix:

"Article 5. *Prohibició de prestar activitats reservades a les entitats operatives del sistema financer sense autorització*

Es prohibeix dur a terme activitats bancàries, financeres, de pagament o de diner electrònic sense autorització prèvia. A excepció dels préstecs que concedeixen d'acord amb el capítol V del títol VII de la Llei d'economia digital, emprenedoria i innovació, cap persona, física o jurídica, no pot prestar professionalment o com a activitat habitual a tercers un o diversos serveis sobre instruments financers o auxiliars, ni cap de les activitats o serveis que s'inclouen als articles 8, 20, 21, 38, 49 i 61, si no ha obtingut prèviament l'autorització administrativa corresponent."

Disposició final tercera. Modificació de l'article 98 de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la Seguretat Social

Es modifica l'article 98 de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la Seguretat Social, que queda redactat tal com segueix:

"Article 98. Base de cotització de les persones assalariades

1. La base de cotització de les persones assalariades mentre presten serveis està constituïda pel salari global, en els termes definits a la legislació laboral, les indemnitzacions i quitances i qualsevol altra remuneració que, amb caràcter mensual, tingui dret a percebre la persona assalariada o la que efectivament percebi si aquesta és superior, per raó del treball que realitzi per compte de l'empresa on presta serveis.

2. No es computa en la base de cotització el següent:

a) La participació en el finançament, per part de l'empresa, d'un pla complementari de jubilació públic o privat de la persona assalariada i de la percepció dels avantatges o dels rendiments d'aquest pla. Els imports i les modalitats de cotització, en cas de recuperació en forma de capital del pla de jubilació constituït, s'han d'establir reglamentàriament.

b) La retribució percebuda per les persones assalariades de les societats mercantils que tinguin la forma de *startup* que consisteixi en el lliurament de participacions socials o accions, opcions sobre aquestes o drets econòmics referenciats sobre el valor de la participació social o de l'acció.

3. És nul qualsevol acte o pacte individual o col·lectiu que pretengui alterar la base de cotització establerta, excepte en aquells supòsits que, per disposició legal, s'estableixi el contrari.

4. La base de cotització dels socis que es troben inclosos dins el col·lectiu de persones assalariades i assimilades, d'acord amb l'article 18, està constituïda pel salari global, qualsevol que sigui la seva forma o denominació que, amb caràcter mensual, tinguin dret a percebre, però com a mínim ha de ser igual al salari mínim oficial.

5. En el cas de resolucions judicials fermes relatives a un acomiadament fet de forma indeguda, un acomiadament improcedent, un acomiadament injustificat o un desistiment justificat de la persona assalariada, l'Administració de justícia i la persona assegurada han de lliurar a la CASS una còpia de la resolució esmentada."

Disposició final quarta. Modificació de la Llei 11/2012, del 21 de juny, de l'impost general indirecte

1. S'afegeix un nou apartat 20 a l'article 6 de la Llei 11/2012, del 21 de juny, de l'impost general indirecte, que queda redactat com segueix:

"Article 6. Operacions no subjectes

No es troben subjectes a aquest impost les operacions següents:

(...)

20. Les prestacions de serveis efectuades en el desenvolupament d'activitats econòmiques identificades en els reglaments de declaració de zones econòmiques especials, i que es prestin des d'aquestes, per empresaris o professionals que disposin de la llicència per operar establerta en la Llei d'economia digital, empenedoria i innovació."

2. Es modifica l'article 63.1 de la Llei 11/2012, del 21 de juny, de l'impost general indirecte, que queda redactat com segueix:

«Article 63. Limitacions del dret a deduir

"1. Els empresaris o els professionals no poden deduir les quotes de l'impost suportades o satisfetes per les adquisicions o les importacions de béns corrents o serveis que no s'afectin de manera exclusiva a la seva activitat empresarial o professional subjecta a l'impost. En qualsevol cas sí que podran deduir les

quotes suportades en relació amb la seva activitat empresarial o professional efectuada fora del territori d'aplicació de l'impost i que haurien donat dret a deducció si s'haguessin efectuat dins el mateix territori.

No obstant això, els empresaris o professionals poden deduir les quotes suportades o satisfetes per les adquisicions o les importacions de béns corrents o serveis que s'afectin de manera exclusiva a les prestacions de serveis no subjectes a l'impost establertes a l'article 6.20.

(...)."

Disposició final cinquena. Modificació de la Llei 15/2022, del 23 de maig, de text consolidat d'arrendaments de finques urbanes

1. S'addiciona un capítol segon *bis* al títol III de la Llei 15/2022, del 23 de maig, de text consolidat d'arrendaments de finques urbanes, amb l'intitulat següent:

"Capítol segon bis. De l'arrendament de residències amb espais comuns compartits"

2. S'addiciona un article 49 bis al títol III de la Llei 15/2022, del 23 de maig, de text consolidat d'arrendaments de finques urbanes, amb el redactat següent:

"Article 49 bis

Els arrendaments de residències amb espais comuns compartits es regeixen per les disposicions establertes a la Llei d'economia digital, empenedoria i innovació, excepte en el cas en què l'arrendatari hi tingui fixada la seva residència principal i permanent, en quin supòsit s'aplicaran les disposicions de la present Llei."

Disposició final sisena. Qualificació de la Llei

El títol V d'aquesta Llei té caràcter de llei qualificada.

Disposició final setena. Adaptació de la normativa en matèria de seguretat i salut en el treball i estudi en matèria de condicions laborals dels treballadors d'empreses estrangeres

1. S'encomana al Govern que, en el termini de dos anys, presenti al Consell General un Projecte de Llei de modificació de la Llei 34/2008, del 18 de desembre, de la seguretat i la salut en el treball per tal d'adaptar les disposicions de la Llei referida a les especificitats de la modalitat de contracte de treball a distància o teletreball.

2. S'encomana al Govern que, en el termini d'un any, estudiï l'oportunitat de regular, per la via legislativa, l'aplicació parcial de la normativa andorrana a les condicions laborals dels treballadors d'empreses estrangeres que prestin els seus serveis en el territori nacional.

Disposició final vuitena. Modificació del Reglament de Construcció

1. S'encomana al Govern que en el termini de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei modifiqui el Reglament de construcció vigent perquè s'estableixin les característiques i els requisits dels espais d'ús privatiu i dels espais comuns d'ús compartit dels espais comuns complementaris, així com el règim d'inspecció aplicable per a la comprovació del compliment de la normativa en matèria de construcció.

2. Les característiques i els requisits dels espais d'ús privatiu i dels espais comuns d'ús compartit dels espais comuns complementaris, així com el règim d'inspeccions, s'han d'assimilar als previstos pel Reglament de construcció en matèria d'habitabilitat.

Disposició final novena. Desenvolupament reglamentari

S'encomana al Govern que, en el termini màxim d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, dicti les disposicions reglamentàries necessàries per desplegar i aplicar aquesta Llei.

Disposició final desena. Consolidació de textos

S'encomana al Govern, en els termes previstos a l'article 116 del Reglament del Consell General, que en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei presenti al Consell General el projecte de consolidació de: la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració; la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals; la Llei 10/2013, del 23 de maig, de l'Institut Nacional Andorrà de Finances; la Llei 5/2014, del 24 d'abril, de l'impost sobre la renda de les persones físiques; la Llei 95/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre societats, la Llei 7/2013, del 9 de maig, sobre el règim jurídic de les entitats operatives del sistema financer andorrà i altres disposicions que regulen l'exercici de les activitats financeres al Principat d'Andorra; la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la Seguretat Social; la Llei 11/2012, del 21 de juny, de l'impost general indirecte; i la Llei 15/2022, del 23 de maig, de text consolidat d'arrendaments de finques urbanes, integrant la legislació vigent en les matèries que regulen.

Disposició final onzena. Foment de l'emprenedoria, l'economia digital i la innovació

1. S'encomana al Govern potenciar la formació acadèmica enfocada en l'emprenedoria, l'economia digital i la innovació.

2. S'encomana al Govern que flexibilitzi i agilitzi els tràmits i els requisits per a les sol·licituds d'obertura de comerç o indústria per a totes aquelles activitats que es relacionen en aquesta Llei, i en especial, eximint-les de l'obligació de presentar el butlletí elèctric i la documentació relativa als extintors.

Disposició final dotzena. Entrada en vigor

Aquesta Llei entrarà en vigor l'endemà de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*, a excepció del capítol V del títol VII, que entrarà en vigor l'endemà de la publicació del seu reglament d'aplicació al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Casa de la Vall, 1 de desembre del 2022

Roser Suñé Pascuet
Síndica General

Nosaltres els coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Emmanuel Macron
President de la República Francesa
Copríncep d'Andorra

Joan Enric Vives Sicília
Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra

Annex I. Fitxa de dades fonamentals de la inversió

Part A: Informació sobre el promotor del projecte i el projecte de finançament participatiu

a) Identitat, forma jurídica, titularitat, forma de l'òrgan d'administració, i en el cas del Consell d'Administració els seus càrrecs, i dades de contacte.

b) Totes les persones físiques o jurídiques responsables de la informació facilitada a la fitxa de dades fonamentals de la inversió. Si es tracta de persones físiques, inclosos els membres dels òrgans d'administració, del promotor del projecte, indicar el nom i el càrrec de la persona física; si es tracta de persones jurídiques, indicar la denominació i el domicili social.

La declaració de responsabilitat següent:

"El promotor del projecte declara que, fins on arriba el seu coneixement, no s'ha omès cap dada i la informació no és substancialment enganyosa ni inexacta. El promotor del projecte és el responsable de l'elaboració d'aquesta fitxa de dades fonamentals de la inversió."

- c) Les activitats principals del promotor del projecte, productes o serveis oferts pel promotor del projecte.
- d) Un hipervincle als estats financers més recents del promotor del projecte, si en disposa.
- e) Les principals xifres i coeficients financers anuals del promotor del projecte dels tres últims anys, si en disposa.
- f) La descripció del projecte de finançament participatiu, incloses la seva finalitat i les característiques principals.

Part B: Principals característiques del procés de finançament participatiu i, en el seu cas, condicions per captar capital o prendre prestats fons

- a) L'import mínim de capital que s'ha de captar o de fons que s'han de prendre en préstec per a cada oferta de finançament participatiu i el nombre d'ofertes completades pel promotor del projecte o el proveïdor de serveis de finançament participatiu per al projecte de què es tracti.
- b) El termini per assolir l'objectiu del capital que s'ha de captar o de fons que s'han de prendre en préstec.
- c) La informació sobre les conseqüències si no s'arriba dins el termini a l'objectiu de captació de capital o de fons presos en préstec.
- d) L'import màxim de l'oferta, si difereix de l'import mínim de capital o de fons que s'esmenten a la lletra a).
- e) L'import dels recursos propis compromesos pel promotor del projecte en el projecte de finançament participatiu.
- f) Les modificacions de la composició del capital o dels préstecs del promotor del projecte relacionats amb l'oferta de finançament participatiu.
- g) L'existència i condicions d'un període de reflexió precontractual per a inversors no experimentats.

Part C: Factors de risc

Exposició dels principals riscos associats al finançament del projecte de finançament participatiu, el sector, el projecte, el promotor del projecte, els valors negociables i els instruments admesos per al finançament participatiu o els préstecs, inclosos, en el seu cas, els riscos geogràfics.

Part D: Informació relativa a l'oferta de valors negociables i als instruments admesos per al finançament participatiu

- a) L'import total i tipus de valors negociables i instruments admesos per al finançament participatiu que s'ofereixen.
- b) El preu de la subscripció.
- c) Si s'accepta la sobredemanda de subscripcions i com s'assigna.
- d) Les condicions de subscripció i pagament.
- e) La custòdia i el lliurament als inversors dels valors negociables i els instruments admesos per al finançament participatiu.
- f) Quan la inversió es garanteixi amb un aval o una garantia real:
  - i. Precisar si l'avalador o el proveïdor de la garantia real és una persona jurídica.
  - ii. Precisar la identitat, la forma jurídica i les dades de contacte de l'avalador o del proveïdor de la garantia real.
  - iii. Oferir informació sobre la natura i les condicions de l'aval o de la garantia real.
- g) En el seu cas, el compromís ferm de recompra dels valors negociables o els instruments admesos per al finançament participatiu, així com el termini per a la recompra.

h) Per als instruments diferents d'accions o participacions, el tipus d'interès nominal, la data de meritació dels interessos, les dates de pagament d'interessos, la data de venciment i el rendiment aplicable.

Part E: Informació sobre l'entitat instrumental

- a) Si existeix una entitat instrumental i interposada entre el promotor del projecte i l'inversor.
- b) Les dades de contacte de l'entitat instrumental.

Part F: Drets de l'inversor

- a) Els drets principals inherents als valors negociables o els instruments admesos per al finançament participatiu.
- b) Les restriccions a què estan subjectes els valors negociables o els instruments admesos per al finançament participatiu, en particular els pactes parasocials o altres acords que impedeixin la seva negociabilitat.
- c) La descripció de qualsevol restricció a la negociació de valors negociables o dels instruments admesos per al finançament participatiu.
- d) Les possibilitats de l'inversor de desprendre's de la inversió.
- e) En relació amb els instruments de renda variable, la distribució del capital i dels drets de vot abans i després de l'ampliació de capital resultant de l'oferta (suposant que se subscriuguin tots els valors negociables o els instruments admesos per al finançament participatiu).

Part G: Comunicacions relacionades amb préstecs

Quan l'oferta de finançament participatiu inclogui la facilitació de la concessió de préstecs, la fitxa de dades fonamentals de la inversió contindrà la informació següent, en lloc de la mencionada a les parts D, E i F d'aquest annex:

- a) La natura, la duració i les condicions del préstec;
- b) els tipus d'interès aplicables o, en el seu cas, qualsevol altra forma de compensació a l'inversor;
- c) les mesures de mitigació del risc, especialment si existeixen avaladors o proveïdors de garantia real o un altre tipus de garanties;
- d) el calendari de reembors del principal i de l'abonament dels interessos;
- e) qualsevol incompliment dels contractes de crèdit per part del promotor del projecte en els últims cinc anys;
- f) la gestió del préstec, especialment en situacions en què el promotor del projecte no compleixi les seves obligacions.

Part H: Tarifes, informació i vies de recurs

- a) Les tarifes cobrades a l'inversor i els costos suportats per aquest en relació amb les inversions, especialment els costos administratius que resultin de la venda d'instruments admesos per al finançament participatiu.
- b) On i com obtenir de forma gratuïta informació complementària sobre el projecte de finançament participatiu, el promotor del projecte i l'entitat instrumental.
- c) Com i a qui pot dirigir l'inversor una reclamació sobre la inversió o sobre la conducta del promotor del projecte o el proveïdor de serveis de finançament participatiu.

Part I: Informació sobre el servei de gestió individualitzada de carteres de préstecs que prestin els proveïdors de serveis de finançament participatiu

- a) La identitat, forma jurídica, titularitat, forma de l'òrgan d'administració, i en el cas del Consell d'Administració els seus càrrecs, i dades de contacte del proveïdor de serveis de finançament participatiu.
- b) El tipus d'interès mínim i màxim dels préstecs que puguin estar a la disposició de les carteres individuals dels inversors.
- c) La data de venciment mínima i màxima dels préstecs que puguin estar a la disposició de les carteres individuals dels inversors.
- d) Quan s'utilitzin, la gamma i la distribució de les categories de risc a les quals puguin pertànyer els préstecs, així com les taxes d'impagament i una mitjana ponderada del tipus d'interès per categoria de risc amb un desglossament addicional per any de concessió dels préstecs a través del proveïdor de serveis de finançament participatiu.
- e) Els elements principals de la metodologia interna per avaluar el risc de crèdit dels diferents projectes de finançament participatiu i per definir les categories de risc.
- f) En cas que s'ofereixi un tipus objectiu de rendibilitat de la inversió, un tipus objectiu anual i l'interval de confiança d'aquest tipus objectiu anual sobre el període d'inversió, tenint en compte les despeses i les taxes d'impagament.
- g) Els procediments, les metodologies internes i els criteris de selecció dels projectes de finançament participatiu per a la cartera individual de préstecs de l'inversor.
- h) La cobertura i les condicions de qualsevol garantia del capital aplicable.
- i) La gestió dels préstecs de la cartera, especialment si un promotor del projecte no compleix les seves obligacions.
- j) Les estratègies de diversificació del risc.
- k) Les despeses que ha de pagar el promotor del projecte o l'inversor, especialment qualsevol deducció de l'interès que hagi de pagar el promotor del projecte.

Annex II. Inversors experimentats als efectes del capítol V del títol VII

I.- Criteris de definició

Un *inversor experimentat* és un inversor conscient dels riscos associats a la inversió en els mercats de capitals i amb recursos suficients per assumir tals riscos sense exposar-se a conseqüències financeres excessives. Els inversors experimentats han d'ésser qualificats com a tals si compleixen els criteris de definició que figuren en aquest apartat I i si se segueix el procediment establert a l'apartat II següent.

Les persones físiques o jurídiques següents seran considerades inversores experimentades en tots els serveis oferts per proveïdors de serveis de finançament participatiu de conformitat amb aquest capítol:

1. Persones jurídiques que compleixin almenys un dels criteris següents:

- a) Recursos propis d'almenys 100.000 euros;
- b) volum de negocis net d'almenys 2.000.000 d'euros, i
- c) balanç d'almenys 1.000.000 d'euros.

2. Persones físiques que compleixin almenys dos dels criteris següents:

- a) Ingressos bruts personals d'almenys 60.000 euros per exercici fiscal, o una cartera d'instruments financers, definida com la inclusió de dipòsits d'efectiu i actius financers, superior a 100.000 euros;

b) l'inversor treballa o ha treballat al sector financer almenys durant un any en un lloc professional que requereixi tenir coneixement de les operacions o serveis previstos, o ha ocupat un lloc executiu durant almenys dotze mesos en una persona jurídica de les determinades al punt 1, i

c) l'inversor ha realitzat operacions de volum significatiu als mercats de capital amb una freqüència mitjana de 10 per trimestre durant els quatre trimestres anteriors.

II.- Sol·licitud de tractament com a inversor experimentat

Els proveïdors de serveis de finançament participatiu hauran de posar a la disposició dels seus inversors una plantilla que puguin utilitzar per sol·licitar el tractament com a inversors experimentats. La plantilla contindrà els criteris de definició establerts a l'apartat I anterior i una advertència clara en què s'especifiqui la protecció que perdrà un inversor experimentat com a conseqüència de ser qualificat com a tal.

La sol·licitud de tractament com a inversor experimentat inclourà la informació següent:

1. Un certificat que especifiqui quins dels criteris de definició establerts a l'apartat I anterior compleix l'inversor sol·licitant;
2. una declaració que l'inversor sol·licitant és conscient de les conseqüències de perdre la protecció vinculada a la categoria d'inversor no experimentat, i
3. una declaració conforme l'inversor sol·licitant és responsable de la veracitat de la informació facilitada a la sol·licitud.

El proveïdor de serveis de finançament participatiu adoptarà mesures raonables per garantir que l'inversor sigui considerat com a inversor experimentat i aplicarà les polítiques internes escrites per classificar els inversors. El proveïdor de serveis de finançament participatiu aprovarà la sol·licitud, llevat que tingui dubtes raonables que la informació facilitada a la sol·licitud sigui correcta. El proveïdor de serveis de finançament participatiu notificarà expressament a l'inversor quan es confirmi la seva classificació.

L'aprovació esmentada al paràgraf tercer tindrà una validesa de dos anys. Els inversors que desitgin mantenir la seva categoria d'inversor experimentat després de l'expiració del període de validesa hauran de presentar una nova sol·licitud al proveïdor de serveis de finançament participatiu.

Correspon als inversors experimentats informar el proveïdor de serveis de finançament participatiu de qualsevol canvi que pogués modificar la seva classificació. Quan el proveïdor de serveis de finançament participatiu tingui coneixement que l'inversor ja no compleix les condicions inicials que van permetre-li rebre tractament d'inversor experimentat, el proveïdor de serveis de finançament participatiu informarà l'inversor que se'l tractarà com a inversor no experimentat.